

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
Μ.Π.Σ. ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Πλήρης στάθμιση σε ελληνικά δεδομένα του αμερικάνικου ψυχομετρικού εργαλείου CSDA (Communication Self assessment Scale inventory for Deaf Adults) για την αυτο-αξιολόγηση της επικοινωνίας των κωφών ατόμων

Διπλωματική Εργασία
Ζωή Παπαδάκη

Επιβλέπουσα: κα. Αρετή Οκαλίδου
Συνεπιβλέπουσες: κα. Χριστίνα Συριοπούλου και κα.
Ιωάννα Παπαβασιλείου

Ιανουάριος 26, 2023

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ, ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Ο/η συγγραφέας βεβαιώνει ότι το περιεχόμενο του παρόντος έργου είναι αποτέλεσμα προσωπικής εργασίας και ότι έχει γίνει η κατάλληλη αναφορά στην εργασία τρίτων, όπου κάτι τέτοιο ήταν απαραίτητο, σύμφωνα με τις κανόνες της ακαδημαϊκής δεοντολογίας»

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the left.

Validation in greek language of the american psychometric tool CSDA
(Communication Self
assessment Scale inventory for Deaf Adults) for the self-assessment of
communication of deaf people.

Zoi Papadaki

January 26, 2023

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τις καθηγήτριές μου για τη στήριξη που μου παρείχαν με σκοπό την πραγμάτωση της έρευνας. Επίσης, ευχαριστώ τον κύριο Β. Νεοφώτιστο, καθώς και τους γνωστούς και φίλους (ακούοντες και μη) των οποίων η βοήθεια ήταν πολύτιμη κατά τη διαδικασία αυτή.

Περιεχόμενα	
Περίληψη.....	9
Abstract	10
Εισαγωγή.....	11
1ο Κεφάλαιο	13
1.1 Ορισμός βαρηκοΐας και κώφωσης.....	13
1.1.1 Αμφίπλευρη και μονόπλευρη απώλεια ακοής	15
1.1.2 Τύποι απώλειας ακοής.....	17
1.1.3 Προγλωσσική και μεταγλωσσική απώλεια ακοής	20
1.2 Συσκευές ενίσχυσης ήχου και κοχλιακά εμφυτεύματα.....	22
1.3 Εκπαίδευση και μέθοδοι επικοινωνίας κωφών/βαρήκοων	25
2ο Κεφάλαιο.....	25
2.1 Απώλεια ακοής και συνολική ανάπτυξη του ατόμου	28
2.2 Εργαλεία αυτο-αξιολόγησης των ατόμων με προβλήματα ακοής	30
2.3 Ιδιαιτερότητες του εργαλείου για την αυτο-αξιολόγηση της επικοινωνίας των ατόμων με προβλήματα ακοής (CSDA)	32
2.3.1. Κλίμακες του ερωτηματολογίου.....	34
3ο Κεφάλαιο	38
3.1 Σκοπός της έρευνας και ερευνητικά ερωτήματα.....	38
3.2 Μεθοδολογία της έρευνας-επιλογή μεθόδων αξιοπιστίας και εγκυρότητας.....	39
3.3 Χαρακτηριστικά του δείγματος.....	40
4ο Κεφάλαιο	50
4.1 Τρόπος χορήγησης του εργαλείου και επιλογή προγράμματος στατιστικής επεξεργασίας....	50
4.2 Έλεγχος αξιοπιστίας εσωτερικής συνοχής των κλιμάκων-υποκλιμάκων του εργαλείου	51
4.2.1 1η κλίμακα: «Δύσκολες καταστάσεις επικοινωνίας»	52
4.2.2 2 ^η κλίμακα: «Σπουδαιότητα της επικοινωνίας».....	61
4.2.3 3 ^η κλίμακα: «Στρατηγικές επικοινωνίας»	68
4.2.4 4 ^η κλίμακα: «Στάσεις προς την επικοινωνία»	79
4.3 Έλεγχος εγκυρότητας του εργαλείου.....	96
4.4 Έλεγχος συσχετίσεων των τεσσάρων κλιμάκων του εργαλείου	98
4.5 Νόρμες.....	101
4.6 Σύγκριση των αποτελεσμάτων από τον έλεγχο της αξιοπιστίας του «CSDA» σε ελληνικά δεδομένα και στο πρωτότυπο.....	104
5ο Κεφάλαιο	106
5.1 Συζήτηση-συμπεράσματα.....	106

5.2 Περιορισμοί και μελλοντική έρευνα	110
Βιβλιογραφία	112
Παράρτημα	122

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 1: Τοποθεσία συμμετεχόντων/ουσών	41
Πίνακας 2: Ηλικία συμμετεχόντων/ουσών.....	42
Πίνακας 3: Φύλο συμμετεχόντων/ουσών.....	43
Πίνακας 4: Ηλικία απώλειας ακοής συμμετεχόντων/ουσών.....	43
Πίνακας 5: Υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο συμμετεχόντων/ουσών	44
Πίνακας 6: Τάξεις όπου οι συμμετέχοντες/ουσες παρακολούθησαν την πλειοψηφία των σημαντικών μαθημάτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.....	45
Πίνακας 7: Τρόπος επικοινωνίας των συμμετεχόντων/ουσών στο σπίτι.....	45
Πίνακας 8: Τρόπος επικοινωνίας των συμμετεχόντων/ουσών στο σχολείο	46
Πίνακας 9: Τρόπος επικοινωνίας των συμμετεχόντων/ουσών στην εργασία	46
Πίνακας 10: Τρόπος επικοινωνίας των συμμετεχόντων/ουσών στην κοινότητα	47
Πίνακας 11: Κατοχή ακουστικού βοηθήματος επί του παρόντος	47
Πίνακας 12: Χρήση ακουστικού βοηθήματος επί του παρόντος	47
Πίνακας 13: Τύποι ακουστικών βαρηκοΐας.....	48
Πίνακας 14: Ηλικία χρήσης του ακουστικού βοηθήματος	49
Πίνακας 15: Διαχωρισμός απώλειας ακοής ως αμφίπλευρης και μονόπλευρης.....	49
Πίνακας 16: Βαθμός απώλειας ακοής.....	50
Πίνακας 17: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 1 ^{ης} υποκλίμακας για την ακουστική αντίληψη με τη μέθοδο EM.....	53
Πίνακας 18: Υπολογισμός του Little's MCAR test για την 1 ^η υποκλίμακα.....	53
Πίνακας 19: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) για την 1 ^η υποκλίμακα	54
Πίνακας 20: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 1 ^{ης} υποκλίμακας	54
Πίνακας 21: Υπολογισμός της εσωτερικής συνοχής για την 1 ^η υποκλίμακα	55
Πίνακας 22: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 2 ^{ης} υποκλίμακας, για την ανταπόκριση στην ομιλία με τη μέθοδο EM.....	55
Πίνακας 23: Υπολογισμός του Little's MCAR test για τη 2 ^η υποκλίμακα	56
Πίνακας 24: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) για τη 2 ^η υποκλίμακα.....	56
Πίνακας 25: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 2 ^{ης} υποκλίμακας	57
Πίνακας 26: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής για τη 2 ^η υποκλίμακα	58
Πίνακας 27: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 3 ^{ης} υποκλίμακας, για την ανταπόκριση των άλλων στην ομιλία του με τη μέθοδο EM.....	58
Πίνακας 28: Υπολογισμός του Little's MCAR test για την 3 ^η υποκλίμακα.....	58

Πίνακας 29: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 3 ^{ης} υποκλίμακας.....	59
Πίνακας 30: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 3 ^{ης} υποκλίμακας.....	60
Πίνακας 31: Υπολογισμός της εσωτερικής συνοχής για την 3 ^η υποκλίμακα	60
Πίνακας 32: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής της 1 ^{ης} κλίμακας για τις δύσκολες καταστάσεις επικοινωνίας.....	61
Πίνακας 33: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 1 ^{ης} υποκλίμακας για τη σπουδαιότητα της ακουστικής αντίληψης με τη μέθοδο EM	62
Πίνακας 34: Υπολογισμός του Little's MCAR test για την 1 ^η υποκλίμακα	62
Πίνακας 35: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) της 1ης υποκλίμακας	63
Πίνακας 36: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής της 1 ^{ης} υποκλίμακας.....	63
Πίνακας 37: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 2 ^{ης} υποκλίμακας για τη σπουδαιότητα της κατανόησης της επικοινωνίας στη δουλειά-σχολείο με τη μέθοδο EM	64
Πίνακας 38: Υπολογισμός του Little's MCAR test για τη 2 ^η υποκλίμακα	64
Πίνακας 39: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) για τη 2 ^η υποκλίμακα	65
Πίνακας 40: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής για τη 2 ^η υποκλίμακα	65
Πίνακας 41: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 3 ^{ης} υποκλίμακας για τη σπουδαιότητα της κατανόησης της επικοινωνίας σε κοινωνικές καταστάσεις με τη μέθοδο EM.....	66
Πίνακας 42: Υπολογισμός του Little's MCAR test για την 3 ^η υποκλίμακα.....	66
Πίνακας 43: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) για την 3 ^η υποκλίμακα	67
Πίνακας 44: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής για την 3 ^η υποκλίμακα.....	67
Πίνακας 45: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής για τη 2 ^η κλίμακα, τη σχετική με τη σπουδαιότητα της επικοινωνίας.....	68
Πίνακας 46: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 1 ^{ης} υποκλίμακας για την εκφραστική επανόρθωση με τη μέθοδο EM.....	68
Πίνακας 47: Υπολογισμός του Little's MCAR test για την 1 ^η υποκλίμακα.....	69
Πίνακας 48: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 1 ^{ης} υποκλίμακας.....	69
Πίνακας 49: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 1 ^{ης} υποκλίμακας.....	70
Πίνακας 50: Τελικός υπολογισμός της 1 ^{ης} υποκλίμακας μετά την αφαίρεση της V50.....	70
Πίνακας 51: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 2 ^{ης} υποκλίμακας για τη δεκτική επανόρθωση με τη μέθοδο EM.....	71
Πίνακας 52: Υπολογισμός του Little's MCAR test για τη 2 ^η υποκλίμακα	71
Πίνακας 53: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 2 ^{ης} υποκλίμακας.....	72
Πίνακας 54: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 2 ^{ης} υποκλίμακας.....	73
Πίνακας 55: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής της 2 ^{ης} υποκλίμακας.....	74
Πίνακας 56: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 3 ^{ης} υποκλίμακας για τις στρατηγικές πρόληψης με τη μέθοδο EM.....	74
Πίνακας 57: Υπολογισμός του Little's MCAR test για την 3 ^η υποκλίμακα.....	75
Πίνακας 58: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 3 ^{ης} υποκλίμακας.....	75

Πίνακας 59: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 3 ^{ης} υποκλίμακας	76
Πίνακας 60: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής της 3 ^{ης} υποκλίμακας.....	76
Πίνακας 61: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 4 ^{ης} υποκλίμακας για τις δυσπροσαρμογές με τη μέθοδο EM.....	77
Πίνακας 62: Υπολογισμός του Little's MCAR τεστ της 4 ^{ης} υποκλίμακας.....	77
Πίνακας 63: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 4 ^{ης} υποκλίμακας.....	78
Πίνακας 64: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 4 ^{ης} υποκλίμακας	78
Πίνακας 65: Υπολογισμός της εσωτερικής συνοχής για την 4 ^η υποκλίμακα	79
Πίνακας 66: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής της 3 ^{ης} κλίμακας για τις στρατηγικές επικοινωνίας	79
Πίνακας 67: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 4 ^{ης} υποκλίμακας για τις στάσεις προς την επικοινωνία με τη μέθοδο EM.....	80
Πίνακας 68: Υπολογισμός του Little's MCAR test για την 1 ^η υποκλίμακα.....	80
Πίνακας 69: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 1 ^{ης} υποκλίμακας.....	81
Πίνακας 70: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 1 ^{ης} υποκλίμακας	82
Πίνακας 71: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής της 1 ^{ης} υποκλίμακας.....	83
Πίνακας 72: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 1ης υποομάδας	83
Πίνακας 73: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 1 ^{ης} υποομάδας	84
Πίνακας 74: Υπολογισμός της εσωτερικής συνοχής της 1 ^{ης} υποκλίμακας για τον θυμό/ενόχληση.....	84
Πίνακας 75: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 2ης υποομάδας της 1ης υποκλίμακας.....	85
Πίνακας 76: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 2 ^{ης} υποομάδας	85
Πίνακας 77: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής για τη 2η υποομάδα της 1 ^{ης} υποκλίμακας για την ντροπή/ ενόχληση	86
Πίνακας 78: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 3 ^{ης} υποομάδας.....	86
Πίνακας 79: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 3 ^{ης} υποομάδας	87
Πίνακας 80: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής της 3ης υποομάδας της 1ης υποκλίμακας για την αρνητική αυτο-εικόνα.....	87
Πίνακας 81: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 2 ^{ης} υποκλίμακας για τη στάση της οικογένειας ως προς την κάφωση με τη μέθοδο EM.....	88
Πίνακας 82: Υπολογισμός του Little's MCAR test για τη 2 ^η υποκλίμακα	88
Πίνακας 83: Υπολογισμός του έσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 2 ^{ης} υποκλίμακας.....	89
Πίνακας 84: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 2 ^{ης} υποκλίμακας	89

Πίνακας 85: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής για τη 2 ^η υποκλίμακα	90
Πίνακας 86: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 3 ^{ης} υποκλίμακας για τη στάση των ατόμων εκτός της οικογένειας ως προς την κώφωση με τη μέθοδο EM	90
Πίνακας 87: Υπολογισμός του Little's MCAR test για την 3 ^η υποκλίμακα.....	91
Πίνακας 88: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 3 ^{ης} υποκλίμακας.....	91
Πίνακας 89: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 3 ^{ης} υποκλίμακας	92
Πίνακας 90: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής της 3 ^{ης} υποκλίμακας.....	92
Πίνακας 91: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 4 ^{ης} υποκλίμακας για τις θετικές στάσεις με τη μέθοδο EM.....	93
Πίνακας 92: Υπολογισμός του Little's MCAR test για την 4 ^η υποκλίμακα.....	93
Πίνακας 93: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 4 ^{ης} υποκλίμακας.....	94
Πίνακας 94: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 4 ^{ης} υποκλίμακας	94
Πίνακας 95: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής της 4 ^{ης} υποκλίμακας.....	95
Πίνακας 96: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής για όλη την 4 ^η κλίμακα	95
Πίνακας 97: Τεστ κανονικότητας για τους ακούοντες και τους μη ακούοντες με το κριτήριο «Kolmogorov-Smirnov»	97
Πίνακας 98: Υπολογισμός της διαφοράς των δύο δειγμάτων με τη μέθοδο «Mann-Whitney»	97
Πίνακας 99: Τεστ κανονικότητας για τους μη ακούοντες με το κριτήριο «Kolmogorov-Smirnov»	99
Πίνακας 100: Συσχετίσεις των κλιμάκων με τον συντελεστή «Pearson».....	100
Πίνακας 101: Νόρμες των κλιμάκων και υποκλιμάκων του ερωτηματολογίου	101
Πίνακας 102: Σύγκριση εσωτερικής συνοχής του ελληνικού «CSDA» και του αντίστοιχου αμερικάνικου	104

Περίληψη

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο την επικύρωση σε ελληνικά δεδομένα του αμερικάνικου ψυχομετρικού εργαλείου για την αυτο-αξιολόγηση της επικοινωνίας των ενηλίκων με κώφωση (CSDA). Συγκεκριμένα, το «CSDA» απευθύνεται σε προγλωσσικά κωφά άτομα, με σοβαρή, πολύ σοβαρή, αμφίπλευρη και νευροαισθητήρια απώλεια ακοής. Στόχος του ερωτηματολογίου είναι η συλλογή στοιχείων σχετικά με τις δύσκολες επικοινωνιακές καταστάσεις που μπορεί να συναντήσουν οι ενήλικες με κώφωση από τη συναναστροφή τους με ακούοντα άτομα. Επίσης, μέσω αυτού τα άτομα αξιολογούνται ως προς τον βαθμό που οι καταστάσεις αυτές θεωρούνται σημαντικές για τους ίδιους και συλλέγονται δεδομένα αναφορικά με τις επικοινωνιακές στρατηγικές που αναπτύσσουν για να ανταπεξέλθουν στις προκλήσεις της καθημερινότητάς τους. Σε επόμενο στάδιο, εξετάζεται και ο ψυχολογικός αντίκτυπος που επιφέρει η κώφωση στον ενήλικο κωφό πληθυσμό. Για την επίτευξη της επικύρωσής του σε ελληνικά δεδομένα ακολουθήθηκαν οι οδηγίες αντίστοιχων ερωτηματολογίων αυτο-αξιολόγησης που υιοθετήθηκαν από ερευνητές σε χώρες του εξωτερικού. Βάσει αυτών των οδηγιών, θεωρήθηκε σημαντικός ο έλεγχος της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας του «CSDA», καθώς και του βαθμού της συσχέτισης που σημειώνουν οι διάφορες κλίμακές του. Σε τελικό στάδιο, το νέο ερωτηματολόγιο που προέκυψε (σύνολο ερωτήσεων 109) από τη χορήγησή του σε δείγμα 69 κωφών ενηλίκων φάνηκε να πληροί τις προϋποθέσεις της στάθμισης που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Για το λόγο αυτό το «CSDA» μπορεί να αποτελέσει σε μελλοντικό στάδιο ένα χρήσιμο εργαλείο στα χέρια των ειδικών με σκοπό την άρση των εμποδίων που σημειώνουν οι ενήλικες κωφοί σε διάφορους τομείς της καθημερινής τους ζωής.

Λέξεις κλειδιά: εργαλείο αυτο-αξιολόγησης CSDA, επικοινωνία, κωφοί ενήλικες, εγκυρότητα, αξιοπιστία

-

Abstract

The scope of the present study is to validate data of Greek participants considering the self-assessment of communication in adults with deafness (CSDA)*, utilizing the American psychometric tool. Specifically, the CSDA was designed for prelingually deaf people with severe, bilateral and sensorineural hearing loss. The aim of the questionnaire is the collection of data regarding difficulties in communication which adults with deafness may experience during their interaction with hearing people. Furthermore, the patients are evaluated for the extent to which these situations are considered important for them and data are collected regarding the communication strategies developed, in order for them to cope with the challenges of their everyday lives. Subsequently, the psychological impact of deafness in the adult population is also examined. In order to achieve validation in data from Greek participants, we followed the guidelines of self-assessment questionnaires adopted by researchers in foreign countries. Based on these guidelines, it was considered important to check the validity and reliability of the CSDA, as well as the degree of correlation between its various scales. In the final stage, a new questionnaire consisting of 109 questions in total, was administered to a sample of 69 people. The result showed that adults appeared to meet the aforementioned weighting conditions. For this reason, this tool is likely to feature a useful tool in the hands of specialists in order to overcome the obstacles that deaf adults encounter in various aspects of their everyday lives.

Key words: self-assessment tool CSDA, communication, deaf adults, validity, reliability

Εισαγωγή

Η απώλεια της ακοής περιγράφεται συνήθως ως η μερική ή ολική απώλεια της ακουστικής ικανότητας του ατόμου. Επίσης, με βάση τη σοβαρότητά της μπορεί να διακριθεί σε ελαφριά, ήπια, μέτρια, μέτρια προς σοβαρή, σοβαρή και βαθιά ή πλήρης (Clark, 1981). Τα δεδομένα επιπολασμού της σύμφωνα με σχετικές εκτιμήσεις του 2019 ανέφεραν ότι το 20% του παγκόσμιου πληθυσμού παρουσίαζε κάποιας μορφής απώλεια ακοής, με το ποσοστό αυτό να αυξάνεται με την πάροδο του χρόνου (Scherer et al., 2021). Για την αξιολόγηση της ακουστότητας του ασθενούς, οι ακοολόγοι προβαίνουν συνήθως στη χρήση τυποποιημένων ακοομετρικών δοκιμασιών, οι οποίες έχουν σχεδιαστεί για να μετράνε την ικανότητα ενός ατόμου να ακούει διαφορετικές συχνότητες και εντάσεις ήχου. Αυτές οι δοκιμασίες περιλαμβάνουν συνήθως τη χρήση ακουστικών και πραγματοποιούνται μέσω ειδικών διαδικασιών, όπως είναι η ακοομετρία, η τυμπανομετρία, οι ωτακουστικές εκπομπές κ.ά. Βέβαια, αν και οι παραπάνω διαδικασίες μπορούν να βοηθήσουν στον εντοπισμό της απώλειας ακοής, καθώς και στον προσδιορισμό της σοβαρότητας και του τύπου αυτής (αγώγιμη, νευροαισθητήρια ή μεικτή), καθίστανται αδύναμες ως προς το να παρέχουν πληροφορίες σχετικές λ.χ. με τη γνωστική ή συναισθηματική κατάσταση του ατόμου (Demorest & Walden, 1984).

Στο σημείο αυτό ιδιαίτερο ρόλο διαδραματίζουν οι διάφορες κλίμακες αυτο-αξιολόγησης της ακοής των ανθρώπων με κώφωση/βαρηκοΐα, οι οποίες παρέχουν μια γενική επισκόπηση των ακουστικών ικανοτήτων τους και όχι απλώς μια ακριβή μέτρηση των κατωφλιών της ακοής τους. Συγκεκριμένα, με βάση τη μορφή τους οι κλίμακες αυτο-αξιολόγησης συνήθως μετρούν τις δυσκολίες επικοινωνίας του ατόμου σε διάφορα περιβάλλοντα (με ή χωρίς θόρυβο), καθώς και τις συναισθηματικές και κοινωνικές επιπτώσεις που μπορεί να του επιφέρει η κώφωση, όπως λ.χ. το αίσθημα της απομόνωσης ή της απογοήτευσης (Demorest & Walden, 1984). Παρόλα αυτά, αν και τα οφέλη της χρήσης τους είναι ιδιαίτερος σημαντικά για τον ασθενή με απώλεια ακοής, σε ελληνικά κυρίως δεδομένα η οποιαδήποτε εξέταση της ακοής πραγματοποιείται με τους κλασικούς ακοομετρικούς τρόπους που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Για τον λόγο αυτόν θεωρήθηκε σκόπιμη η επικύρωση στην ελληνική γλώσσα μιας κλίμακας αυτο-

•

αξιολόγησης της επικοινωνίας των ατόμων με κώφωση, και συγκεκριμένα η «CSDA» (Communication Self Assessment Scale for Deaf Adults) (Kaplan et al., 1991).

Για την επίτευξη του παραπάνω σκοπού και την κατανόηση της όλης διαδικασίας που ακολουθήθηκε, η εργασία χωρίστηκε σε δύο κυρίως μέρη, το θεωρητικό και το ερευνητικό. Συγκεκριμένα, στο θεωρητικό της μέρος παρέχονται πληροφορίες αναφορικά με τους διάφορους ορισμούς και τύπους της απώλειας ακοής με σκοπό την καλύτερη κατανόηση του θέματος που εξετάζεται μέσω του εργαλείου «CSDA». Επίσης, ιδιαίτερη αναφορά πραγματοποιείται στις μεθόδους ενίσχυσης του ήχου και στο συναισθηματικό-κοινωνικό αντίκτυπο που μπορεί να επιφέρει η αδυναμία αντίληψής του στον ενήλικο κωφό πληθυσμό. Εν συνεχεία, στο ερευνητικό κομμάτι της εργασίας, παρέχονται σημαντικές πληροφορίες για το περιεχόμενο και τους στόχους του «CSDA», καθώς και για τις μεθόδους που ακολουθήθηκαν με σκοπό την επικύρωσή του σε ελληνικά δεδομένα.

•

1ο Κεφάλαιο

1.1 Ορισμός βαρηκοΐας και κώφωσης

Η απώλεια της ακοής στις μέρες μας θεωρείται ως η τρίτη κύρια αιτία αναπηρίας παγκοσμίως (Andreetta et al., 2016). Η οποιαδήποτε διαταραχή του ακουστικού συστήματος του ατόμου μπορεί να επηρεάσει το επίπεδο της λειτουργικότητάς του στο σύνολό της, ανεξάρτητα από τη διάσταση της εμφάνισής της (Okeke, 2001). Σύμφωνα με το ιατρικό μοντέλο, τα άτομα που παρουσίαζαν κάποιας μορφής απώλεια ακοής θεωρούνταν ότι είχαν έλλειμμα και έχρηζαν θεραπευτικής παρέμβασης. Παρόλα αυτά, σήμερα με την επικράτηση του κοινωνικο/πολιτισμικού μοντέλου, η κώφωση λογίζεται περισσότερο ως διαφορά και όχι ως ανεπάρκεια (Mooges & Donald., Επιμ. και Προσαρμογή Σιδέρη-Ζώνιου, Ντεροπούλου-Ντερού, 2015). Στο πλαίσιο αυτό τέθηκαν και τα θεμέλια για τον σχεδιασμό ενός περιβάλλοντος (εκπαιδευτικού, κοινωνικού κ.ά.), το οποίο θέτει ως στόχο του το σεβασμό της ταυτότητας του κωφού ατόμου, καθώς και των ιδιαίτερων αναγκών του.

Τα άτομα με προβλήματα ακοής στο σύνολό τους είναι τόσο τα βαρήκοα, όσο και τα κωφά. Σε εκπαιδευτικά κυρίως πλαίσια, θεωρείται δύσκολο να αποδοθούν οι παραπάνω ορισμοί σε παιδιά με βάση το βαθμό της ακουστικής τους απώλειας, από τη στιγμή που αυτή υπάρχει σε ένα συνεχές και επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες (Λαμπροπούλου et al, 2003). Για το λόγο αυτό και οι εκπαιδευτικοί προβαίνουν στη χρήση λειτουργικών ορισμών με σκοπό τη διευκόλυνση της εκπαιδευτικής αξιολόγησης και τον καθορισμό του είδους της παρέμβασης. Συγκεκριμένα, με βάση τον εκπαιδευτικό ορισμό που δόθηκε το 1973 από το συμβούλιο διευθυντών των σχολείων κωφών των Η.Π.Α. (Mooges & Donald., Επιμ. και Προσαρμογή Σιδέρη-Ζώνιου, Ντεροπούλου-Ντερού 2015):

Κωφό θεωρείται ένα άτομο που είτε φοράει ακουστικά είτε όχι, δεν αντιλαμβάνεται την ομιλία με την ακοή του και μόνο. Αυτό σημαίνει πως χρησιμοποιεί κατά κύριο λόγο το οπτικό του κανάλι για να αντιληφθεί τους συνομιλητές του (χειλεαναγνώσκει, κάνει χρήση της νοηματικής γλώσσας, καθώς και της γραπτής). Επίσης, η απώλεια της ακοής του στις περιπτώσεις αυτές είναι 70dB και άνω.

•

Από την άλλη, βαρήκοο θεωρείται ένα άτομο που είτε φοράει ακουστικά είτε όχι, δυσκολεύεται να αντιληφθεί την ομιλία με την ακοή του και μόνο. Παρόλα αυτά, ανάλογα με το βαθμό απώλειας της ακοής του και της χρήσης ακουστικών βοηθημάτων, είναι σε θέση να προσλαμβάνει το μεγαλύτερο ποσοστό των πληροφοριών που ακούει από το περιβάλλον του. Σε αυτή την περίπτωση η ακουστική του βλάβη λογίζεται από 35dB έως 69dB.

Από ακοολογικής σκοπιάς, τα προβλήματα ακοής ταξινομούνται κυρίως σύμφωνα με τον βαθμό ακουστικής απώλειας, ο οποίος προσδιορίζεται από τον μέσο όρο των καθαρών τόνων του ατόμου για τις συχνότητες 500, 1000 και 2000 Hz (Tye-Murray, 2012). Επίσης, σύμφωνα με σχετική βιβλιογραφία, προκύπτουν διαφορετικά ταξινομικά συστήματα ως προς τον βαθμό της ακουστικής απώλειας ανάμεσα σε παιδιά και σε ενήλικες (Λαμπροπούλου & Οκαλίδου, 1999). Συγκεκριμένα, στους ενήλικες, η διαταραχή της ακοής μπορεί να διακριθεί σε φυσιολογική (-10-26 dB), ελαφριά (27-40 dB), μέτρια (41-55 dB), μέτρια προς σοβαρή (56-70 dB), σοβαρή (71- 90 dB) και πολύ σοβαρή (91+ dB HL) (Λαμπροπούλου & Οκαλίδου, 1999). Όσον αφορά τα παιδιά, η απώλεια της ακοής μπορεί να χαρακτηριστεί ως ελαφριά (15-30 dB HL), μέτρια (31-50 dB HL), σοβαρή (51-80 dB HL), πολύ σοβαρή (81-100 dB HL) και ολική (100 dB HL +).

Σχετικά με την παιδική βαρηκοΐα, αυτό που έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι πως στην κατηγορία αυτή συμπεριλαμβάνονται όλες οι περιπτώσεις παιδιών με εκ γενετής ή επίκτητη, μονόπλευρη ή αμφίπλευρη απώλεια ακοής και ο βαθμός κυμαίνεται από 25 έως 95 dB HL (Λαμπροπούλου & Οκαλίδου, 1999). Από την άλλη, ο όρος παιδική κώφωση χρησιμοποιείται ειδικά για τις περιπτώσεις της αμφίπλευρης απώλειας ακοής με βαθμό πάνω από 95 dB HL. Αυτό σημαίνει πως τα παιδιά που ανήκουν σε αυτή την ομάδα δυσκολεύονται ιδιαίτερα να αποκτήσουν πλήρη ευχέρεια σε μια γλώσσα, παρουσιάζοντας μάλιστα ελλείμματα γνωστικά, καθώς και κοινωνικο-συναισθηματικά (Mayberry et al., 2002). Επίσης, ως προς το βαθμό κατάκτησης της γλώσσας, τα κωφά ή βαρήκοα άτομα βρίσκονται σε διαφορετικά επίπεδα γλωσσικής ικανότητας, από τη στιγμή που η έκθεση σε αυτή δεν αποτελεί μια σταθερή κατάσταση. Αξιοσημείωτο είναι μάλιστα το γεγονός πως η γλωσσική κατάκτηση των παιδιών επηρεάζεται από το χρόνο διάγνωσης της απώλειας ακοής, της τοποθέτησης ακουστικού βοηθήματος και της μορφής βοήθειας που λαμβάνουν από ειδικούς στο χώρο της λογοπαθολογίας (Πανελλήνιος σύλλογος λογοπεδικών-λογοπαθολόγων, 1991).

•

Βέβαια, αν και οι παραπάνω ορισμοί παρέχουν μια βοήθεια ως προς την κατανόηση της διαφοράς των δύο όρων, της βαρηκοΐας, δηλαδή, και της κώφωσης, δεν αποτελούν τα μόνα κριτήρια που συμβάλλουν στο χαρακτηρισμό κάποιου ως βαρήκοου ή κωφού (Κυριαφίνης, 2005). Για παράδειγμα, ένα άτομο με βαρηκοΐα μπορεί να χαρακτηριστεί από το περιβάλλον του ως «Κωφό» από τη στιγμή που συμμετέχει στην κουλτούρα των κωφών, όταν επιλέγει δηλαδή να γίνει μέρος μιας κοινότητας ανθρώπων, που χρησιμοποιούν τη νοηματική γλώσσα ως το προτιμότερο μέσο επικοινωνίας (Karas & Laud, 2014). Ομοίως, ένα κωφό άτομο μπορεί να χαρακτηριστεί από τον ίδιο ή τον περίγυρό του ως βαρήκοο, από τη στιγμή που επιλέγει την ομιλούμενη γλώσσα ως το μόνο μέσο επικοινωνίας με τον κόσμο που τον περιβάλλει (Κυριαφίνης, 2005). Παρόλα αυτά, ανεξάρτητα από την επιλογή του τρόπου επικοινωνίας των ατόμων με κώφωση ή βαρηκοΐα, ο κίνδυνος να ενταχθούν στην κοινωνία των ακουόντων με ομαλό τρόπο είναι αρκετά αυξημένος.

1.1.1 Αμφίπλευρη και μονόπλευρη απώλεια ακοής

Το αυτί αποτελεί το μέρος του ανθρώπινου σώματος που χρησιμοποιείται για την ακοή, τη συλλογή πληροφοριών, την επικοινωνία με άτομα του ευρύτερου περιβάλλοντος κ.ά. Η αδυναμία πρόσληψης του ήχου μπορεί να εκδηλωθεί είτε και στα δύο αυτιά ή και στο ένα. Με βάση, λοιπόν, τα παραπάνω, η απώλεια της ακοής μπορεί να χαρακτηριστεί ως μονόπλευρη (το άτομο έχει φυσιολογική ακοή ως προς το ένα αυτί και σημειώνει απώλεια ακοής στο άλλο) και ως αμφίπλευρη (το άτομο δυσκολεύεται να ακούσει φυσιολογικά και από τα δύο αυτιά). Ειδικότερα, η μονόπλευρη κώφωση, σύμφωνα με έρευνες, διαπιστώνεται πως επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις στα άτομα ως προς τον εντοπισμό του ήχου και της αντίληψης της ομιλίας (Wie, 2010).

Από την παιδική κιόλας ηλικία, η εμφάνιση της μονόπλευρης απώλειας ακοής μπορεί να οδηγήσει σε βραδύτερη κατάκτηση της γλώσσας, σε κακή ποιότητα της ζωής των παιδιών σε σύγκριση με τους ακούντες συνομηλίκους, καθώς και σε αρνητικές ακαδημαϊκές επιδόσεις στη μετέπειτα ζωή τους (Gordon et al., 2015). Το γεγονός αυτό οφείλεται

•

κυρίως σε περιπτώσεις που η εισροή του ήχου από το ένα αυτί είναι μειωμένη, με αποτέλεσμα ο εγκέφαλος να λαμβάνει λιγότερες πληροφορίες προς επεξεργασία και να καθίσταται δυσκολότερη η κατανόηση της ομιλίας των άλλων.

Ως προς το χρόνο εμφάνισης της μονόπλευρης απώλειας ακοής, διάφορες έρευνες αναφέρουν πως συχνά παρατηρείται μια αιφνίδια εμφάνιση αυτής, με το άτομο να είναι σε μεγάλο βαθμό εξουθενωμένο. Τα υποκείμενα χωρίς φυσιολογική ακοή χρειάζεται να καταβάλουν μεγαλύτερη προσπάθεια με σκοπό να αντισταθμίσουν την μονόπλευρη απώλεια της ακοής τους σε σύνθετα ακουστικά περιβάλλοντα όπου επικρατεί αρκετός θόρυβος (Gatehouse & Noble, 2004). Η έλλειψη του πλεονεκτήματος που παρέχεται στους ανθρώπους μέσω της φυσιολογικής, αμφίπλευρης ακοής μπορεί να οδηγήσει σε δυσκολίες ως προς τον εντοπισμό του ήχου και της αντίληψη της ομιλίας σε συζητήσεις αποτελούμενες από πολλά άτομα (Wie, 2010). Σε περιπτώσεις, μάλιστα, σχετικές με τον χώρο της εκπαίδευσης, τα παιδιά με μονόπλευρη απώλεια ακοής, στα οποία παρεχόταν ένα εργαλείο για τον εντοπισμό του βαθμού της αναγνώρισης λέξεων (CID W-22), ανέφεραν χειρότερες βαθμολογίες σε αυτό σε σύγκριση με τους ακούοντες συνομηλίκους τους σε ήσυχα περιβάλλοντα αλλά και σε περιβάλλοντα που επικρατούσε πολύς θόρυβος (Sherif, 2020).

Ο εντοπισμός της αδυναμίας πρόσληψης του ήχου ήδη από την πρώιμη παιδική ηλικία αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τη μετέπειτα επιλογή της θεραπευτικής παρέμβασης και τη φυσιολογική ανάπτυξη του ατόμου. Ήδη από τα πρώτα χρόνια της ζωής τους, τα μωρά εξειδικεύονται στο άκουσμα της μητρικής τους γλώσσας, καθώς στρέφουν την προσοχή τους στον εντοπισμό των διαφορών των φωνημάτων της (Ζαφρανά-Κάτσιου, 2018). Στη συνέχεια, μέσω της παραπάνω διαδικασίας τα βρέφη είναι σε θέση να αναγνωρίζουν γρήγορα τις συλλαβές και τις λέξεις της μητρικής τους γλώσσας και σε επόμενο στάδιο, να διακρίνουν τις μεμονωμένες λέξεις από τη συνεχή ροή των ήχων της προφορικής επικοινωνίας. Τί συμβαίνει, όμως, στις περιπτώσεις αυτές που η ομαλή ανάπτυξη της ομιλίας επηρεάζεται από την αδυναμία του ατόμου να προσλάβει φυσιολογικά τον λόγο μέσω της ακοής; Στο σημείο αυτό, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η έγκαιρη ανίχνευση της δυνατότητας πρόσληψης του ήχου κατά τη διάρκεια των πρώτων χρόνων ζωής του παιδιού.

•

Η καθυστέρηση ως προς την ανάπτυξη της ομιλίας μπορεί να επιφέρει σημαντικές αρνητικές συνέπειες και στην ψυχική υγεία του ασθενούς, από τη στιγμή που η συμμετοχή του σε διάφορες συζητήσεις με άτομα του περίγυρού του μειώνεται σημαντικά (Wie, 2010). Πιο συγκεκριμένα, ορισμένοι ερευνητές ανέφεραν πως η μονόπλευρη κώφωση μπορεί να επιφέρει αυξημένα επίπεδα στρες και άγχους σε κωφά άτομα, τα οποία αισθάνονται αποκλεισμένα από τον κοινωνικό τους περίγυρο, ιδίως όταν συναναστρέφονται με ακούοντες συνομηλίκους τους (Wie, 2010). Επίσης, σύμφωνα με τους Kushalnagar et al. (2019) τα συμπτώματα της κατάθλιψης, όπως και του αισθήματος της ενοχής και της μειωμένης θετικής εικόνας του εαυτού, γίνονται εμφανή και σε κωφά άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, από τη στιγμή που αδυνατούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις που επιβάλλει ο κόσμος των ακουόντων.

Συνοψίζοντας, η ενσωμάτωση των πληροφοριών και από τα δύο αυτιά αποτελεί αναγκαία διαδικασία για την ακοή, καθώς μέσω αυτής παρέχεται η δυνατότητα στο άτομο να αντιληφθεί και να διαχωρίσει τους συγχωνευμένους ήχους του περιβάλλοντός του, αλλά και να επεξεργαστεί τις πληροφορίες που προσλαμβάνει από τους γύρω του.

1.1.2 Τύποι απώλειας ακοής

Πρόσθετα, η διαταραχή της ακοής μπορεί να διακριθεί σε αγωγήμη, νευροαισθητήρια ή μεικτού τύπου (Swanepoel & Laurent, 2019). Για τον εντοπισμό του είδους της απώλειας ακοής τα άτομα υποβάλλονται αρχικά σε ακοομετρική αξιολόγηση από μια διεπιστημονική ομάδα, αποτελούμενη από ακοολόγο, ωτορινολαρυγγολόγο, ακτινολόγο και λογοθεραπευτή (Tanna et al., 2022). Η κατανόηση της φύσης της απώλειας του ήχου αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της εξέτασης, καθώς μέσω αυτής καθορίζονται μετέπειτα και οι αντίστοιχες θεραπευτικές παρεμβάσεις.

Η νευροαισθητήρια απώλεια ακοής οφείλεται κυρίως σε παθολογία του κοχλία και/ή του περιφερειακού τμήματος του ακουστικού νεύρου (Λαμπροπούλου et al., 2003). Πρόκειται, δηλαδή, για έναν όρο που χρησιμοποιείται για να περιγράψει τη μείωση της ευαισθησίας στην πρόσληψη του ήχου λόγω της παθολογίας του έσω αυτιού (κοχλιακού τύπου νευροαισθητήρια απώλεια ακοής) ή του ακουστικής νευρικής οδού (οπισθοκοχλιακού τύπου νευροαισθητήρια απώλεια ακοής) (Deafness Foundation, 2016).

•

Ειδικότερα, ο ήχος που φτάνει στο εσωτερικό του αυτιού σε μορφή ηχητικών κυμάτων πάλλει τα τριχωτά κύτταρα που βρίσκονται στον κοχλία. Αυτά με τη σειρά τους μετατρέπουν τα ηχητικά κύματα σε ηλεκτροχημικά, τα οποία μέσω του ακουστικού νεύρου μεταφέρονται στον εγκέφαλο, όπου μπορούν να ερμηνευθούν (Habib & Habib, 2021). Σε κάποιες περιπτώσεις, όμως, είτε λόγω γεννητικών ή επίκτητων καταστάσεων, η ομαλή λειτουργία του κοχλία μπορεί να επηρεαστεί.

Επίσης, στη νευροαισθητήρια απώλεια ακοής επηρεάζονται οι διάφορες συχνότητες του ήχου που φτάνουν στο εσωτερικό αυτί, με αποτέλεσμα οι πληροφορίες που συλλέγονται από το περιβάλλον να μην γίνονται αισθητές από τον ασθενή (Roberts, 2008). Αυτό συμβαίνει όταν τα τριχωτά κύτταρα που βρίσκονται στη βασική μεμβράνη του κοχλία αρχίζουν να εξασθενούν. Η βασική μεμβράνη είναι η περιοχή του έσω αυτιού που καθίσταται συχνοτικά οργανωμένη και μπορεί να ανταποκριθεί σε ήχους τόσο υψηλών, όσο και χαμηλών συχνοτήτων (Mertens et al., 2022).

Επιπλέον, η διαταραχή της ακοής μπορεί να χαρακτηριστεί και ως μόνιμη ή προσωρινή, είτε ως κυμαινόμενη και προοδευτική (Lomas et al., 2011). Η νευροαισθητήρια απώλεια ακοής είναι κατά κύριο λόγο το πιο κοινό είδος μόνιμης ακουστικής απώλειας (Deafness Foundation, 2016). Επίσης, σύμφωνα με σχετικές έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στις Η.Π.Α., η αιφνίδια απώλεια της ακοής αυτού του είδους (για παράδειγμα λόγω της έκθεσης σε θόρυβο του ενήλικου πληθυσμού) μπορεί να επηρεάσει από 5 έως 27 ανά 100.000 άτομα κάθε χρόνο (Alexander & Harris, 2013).

Ακόμη, τα αίτια εμφάνισής της μπορεί να ποικίλουν. Για παράδειγμα, η νευροαισθητήρια απώλεια ακοής μπορεί να επέλθει από τραυματισμό στο κεφάλι του ατόμου, από θόρυβο, από γεννητικά ή και περιβαλλοντικά αίτια, μηνιγγίτιδα κ.ά. (Chau et al., 2010). Όσον αφορά τα γεννητικά αίτια, η νευροαισθητήρια διαταραχή του ακουστικού συστήματος μπορεί να διακριθεί περαιτέρω σε συνδρομική ή μη (Roberts, 2008). Ειδικότερα, στη συνδρομική απώλεια της ακοής, πέραν της αδυναμίας αντίληψης του ήχου, παρατηρούνται διαταραχές και σε άλλα συστήματα οργάνων του ασθενούς. Ένα παράδειγμα αυτού του είδους είναι το σύνδρομο Usher, όπου το άτομο εκδηλώνει προβλήματα και στην όραση. Το εν λόγω σύνδρομο μπορεί να εκδηλωθεί κατά τη γέννηση του ατόμου ή να αναπτυχθεί κατά τα πρώτα χρόνια της ζωής του (Πανελλήνιος σύλλογος λογοπεδικών-λογοπαθολόγων, 1991). Από την άλλη, η μη φυσιολογική ακοή

•

μπορεί να προέλθει και από μη συνδρομικά αίτια, δηλαδή να προκύψει από μεταλλάξεις σε ένα μόνο γονίδιο, το οποίο κληρονομείται στο παιδί από τους γονείς. Σε αυτές τις περιπτώσεις έχει διαπιστωθεί μάλιστα πως η μη συνδρομική απώλεια της ακοής μπορεί να επηρεάσει έως και το 70% των περιπτώσεων των παιδιών που γεννιούνται με βαρηκοΐα ή κώφωση (Roberts, 2008).

Πέραν των γεννητικών παραγόντων, η αδυναμία αντίληψης του ήχου μπορεί να προκύψει και από επιπλοκές που παρουσιάζονται κατά τη διάρκεια της γέννησης. Ειδικότερα, η πρόωγη γέννηση, καθώς και το χαμηλό βάρος του μωρού είναι δύο σημαντικά αίτια που μπορεί να συμβάλουν στην απώλεια ακοής του (Wolf et al., 2002). Ακόμη, περιγεννητικά προβλήματα μπορεί να προκύψουν και λόγω περικοιλιακής αιμορραγίας, προσβολής από μεγαλοκυτταροϊό, μηνιγγίτιδας και άλλων ασθενειών. Σε κάθε περίπτωση, η έγκαιρη διάγνωση της απώλειας ακοής μπορεί να οδηγήσει στην εφαρμογή κατάλληλων ακουστικών βοηθημάτων, στην παροχή βοήθειας και συμβουλευτικής παρέμβασης από ειδικούς προς το οικογενειακό περιβάλλον του ασθενούς. Σε περιπτώσεις, μάλιστα, παιδικής κώφωσης, η διάγνωση στοχεύει στην έγκαιρη γλωσσική παρέμβαση του παιδιού, με σκοπό την ανάπτυξη του λόγου του (Πανελλήνιος σύλλογος λογοπεδικών-λογοπαθολόγων, 1991).

Σε αντίθεση με τη νευροαισθητήρια απώλεια ακοής, η βαρηκοΐα αγωγιμότητας εντοπίζεται στο εξωτερικό και μέσο αυτί (Sooriyamoorthy & Jesus, 2022). Ειδικότερα, το εξωτερικό αυτί είναι αυτό μέσω του οποίου ο ήχος διασχίζει τον οστέινο αγωγό και καταλήγει στο τύμπανο (Πανελλήνιος σύλλογος λογοπεδικών-λογοπαθολόγων, 1991). Από εκεί κι έπειτα, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει το μέσο αυτί για τη μεταφορά των ηχητικών κυμάτων στο εσωτερικό του αυτιού. Το μέσο αυτί αποτελείται από τρία μικρά οστάρια, τη σφύρα, τον άκμονα και τον αναβολέα, τα οποία όταν τίθενται σε κίνηση πάλλουν το υγρό στο εσωτερικό του κοχλίου ερεθίζοντας τα τριχωτά κύτταρα. Αυτά με τη σειρά τους μετατρέπουν τις ηχητικές δονήσεις σε ηλεκτρικές ώσεις, οι οποίες μεταφέρονται στον εγκέφαλο με σκοπό την αποκωδικοποίηση της πληροφορίας (Πανελλήνιος σύλλογος λογοπεδικών-λογοπαθολόγων, 1991).

Γενικότερα, η αγωγή απώλεια της ακοής μπορεί να επέλθει από ελαττώματα που εντοπίζονται στο περύγιο του αυτιού ή τον εξωτερικό ακουστικό πόρο, την τυμπανική μεμβράνη και τα οστάρια (Sooriyamoorthy & Jesus, 2022). Τα αίτια εκδήλωσής της

•

μπορεί να ποικίλλουν με βάση τη σοβαρότητά τους και τη διάρκειά τους. Στην παιδική κυρίως ηλικία, ένα από τα πιο συχνά αίτια εκδήλωσης της αγωγίμης απώλειας ακοής είναι η μέση ωτίτιδα (Coleman & Cervin, 2019). Πρόκειται για φλεγμονή του μέσου αυτιού και ανάλογα με τη διάρκεια της εκδήλωσης των συμπτωμάτων της μπορεί να οδηγήσει και σε περαιτέρω επιπλοκές. Επίσης, με βάση σχετικές έρευνες που έχουν δημοσιευθεί κατά καιρούς, ένα σημαντικό ποσοστό των επισκέψεων σε ιατρό (ποσοστό που αγγίζει το 20% με 40%) αφορά κυρίως παιδιά μικρών ηλικιών με συμπτώματα μέσης ωτίτιδας (Furukawa, 1988). Σε μερικές, μάλιστα, από τις περιπτώσεις αυτές, η απώλεια της ακοής μπορεί να χαρακτηριστεί και ως σοβαρή, καθώς αγγίζει τα 50 dB (Harbert et al., 1970).

Τέλος, ιδιαίτερα σημαντική είναι και η μεικτού τύπου απώλεια της ακοής, στην οποία συνυπάρχουν στοιχεία τόσο της αγωγίμης, όσο και της νευροαισθητήριας διαταραχής αντίληψης του ήχου (Flynn et al., 2009). Αυτό σημαίνει αυτομάτως πως λόγω της φύσης της παρουσιάζει και μια σειρά από προκλήσεις. Για την αντιμετώπισή της, προτείνονται τα ακουστικά βαρηκοΐας, αλλά και οι συσκευές οστικής αγωγιμότητας (BAHA), με σκοπό την καλύτερη αντιστάθμιση των προκλήσεων που παρατηρούνται από διαταραχές στην ομαλή λειτουργία των οργάνων του μέσου αυτιού. Βέβαια, αν και οι παραπάνω συσκευές θεωρούνται αποτελεσματικές για άτομα με διαταραχές της ακοής, σε περιπτώσεις σοβαρής και ολικής κώφωσης, συνίσταται η χρήση των κοχλιακών εμφυτευμάτων (Mangabeira-Albernaz & Malerbi, 2021).

1.1.3 Προγλωσσική και μεταγλωσσική απώλεια ακοής

Πέραν των ορισμών που έχουν δοθεί έως τώρα, η απώλεια της ακοής μπορεί να διακριθεί περαιτέρω σε προγλωσσική και μεταγλωσσική. Ειδικότερα, σύμφωνα με τον ορισμό που έχει δοθεί από τον Πανελλήνιο σύλλογο λογοπεδικών-λογοπαθολόγων, (1991):

Ο όρος προγλωσσικός χρησιμοποιείται για τα άτομα που έχασαν την ακοή τους πριν αποκτήσουν λόγο διαμέσου της ακουστικής οδού. Αυτό σημαίνει πως η συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων μπορεί να χαρακτηριστεί από αδυναμίες που αφορούν την ανάπτυξη και τη χρήση κανόνων σχετικών με τη σύνταξη, τη γραμματική, τη φωνολογία και την πραγματολογία της μητρικής τους γλώσσας. Επίσης, οι προγλωσσικά κωφοί αντιμετωπίζουν αδυναμίες και ως προς τον

- κατάλληλο επιτονισμό των λέξεων ή και τον σωστό προσδιορισμό της έντασης της φωνής τους.

Από την άλλη, μεταγλωσσικά θεωρούνται εκείνα τα άτομα που κατέχουν κανόνες σύνταξης, γραμματικής, φωνολογίας, πραγματολογίας, κανόνες επιτονισμού των λέξεων και σωστού προσδιορισμού της έντασης της φωνής τους.

Σύμφωνα με άλλους ορισμούς που έχουν δοθεί κατά καιρούς για τον προσδιορισμό των προγλωσσικά και μεταγλωσσικά κωφών ασθενών, αυτό που σημειώνεται είναι πως τα προγλωσσικά κωφά άτομα αποτελούν εκείνη την κατηγορία ατόμων που εμφανίζουν απώλεια ακοής πριν από την ηλικία των τριών ετών, δηλαδή πριν από το χρονικό διάστημα ανάπτυξης του λόγου τους (Jallu et al., 2019). Κατά τα πρώτα χρόνια της ζωής του, το παιδί αποκτά την ικανότητα της προφορικής του έκφρασης μέσω της εξάρτησής του από την ακοή του. Από τη στιγμή, όμως, που η ικανότητα της αντίληψης του ήχου περιορίζεται, τα παιδιά αρχίζουν να αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες ως προς την ανάπτυξη των γνωστικών και των ψυχοκοινωνικών τους δεξιοτήτων, σημειώνοντας, μάλιστα, χαμηλές μαθησιακές επιδόσεις στη μετέπειτα ζωή τους.

Για να αντιμετωπιστεί η παραπάνω κατάσταση αποτελεί καίριας σημασίας η έγκαιρη διάγνωση της απώλειας ακοής, ειδικά σε περιπτώσεις όπου η μη ομαλή ανάπτυξη του προφορικού λόγου καταστεί εμφανής και προκαλέσει ανησυχίες. Για τον λόγο αυτό, έχει θεσπιστεί ο καθολικός προγνωστικός έλεγχος της ακοής των νεογνών, ο οποίος έχει υιοθετηθεί και από πολλές αναπτυγμένες χώρες. Συγκεκριμένα, μάλιστα, στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, η παρακολούθηση του επιπέδου ακοής των βρεφών αποτελεί μια συνεχή διαδικασία έως ότου το παιδί εμφανίσει κατάλληλες ακουστικές συμπεριφορές και κατ' επέκταση επικοινωνιακές ικανότητες για την ηλικία του (Joint Committee on Infant Hearing, 2007). Αυτό που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη στην παραπάνω διαδικασία είναι το ιστορικό του παιδιού, ώστε να γίνει δυνατή η αξιολόγηση της πιθανής αιτίας απώλειας ακοής του (π.χ. λόγω προγεννητικών λοιμώξεων, περιγεννητικών συμβάντων κ.ά.).

1.2 Συσκευές ενίσχυσης ήχου και κοχλιακά εμφυτεύματα

Η ικανότητα της ακοής αποτελεί αναντίρρητο δικαίωμα των ατόμων με αδυναμία πρόσληψης ήχου. Για την αντιμετώπιση της παραπάνω κατάστασης σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν τα ακουστικά βαρηκοΐας, καθώς και τα κοχλιακά εμφυτεύματα. Ειδικότερα, τα ακουστικά βαρηκοΐας είναι μικρές ηλεκτρονικές συσκευές που μπορούν να τοποθετηθούν πίσω από το αυτί ενισχύοντας τον ήχο που εισέρχεται στο μέσο και εσωτερικό αυτί (National Institute on Deafness and Other Communication Disorders, 2013). Επίσης, αποτελούνται από τρία βασικά μέρη: το μικρόφωνο, τον ενισχυτή και το ηχείο. Πιο συγκεκριμένα, το μικρόφωνο λαμβάνει τον ήχο από το περιβάλλον και τον μετατρέπει στη συνέχεια σε ηλεκτρικό σήμα, στέλνοντάς το στον ενισχυτή. Από εκεί κι έπειτα το σήμα φτάνει στο μέσο αυτί με τη βοήθεια ενός ηχείου.

Με βάση τη μορφή τους, τα ακουστικά βαρηκοΐας μπορούν να διακριθούν περαιτέρω σε: ακουστικά βοηθήματα που τοποθετούνται πίσω από το αυτί (BTE- Behind The Ear), μέσα στο αυτί (ITE- In The Ear), σε αυτά που βρίσκονται μέσα στο κανάλι του αυτιού (ITC- In The Canal) και σε αυτά που προσαρμόζονται εντελώς στο κανάλι του αυτιού (Complitlely In Canal) (Massachusetts Commission for the Deaf & Hard of Hearing, 2019). Τα ακουστικά βοηθήματα της πρώτης κατηγορίας (BTE), αποτελούνται από μια πλαστική θήκη που τοποθετείται πίσω από το αυτί και από ένα πλαστικό ωτοασπίδιο, που προσαρμόζεται στην ακουστική οδό στο μέσο αυτί. Με τον τρόπο αυτό, ο ενισχυμένος ήχος που εισέρχεται στο εσωτερικό του αυτιού μέσω του ωτοασπίδιου πάλλει σε μεγαλύτερο βαθμό τα τριχωτά κύτταρα του κοχλίου, ως αποτέλεσμα τα νευρικά σήματα που μεταφέρονται στον εγκέφαλο να είναι περισσότερα σε σχέση με πριν (National Institute on Deafness and Other Communication Disorders, 2013).

Εικόνα 1^η :Ακουστικά βαρηκοΐας (Πηγή: National Institute on Deafness and Other Communication Disorders, 2013)

Από την άλλη, τα ακουστικά βοηθήματα που τοποθετούνται μέσα στο αυτί ή μέσα στο ακουστικό κανάλι του ατόμου σχεδιάζονται με τέτοιο τρόπο, ώστε να προσαρμόζονται κατάλληλα σε αυτό. Επίσης, ως προς τον τύπο απώλειας ακοής, τα ακουστικά βαρηκοΐας συνιστώνται κυρίως σε περιπτώσεις αγωγίμης ακουστικής απώλειας, ενώ καθίστανται λιγότερο χρήσιμα σε νευροαισθητηρίου τύπου διαταραχές, από τη στιγμή που ο υποδοχέας του νευρικού συστήματος των κυττάρων παραμένει άθικτος (Sherwood, 2004).

Ακόμη, μια θεραπευτική επιλογή αποτελούν και τα ακουστικά βαρηκοΐας σε μορφή γυαλιών, όταν ο ασθενής πέραν της ακουστικής απώλειας σημειώνει και διαταραχές της όρασης (Αδαμόπουλος, 2011). Τα γυαλιά αυτά έχουν σχεδιαστεί για να ενσωματώνουν τα ακουστικά στους βραχιόνες τους, ενώ σε περίπτωση αφαίρεσής τους, αφαιρούνται αυτομάτως και οι ακουστικές συσκευές ενίσχυσης του ήχου. Επίσης, σημαντικές δυσκολίες μπορεί να προκύψουν και σε περιπτώσεις που το άτομο καταφεύγει στη χρήση διαφορετικών γυαλιών βάσει διαφορετικών συνθηκών (για παράδειγμα, μπορεί να χρησιμοποιήσει άλλα γυαλιά για το διάβασμα και άλλα για τον ήλιο) (Αδαμόπουλος, 2011).

Παρόλα αυτά, πέραν των οφελών που μπορεί να απολαμβάνουν τα κωφά/βαρήκοα άτομα από τη χρήση των ακουστικών βαρηκοΐας, σε άλλους καθίσταται αρκετά δύσκολη η εφαρμογή τους, λόγω της στένωσης του καναλιού του αυτιού τους, της απλασίας του έξω

•

ωτός κ.ά. (Kirtane et al., 2010). Στην περίπτωση αυτή μπορεί να τους παρασχεθεί μια διαφορετικού τύπου θεραπευτική επιλογή όπως λ.χ. η συσκευή «BAHA» ή ένα βοήθημα ακοής με αγκύλωση οστού (Bone-Anchored Hearing Aid) (Kirtane et al., 2010). Η συσκευή αυτή μπορεί να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο σε περιπτώσεις ατόμων που η μεταφορά του αέρα προς το έσω αυτί καθίσταται αδύνατο να πραγματοποιηθεί από τα οστά του μέσου αυτιού. Η συσκευή «BAHA» αποτελείται από τρία μέρη: τον επεξεργαστή ήχου, το κολόβωμα (μια υποδοχή που συνδέεται με μια εσωτερική βίδα στο εξάρτημα) και το εξάρτημα ή εναλλακτικά, εμφύτευμα. Το εξάρτημα τοποθετείται χειρουργικά στο πίσω μέρος του αυτιού (μια μικρή βίδα τιτανίου) και μέσω αυτού η συσκευή συλλέγει τον ήχο μεταδίδοντάς τον στη συνέχεια στο εσωτερικό του αυτιού μέσω του οστού (Kirtane et al., 2010).

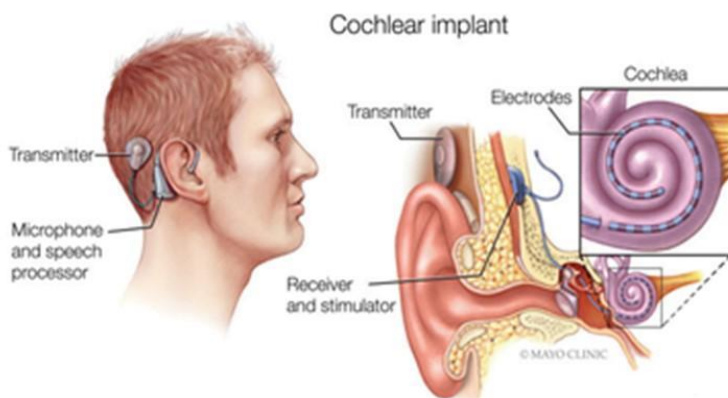
Εικόνα 2^η: Συσκευή «BAHA» (Πηγή: Kirtane et al., 2010)

Σε τελικό στάδιο, αξιοσημείωτη θεωρείται και η συμβολή των κοχλιακών εμφυτευμάτων (Cochlear Implant) σε περιπτώσεις ασθενών με σοβαρή έως και βαθιά νευροαισθητήρια απώλεια ακοής (Deer et al., 2019). Με τον όρο «κοχλιακό εμφύτευμα» εννοείται η συσκευή που εμφυτεύεται χειρουργικά στο αυτί και συγκεκριμένα στο ακουστικό νεύρο με σκοπό την μετατροπή των ηχητικών κυμάτων σε ηλεκτρικό ρεύμα προς ερμηνεία από τον εγκέφαλο (Πανελλήνιος σύλλογος λογοπεδικών-λογοπαθολόγων, 1991). Τα κοχλιακά εμφυτεύματα αποτελούνται τόσο από εξωτερικά εξαρτήματα, όπως το μικρόφωνο, τη μπαταρία, τον επεξεργαστή ομιλίας, τον εξωτερικό μαγνήτη και την κεραία πομπού, όσο και από εσωτερικά, όπως τον εσωτερικό μαγνήτη, την κεραία, τον δέκτη-διεγέρτη και μια συστάδα ηλεκτροδίων. Από τη στιγμή, μάλιστα, που ο ήχος ανιχνευθεί από το μικρόφωνο, μετατρέπεται σε ηλεκτρικό σήμα δια του επεξεργαστή ήχου και στη συνέχεια μεταδίδεται μέσω των μαγνητών στα ηλεκτρόδια, που βρίσκονται εμφυτευμένα στον κοχλία. Αυτά με

τη σειρά τους διεγείρουν το ακουστικό νεύρο, μεταφέροντας το σήμα στον εγκέφαλο με σκοπό την ερμηνεία του (Deerp et al., 2019).

Επίσης, ως προς τη χρήση τους, επιφέρουν καλύτερα αποτελέσματα στα άτομα με σοβαρή απώλεια ακοής για την κατανόηση της διαπροσωπικής ομιλίας, της ομιλίας μέσω ακουστικού τηλεφώνου κ.ά. σε σύγκριση με τους ασθενείς που χρησιμοποιούν ακουστικά βαρηκοΐας (Hamzavi et al., 2001). Βέβαια, η επίδραση της εμφύτευσης στην ανάπτυξη της λεκτικής επικοινωνίας δεν είναι απαραίτητα ομοιόμορφη εντός των υποκειμένων, καθώς σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν οι διάφοροι παράγοντες, όπως η ηλικία εμφύτευσης, η διάρκεια εμφύτευσης και η διάρκεια της ακουστικής στέρησης του ατόμου (Okalidou, 2001).

Παρόλα αυτά, τα κοχλιακά εμφυτεύματα μπορούν να αποτελέσουν μια κατάλληλη θεραπευτική παρέμβαση σε περιπτώσεις ατόμων, των οποίων η παθολογία του εσωτερικού αυτιού δεν επιτρέπει την εφαρμογή ακουστικών βαρηκοΐας ή άλλων συμβατικών θεραπειών απώλειας ακοής (Deerp et al., 2019) .

Εικόνα 3^η: Κοχλιακό εμφύτευμα (Πηγή: Deerp et al., 2019)

1.3 Εκπαίδευση και μέθοδοι επικοινωνίας κωφών/βαρήκοων

Η εκπαίδευση των κωφών/βαρήκοων είναι ένας κλάδος που έχει απασχολήσει εδώ και αρκετό καιρό το ενδιαφέρον των ερευνητών, καθώς μέσω αυτής δύναται να εξασφαλιστεί η ισότιμη πρόσβασή των ατόμων αυτών στις ευκαιρίες που προσφέρει ο κόσμος των ακουόντων (Λαμπροπούλου et al, 2003). Ειδικότερα, τα ερωτήματα που εγείρονται για το

•

συγκεκριμένο θέμα αφορούν τις μεθόδους επικοινωνίας που ακολουθούνται για τα άτομα με απώλεια ακοής, καθώς και το είδος του σχολείου που επιλέγεται ή προτείνεται για την επίτευξη του παραπάνω σκοπού.

Πρώτα απ' όλα, όσον αφορά τις μεθόδους επικοινωνίας που αναπτύσσονται μεταξύ των κωφών/βαρήκοων, είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ότι αυτές μπορούν να πάρουν πολλές μορφές ανάλογα με τη σοβαρότητα της απώλειας ακοής και τις επικοινωνιακές προτιμήσεις των μαθητών (Knoors & Marschark, Επιμ. και Προσαρμογή Λαμπροπούλου, Οκαλίδου, Χατζικακού, 2015). Οι μέθοδοι επικοινωνίας είναι οι εξής: α) προφορική, β) νεοπροφορική, γ) υποβοηθούμενη ομιλία, δ) ολική επικοινωνία, ε) και δίγλωσση-διαπολιτισμική (Κουρμπέτης et al, 2007). Αυτές έχουν ως στόχο τους την εκμάθηση της γλώσσας της ευρύτερης κοινότητας των ακούντων (της ομιλούμενης), όμως διαφοροποιούνται ως προς τον τρόπο που προσεγγίζουν το κωφό άτομο.

Η προφορική μέθοδος επικοινωνίας στοχεύει στην ανάπτυξη της ομιλίας των μαθητών με σκοπό τη μετάδοση των πληροφοριών. Μέσω αυτής, ο κωφός/βαρήκοος εξοικειώνεται στο άκουσμα, στη χρήση και στην κατανόηση της ομιλίας ως τους κατεξοχήν τρόπους επικοινωνίας (Λαμπροπούλου & Οκαλίδου, 1999· Λαμπροπούλου & Λαλένη, 1999). Εν συνεχεία, η νεοπροφορική μέθοδος, ή εναλλακτικά μέθοδος «Rochester», αφορά τον συνδυασμό της προφορικής μεθόδου και της δακτυλογραφής. Κατά τη διαδικασία αυτή, ο εκπαιδευτικός επικοινωνεί με τον μαθητή μέσω του προφορικού λόγου και δακτυλογραφεί τις λέξεις στον αέρα (δακτυλικό αλφάβητο) (Λαμπροπούλου & Οκαλίδου, 1999· Λαμπροπούλου & Λαλένη, 1999). Η μέθοδος αυτή διαφοροποιείται από την υποβοηθούμενη ομιλία, σύμφωνα με την οποία η επικοινωνία πραγματοποιείται μέσω της ταυτόχρονης χρήσης του προφορικού λόγου και συγκεκριμένων σχημάτων των χεριών (οχτώ σχήματα που τοποθετούνται γύρω από τα χείλη για την κατανόηση των φωνημάτων).

Παρόλα αυτά, και μετά από σχετικές έρευνες που διεξήχθησαν, λόγω της αποτυχίας του συνόλου των μαθητών με διαταραχές ακοής να ανταποκριθούν στην ανάπτυξη της ομιλίας, άρχισε να χρησιμοποιείται η ολική ως μέθοδος επικοινωνίας, η οποία προσέφερε τη δυνατότητα στους κωφούς/βαρήκοους να επιλέγουν τον τρόπο της έκφρασής τους (νοήματα, ομιλία, γραφή) (Λαμπροπούλου et al, 2003). Βέβαια, αν και η παραπάνω μέθοδος παρέχει την ευελιξία στα άτομα με σκοπό να επιλέξουν τον τρόπο της

•

επικοινωνίας τους, θεωρήθηκε δύσκολο να εφαρμοστεί λόγω της πολυσημίας της (ταυτόχρονη χρήση ομιλίας και νοηματικής, διαφορές στη σύνταξη). Σε τελικό στάδιο, σημαντική θεωρείται και η δίγλωσση/διαπολιτισμική μέθοδος, η οποία κερδίζει έδαφος διεθνώς στην εκπαίδευση των κωφών/βαρήκοων. Αυτή, δίνει προτεραιότητα στη χρήση της νοηματικής γλώσσας και στο σεβασμό της κουλτούρας των Κωφών, με την παράλληλη διδασκαλία των μαθημάτων στην προφορική γλώσσα και την κυρίαρχη κουλτούρα (αναγνώριση της νοηματικής ως επίσημης γλώσσας των Κωφών) (Λαμπροπούλου et al, 2003).

Σχετικά με την φοίτηση των κωφών/βαρήκοων στο σχολείο, υπάρχουν διάφορες επιλογές. Για παράδειγμα, σε ελληνικά δεδομένα τα άτομα με απώλεια ακοής έχουν τη δυνατότητα να φοιτήσουν είτε σε γενικά σχολεία και σε τάξεις ένταξης, είτε σε ειδικά σχολεία (Lamproulou & Hadjikakou, 2009). Το είδος του σχολείου στο οποίο φοιτά το άτομο με απώλεια ακοής εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, όπως η σοβαρότητα της απώλειας ακοής του, οι ατομικές του ανάγκες και οι προτιμήσεις του (Lamproulou & Hatzikakou, 2009). Επίσης, όσον αφορά τη μέθοδο επικοινωνίας που χρησιμοποιείται στα σχολεία, αυτή τροποποιείται ανάλογα με την ιδιαιτερότητα του κωφού/βαρήκοου ατόμου και την εκάστοτε σχολική φιλοσοφία (Okalidou et al, 2018). Έτσι, για τους μαθητές με κοχλιακά εμφυτεύματα, σε ορισμένα ειδικά σχολεία η μέθοδος επικοινωνίας που χρησιμοποιείται είναι η προφορική με ελάχιστη χρήση νοημάτων, ενώ σε άλλα η επικοινωνία εναλλάσσεται μεταξύ ομιλούμενης ή νοηματικής γλώσσας για την εξυπηρέτηση των αναγκών τους (Okalidou et al, 2018).

Όσον αφορά τη μέθοδο επικοινωνίας και την εκπαίδευση των μαθητών με κοχλιακά εμφυτεύματα, ο λόγος περί αυτών καθίσταται όλο και πιο σημαντικός, καθώς ο αριθμός των παιδιών που εμφυτεύονται έχει αυξηθεί (Οκαλίδου, 2010). Η νέα αυτή δυναμική που αναδύεται στον τομέα της εκπαίδευσης με τη βελτίωση της τεχνολογίας, καθώς και η έρευνα σχετικά με τα οφέλη των κοχλιακών εμφυτευμάτων, οδηγεί σε μια περισσότερο προσαρμοσμένη προσέγγιση για την κάλυψη των ατομικών αναγκών του κάθε παιδιού. Για το λόγο αυτό τα σχολεία, καθώς και τα εκπαιδευτικά προγράμματα, δίνουν έμφαση στην ανάπτυξη της ακρόασης, του προφορικού λόγου, της διάκρισης και της αναγνώρισης των ακουστικών φωνημάτων, των λέξεων και των φράσεων αυτού, με σκοπό την αντίληψη του περιεχομένου του προφορικού λόγου μέσω της ακοής (Οκαλίδου, 2010). Επίσης, αξιοσημείωτες θεωρούνται και οι αλλαγές στη δομή και στη λειτουργία των

•

σχολικών μονάδων, όπως ακριβώς και στα ειδικά σχολεία κωφών, όπου θεωρείται υποχρεωτική και η παρουσία ενός ακούοντα δασκάλου σε τάξεις με μαθητές που φέρουν κοχλιακό εμφύτευμα.

2ο Κεφάλαιο

2.1 Απώλεια ακοής και συνολική ανάπτυξη του ατόμου

Όπως έχει αναφερθεί, η απώλεια της ακοής μπορεί να επιφέρει αρνητικές συνέπειες στην ψυχική υγεία του κωφού ατόμου, καθώς και στην ομαλή διεξαγωγή της καθημερινότητάς του, από τη στιγμή που η συμμετοχή του σε διάφορες συζητήσεις με άτομα του περιγυρού του μειώνεται σημαντικά (Wie, 2010). Οι άνθρωποι επικοινωνούν με σκοπό να εξωτερικεύσουν τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τις ιδέες τους. Χρησιμοποιώντας τον λόγο τους, δύνανται να ανταλλάσσουν απόψεις, να λαμβάνουν πληροφορίες και να συνεργάζονται με την ομήγυρή τους (Amberg et al., 2009). Η επικοινωνία, λοιπόν, διαδραματίζει καίριο ρόλο στην οικοδόμηση υγιών διαπροσωπικών σχέσεων και στην αλληλεπίδραση με τον κοινωνικό περίγυρο.

Στο συναισθηματικό κυρίως επίπεδο και σύμφωνα με σχετικές έρευνες, η απώλεια της ακοής μπορεί να οδηγήσει το κωφό άτομο σε απομόνωση ή ακόμη και στη δημιουργία φτωχού κοινωνικού δικτύου (Asher et al., 1990). Η μοναξιά θεωρείται ως ο κατεξοχήν δείκτης εξασθένησης της ποιότητας και της ποσότητας των κοινωνικών σχέσεων που συνάπτουν τα κωφά/βαρήκοα άτομα μεταξύ τους. Στις μικρές μάλιστα ηλικίες, ένα από τα πιο συχνά αίτια εκδήλωσης του αισθήματος αυτού αφορά κυρίως την ανικανοποίητη ανάγκη των παιδιών με απώλεια ακοής να επικοινωνούν αποτελεσματικά με άτομα του περιβάλλοντός τους (Markides, 1989). Καθώς τα παιδιά με κώφωση αδυνατούν να προσλάβουν την ομιλία των άλλων και κατ' επέκταση να αναπτύξουν τον προφορικό τους λόγο, υφίστανται συνήθως την απόρριψη και τον στιγματισμό από άτομα με φυσιολογική ακοή αλληλοεπιδρώντας εν τέλει και συνάπτοντας φιλικές σχέσεις με άλλα κωφά άτομα

•

(27% των κωφών παιδιών σημειώνουν πως έχουν έναν ακούοντα φίλο, με μόλις 3% των ακουόντων να έχουν έναν κωφό φίλο). Ωστόσο, υπάρχουν και μαθητές με κώφωση/βαρηκοΐα, οι οποίοι λόγω μεγαλύτερης επιδεξιότητας που σημειώνουν στη διαχείριση του προφορικού τους λόγου απολαμβάνουν αυτομάτως και περισσότερα κοινωνικά οφέλη από την καθημερινή τους συναναστροφή με ακούοντες συνομηλίκους (Markides, 1989).

Στη συνέχεια, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η αδυναμία των κωφών ενηλίκων να ανταπεξέλθουν σε διάφορους τομείς της καθημερινότητάς τους, είτε αυτοί αφορούν την κοινωνική, είτε την ιδιωτική τους ζωή. Συγκεκριμένα, η απώλεια της ακοής οποιασδήποτε μορφής μπορεί να οδηγήσει το κωφό άτομο σε υψηλότερα ποσοστά ανεργίας, ενώ στην περίπτωση που αυτό εργάζεται, ο κίνδυνος να ανταμειφθεί λιγότερο από την εργασία του ή να προαχθεί σε αυτή καθίσταται αρκετά αυξημένος (Jung & Bhattacharyya, 2012). Βάσει σχετικών αναφορών, οι ενήλικες με κώφωση συναντούν δυσκολίες και στην απρόσκοπτη παρακολούθηση τηλεοπτικών προγραμμάτων ή στη χρήση του τηλεφώνου τους κ.ά. (Heffernan et al., 2016). Σε περιβάλλοντα, μάλιστα, που επικρατεί αρκετός θόρυβος, η επικοινωνία τους με αγνώστους χαρακτηρίζεται από τους ίδιους ως μια κατάσταση αρκετά απαιτητική και εκφοβιστική. Τέλος, αξιοσημείωτες θεωρούνται και οι αναφορές των ατόμων με απώλεια ακοής για τα εμπόδια που συναντούν από τη συμμετοχή τους σε οικογενειακές συγκεντρώσεις και από τη συνομιλία τους με ακούοντα μέλη της οικογένειάς τους (Heffernan et al., 2016).

Επιπροσθέτως, τα συμπτώματα που προκύπτουν από την εξασθένιση της ακοής διαφέρουν σε προγλωσσικά, και σε μεταγλωσσικά κωφά άτομα (Kaland & Salvatore, 2002). Σε αντίθεση με τους μεταγλωσσικά κωφούς, οι προγλωσσικά κωφοί, έχοντας εξοικειωθεί από πολύ μικρή ηλικία με την απώλεια της ακοής τους, καθίστανται περισσότερο ικανοί να ανταπεξέρχονται στις δυσκολίες της καθημερινότητάς τους και να διαχειρίζονται καλύτερα τα αισθήματα θυμού, κόπωσης και κατάθλιψης που τους προκαλεί η συναναστροφή με ακούοντα άτομα (Kaland & Salvatore, 2002). Από την άλλη, οι όψιμα κωφοί ενήλικες συνήθως θρηνούν για την κατάσταση στην οποία έχουν βρεθεί, αρνούμενοι να ακολουθήσουν τις υποδείξεις των γιατρών και αποστρεφόμενοι τις συσκευές ενίσχυσης του ήχου που λαμβάνουν από το περιβάλλον τους.

•

Βέβαια, τα προβλήματα που απορρέουν από την αδυναμία αντίληψης της ομιλίας και κατ' επέκταση της σύναψης υγιών κοινωνικών σχέσεων συναντώνται και σε άτομα μεγαλύτερης ηλικίας. Συγκεκριμένα, η εξασθένηση της απώλειας της ακοής στις περιπτώσεις αυτές (γνωστή και ως πρεσβυακουσία) οφείλεται σε παθολογικές αλλαγές στο εσωτερικό του αυτιού, με αποτέλεσμα το άτομο να αδυνατεί να ανταποκριθεί σε ήχους τόσο των υψηλών, όσο και των χαμηλών συχνοτήτων (Niazi et al., 2020). Η πρεσβυακουσία αποτελεί μια αμφίπλευρη, αργά εξελισσόμενη ασθένεια και εξαιτίας της ιδιομορφίας της αυτής γίνεται όλο και πιο σοβαρή με την πάροδο του χρόνου, επιφέροντας σημαντικές αλλαγές στην καθημερινότητα των ηλικιωμένων. Σε πολλές περιπτώσεις, μάλιστα, η διαταραχή της ακοής αυτής της μορφής μπορεί να δυσχεράνει την ανταλλαγή των πληροφοριών του ηλικιωμένου με τους γύρω του φέρνοντάς τον αντιμέτωπο με τη μοναξιά, την απομόνωση, καθώς και με την εξάρτησή του από πρόσωπα του στενού περιβάλλοντός του. Για την αντιμετώπιση της παραπάνω κατάστασης απαιτείται όχι μόνο η έγκαιρη αναγνώριση και αποκατάσταση της ακοής από ειδικό γιατρό, αλλά και η αξιολόγηση της ποιότητας της ζωής των ασθενών στο σύνολό της (Demorest & Walden, 1984).

Συμπερασματικά, η απώλεια της ακοής μπορεί να επιφέρει σοβαρές συνέπειες στη ζωή των ατόμων ως προς την επίτευξη της κοινωνικής αλλά και της συναισθηματικής τους ευημερίας. Για τον λόγο αυτόν, οι κλινικοί γιατροί πέραν των κλασικών ακοολογικών διαδικασιών που χρησιμοποιούν για την εξέταση των αισθητηριακών παραγόντων των ατόμων με κώφωση/βαρηκοΐα, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη και άλλους παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν την καθημερινότητά τους. Στο σημείο αυτό, σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν τα διάφορα ερωτηματολόγια αυτο-αξιολόγησης, τα οποία χρησιμοποιούνται με σκοπό να παρέχουν μια συνολική εικόνα της ακουστικής ικανότητας του ατόμου και του βαθμού της λειτουργικότητάς του εν γένει (Demorest & Walden, 1984).

2.2 Εργαλεία αυτο-αξιολόγησης των ατόμων με προβλήματα ακοής

Η απώλεια της ακοής από τη στιγμή της εμφάνισής της και έπειτα μπορεί να επηρεάσει σημαντικά τη συνολική εικόνα του ατόμου, καθώς και την απρόσκοπτη επιτέλεση των καθημερινών του αναγκών. Επίσης, ο τρόπος που ο κάθε ασθενής δύναται να βιώσει την

•

απώλεια της ακοής του μπορεί να διαφέρει ως προς το βαθμό, το χρόνο εμφάνισης αυτής κ.ά. (Kaland & Salvatore, 2002). Για το λόγο αυτό, οι κλινικοί γιατροί πέραν των διαφόρων ακοολογικών διαδικασιών που χρησιμοποιούνε για τον προσδιορισμό του βαθμού της ακουστότητας των ατόμων, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη και άλλους παράγοντες σχετικούς, για παράδειγμα, με τον τρόπο που η κώφωση μπορεί να επιφέρει σημαντικές αλλαγές στη συναισθηματική τους κατάσταση, στην ικανότητά τους να επικοινωνούν αποτελεσματικά με τους γύρω τους κ.ά. Για την επίτευξη του παραπάνω σκοπού, ιδιαίτερο ρόλο διαδραματίζουν στο σημείο αυτό τα ερωτηματολόγια αυτο-αξιολόγησης των ατόμων με κώφωση/βαρηκοΐα (Demorest & Walden, 1984).

Στο σύνολό τους οι κλίμακες αυτο-αξιολόγησης που διατίθενται αυτή τη στιγμή στη διεθνή βιβλιογραφία μπορούν να αποτελέσουν ένα εύχρηστο εργαλείο συλλογής δεδομένων, αναφορικά με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα άτομα με απώλεια ακοής σε διάφορους τομείς της καθημερινότητάς τους. Επίσης, με βάση την αρχική τους στόχευση και το περιεχόμενο των ερωτήσεών τους είναι σε θέση να παρέχουν σημαντικές πληροφορίες λ.χ. αναφορικά με το είδος των επικοινωνιακών στρατηγικών, των στάσεων και προτιμήσεων που επιλέγουν να αναπτύξουν οι κωφοί/βαρήκοοι με σκοπό να διαχειριστούν καλύτερα τις δυσκολίες που απορρέουν από τη συναναστροφή τους με ακούοντα άτομα. Ένα παράδειγμα αυτής της μορφής αποτελούν οι κλίμακες «CPHI» (Development of the Communication Profile for the Hearing Impaired) των Demorest και Erdman (1987) και η «AIADH» (Amsterdam Inventory of Auditory Disability and Handicap to Brazilian Portuguese) του Kramer (Zanchetta et al., 2020).

Επιπλέον, άλλες κλίμακες αυτο-αξιολόγησης επικεντρώνονται στην εξέταση της ικανότητας του κωφού ατόμου να αντιλαμβάνεται της προέλευση των ήχων του περιβάλλοντός του. Εξάλλου, όπως έχει ήδη αναφερθεί, η αδυναμία πρόσληψης του ήχου, αλλά και της ομιλίας, αποτελεί το κατεξοχήν αίτιο εκδήλωσης αρνητικών συναισθημάτων στα άτομα με διαταραχές ακοής. Συγκεκριμένα, μάλιστα, μια κλίμακα αυτής της μορφής είναι και η «SSQ» (Sound Source Questionnaire) των Gatehouse και Noble (2004). Βάσει αυτής, τα άτομα με απώλεια ακοής εξετάζονται ως προς την ικανότητά τους να εντοπίζουν την πηγή ενός ήχου ή ως προς το να επιτυγχάνουν τη διάκριση διαφορετικών ήχων του περιβάλλοντός τους. Επιπροσθέτως, άλλου είδους ερωτηματολόγια στοχεύουν στην εξέταση της χρήσης των ακουστικών βοηθημάτων και των επιπτώσεών τους στην ακουστική εμπειρία και καθημερινή επικοινωνία των κωφών/βαρήκοων. Μερικές από τις

κλίμακες αυτές είναι οι «HANA» (Perceived hearing aid benefit in relation to perceived needs) του Shum (1999) και η «HHIF» (Hearing Handicap Inventory for the Elderly) των Weinstein et al. (1986). Τέλος, άλλες κλίμακες θεωρούνται κατάλληλες για προγλωσσικά κωφούς (όπως η «CSDA» που αναφέρθηκε προηγουμένως) και άλλες για μεταγλωσσικούς όπως η «HHS» (Self- assessment scale of hearing handicap) του High (1964).

Παρόλα αυτά, αν και η συμβολή των κλιμάκων αυτο-αξιολόγησης θεωρείται σημαντική με σκοπό να παρέχει μια σφαιρική και πλήρη εικόνα της ακουστικής βλάβης του ατόμου, σε ελληνικά κυρίως δεδομένα η οποιαδήποτε εξέταση της ακουστότητάς του πραγματοποιείται με τις κλασικές μεθόδους της ακοομετρίας, της τυμπανομετρίας κ.ά. Για το λόγο αυτό θεωρήθηκε σκόπιμο να μεταφραστεί στην ελληνική γλώσσα ένα εργαλείο αυτο-αξιολόγησης της επικοινωνίας των ατόμων με προβλήματα ακοής και συγκεκριμένα η κλίμακα «CSDA» των Kaplan et al. (1991). Οι λόγοι κυρίως που συνέτρεξαν στην επιλογή αυτής ήταν το δείγμα που γνωρίζαμε εκ των προτέρων ότι θα έχουμε στη διάθεσή μας και το οποίο αποτελείται από ενήλικες με σοβαρή, προγλωσσική απώλεια ακοής. Ο δεύτερος λόγος που συνέβαλε στην επιλογή της, ήταν το περιεχόμενο και συγκεκριμένα η πληρότητα της κλίμακας ως προς την ανίχνευση των δυσκολιών και των εμποδίων που συναντάνε οι κωφοί ενήλικες από την καθημερινή τους συναναστροφή με άτομα με φυσιολογική ακοή.

2.3 Ιδιαιτερότητες του εργαλείου για την αυτο-αξιολόγηση της επικοινωνίας των ατόμων με προβλήματα ακοής (CSDA)

Οι διάφορες κλίμακες αυτο-αξιολόγησης της επικοινωνίας έχουν δημιουργηθεί με σκοπό να ανιχνεύουν επαρκώς ορισμένα χαρακτηριστικά του πληθυσμού για τις ανάγκες του οποίου έχουν σχεδιαστεί. Στην προκειμένη περίπτωση, το εργαλείο «CSDA» σύμφωνα με τους δημιουργούς του στοχεύει τη συλλογή στοιχείων για την αξιολόγηση των δύσκολων επικοινωνιακών καταστάσεων που αντιμετωπίζουν οι ενήλικες με κώφωση (Kaplan et al, 1991). Επιπλέον, μέσω αυτού παρέχονται πληροφορίες αναφορικά με το βαθμό που οι καταστάσεις αυτές θεωρούνται σημαντικές για τους ίδιους και συλλέγονται δεδομένα σχετικά με τις επικοινωνιακές στρατηγικές που ενδεχομένως αναπτύσσουν για να

•

ανταπεξέλθουν στις προκλήσεις της καθημερινότητάς τους. Τέλος, σημαντική καθίσταται και η εξέταση του ψυχολογικού αντίκτυπου που επιφέρει η κώφωση στον ενήλικο κωφό πληθυσμό, από τη στιγμή που μέσω αυτής επηρεάζεται η ποιότητα της ζωής του ατόμου στο σύνολό της (Wie, 2010) .

Ως προς την επικύρωσή του, το ψυχομετρικό εργαλείο «CSDA» έχει ήδη χορηγηθεί σε αμερικάνικο κωφό πληθυσμό. Σε ελληνικά δεδομένα, εφόσον σταθμιστεί με κατάλληλες διαδικασίες, θα είναι σε θέση να παρέχει πληροφορίες στους κλινικούς σχετικά με τις ιδιαιτερότητες που επιδεικνύει το εκάστοτε εξεταζόμενο άτομο σε διαφορετικές πτυχές της επικοινωνίας του. Οι ενήλικες στους οποίους απευθύνεται το «CSDA» συγκεκριμένα θα πρέπει να παρουσιάζουν σοβαρή, πολύ σοβαρή, προγλωσσική, αμφίπλευρη, νευροαισθητήρια απώλεια ακοής (Kaplan et al., 1991). Αυτό σημαίνει πως (όπως έχει ήδη αναφερθεί στο θεωρητικό κομμάτι της εργασίας) τα άτομα που φέρουν σοβαρή απώλεια ακοής νευροαισθητηριακής φύσεως παρουσιάζουν βλάβη στον κοχλία και/ή στο περιφερειακό σύστημα του ακουστικού νεύρου (Λαμπροπούλου et al., 2003). Επίσης, λόγω της απώλειας ακοής τους δυσκολεύονται ιδιαίτερα να ανταποκριθούν σε ήχους πολύ υψηλής έντασης, με αποτέλεσμα να θεωρείται απαραίτητη η χρήση ακουστικού βοηθήματος για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που απορρέουν από την καθημερινή τους ζωή (Alshuaib et al., 2015). Τέλος, τα κωφά άτομα θα πρέπει να παρουσιάζουν εκτός των άλλων και αμφίπλευρη απώλεια ακοής, να σημειώνουν δηλαδή ακουστική απώλεια και στα δύο αυτιά από μικρή κιόλας ηλικία, πριν την ανάπτυξη του λόγου τους (προγλωσσική κώφωση). Για το λόγο αυτό και οι ερευνητές στο αντίστοιχο αμερικάνικο ερωτηματολόγιο προέβησαν στη χρήση ερωτήσεων-προτάσεων που να ανταποκρίνονται καταλλήλως στη γλωσσική ιδιαιτερότητα των ατόμων αυτών (αποφυγή χρήσης παθητικής φωνής, μετοχών) (Kaplan et al., 1995).

Για ένα άτομο με νευροαισθητήρια απώλεια ακοής η ικανότητα αποτελεσματικής επικοινωνίας δεν εξαρτάται μόνο από ιατρικούς παράγοντες (ακοολογικά τεστ), αλλά αποτελεί μια σύνθετη διαδικασία (Demorest & Walden, 1984). Τα ακοομετρικά τεστ, πέραν της αξιολόγησης των αισθητηριακών μεταβλητών, καθίστανται αδύναμα ως προς την εξέταση των μη αισθητηριακών παραγόντων των κωφών/βαρήκοων, με αποτέλεσμα να μη παρέχουν σαφείς πληροφορίες σχετικά με την πραγματική επίδοση της επικοινωνίας τους. Αυτό σημαίνει πως πέραν των ακοομετρικών διαδικασιών που χρησιμοποιούνται για τον εντοπισμό της απώλειας ακοής, παράγοντες όπως η άρνηση ή

•

η αποδοχή της κατάστασης αυτής από το άτομο, της συμπεριφοράς και της στάσης των φίλων του προς αυτόν, της οικογένειάς του κ.ά. μπορούν να επηρεάσουν την επικοινωνία του (Demorest & Walden, 1984). Βέβαια, για να καταστεί εφικτή η παραπάνω διαδικασία θα πρέπει να επιλεγεί και η κατάλληλη κλίμακα μέτρησης με σκοπό τη συλλογή των πληροφοριών από τον ενήλικο κωφό πληθυσμό. Για το λόγο αυτό και χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα «Likert», όπου σύμφωνα με την οποία ο ερωτώμενος θα έπρεπε κάθε φορά να δηλώνει το βαθμό στον οποίο συμφωνεί με το περιεχόμενο της πρότασης που έχει διατυπωθεί (Ζαφειρόπουλος, 2005).

2.3.1. Κλίμακες του ερωτηματολογίου

Οι κλίμακες του ερωτηματολογίου συνολικά είναι τέσσερις, κάθε μια από τις οποίες εξετάζει διαφορετικές πτυχές της επικοινωνίας των ατόμων με απώλεια ακοής (125 ερωτήσεις στο σύνολο):

- 1^η κλίμακα «Δύσκολες καταστάσεις επικοινωνίας»

Η κλίμακα αυτή αποτελείται από 31 ερωτήσεις, κάθε μια από τις οποίες περιγράφει μια επικοινωνιακή κατάσταση του ασθενούς, που λαμβάνει χώρα σε διαφορετικά περιβάλλοντα (σχολείο, εργασία κ.ά.). Αυτή με τη σειρά της μπορεί να διαιρεθεί περαιτέρω σε υποκλίμακες, οι οποίες εξετάζουν:

1. την ακουστική αντίληψη του ατόμου (την ικανότητα του να ακούει ήχους του περιβάλλοντός του) (ερωτήσεις 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27). Ένα παράδειγμα αυτού του τύπου αποτελεί το εξής: Δυσκολεύεσαι να ακούς συναγερμούς φωτιάς σε κτήρια, ενώ άλλα άτομα μπορούν να τους ακούσουν.
2. την κατανόηση της ομιλίας των άλλων (το πόσο καλά ο ερωτώμενος είναι σε θέση να αντιλαμβάνεται τα λεγόμενα των γύρω του) (κατανόηση της ομιλίας) (ερωτήσεις: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17). Παράδειγμα: Βρίσκεσαι στην τάξη. Είναι εύκολο να διαβάσεις τα χείλη της δασκάλας, ωστόσο δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Καταλαβαίνεις.

•

3. την ανταπόκριση των άλλων στην ομιλία του (το πόσο καλά ο ερωτώμενος καθίσταται αντιληπτός από τους άλλους) (ερωτήσεις: 9, 13, 18, 28, 29, 30, 31). Παράδειγμα: Καλείς τους γονείς σου στο τηλέφωνο. Κατανοούν την ομιλία σου.

• 2^η κλίμακα «Σπουδαιότητα της επικοινωνίας»

Στο σημείο αυτό ο ερωτώμενος καλείται να απαντήσει ως προς το βαθμό που οι εκάστοτε ερωτήσεις, οι οποίες του παρουσιάστηκαν έως τώρα, αποτελούν σημαντικές συνθήκες για τον ίδιο. Η δεύτερη κλίμακα μπορεί να διακριθεί σε περαιτέρω υποκλίμακες, οι οποίες εξετάζουν:

1. τη σπουδαιότητα της ακουστικής αντίληψης (τη σημασία που αποδίδει ο ερωτώμενος ως προς την ικανότητά του να αντιλαμβάνεται τους ήχους του περιβάλλοντός του) (ερωτήσεις: 16, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27). Παράδειγμα: Διαβάζεις σε ένα ήσυχο δωμάτιο. Κάποιος σε καλεί από το δίπλα δωμάτιο. Ακούς τη φωνή του ατόμου.

2. τη σπουδαιότητα της κατανόησης της επικοινωνίας στη δουλειά-σχολείο (τη σημασία που αποδίδει ο ερωτώμενος στο να μπορεί να επικοινωνήσει με τους γύρω του στη δουλειά και το σχολείο) (ερωτήσεις: 1, 3, 4, 6, 7, 10, 18). Παράδειγμα: Βρίσκεσαι στο χώρο εργασίας. Επικρατεί ησυχία. Η προϊστάμενος σου δίνει μία οδηγία. Δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική, αλλά το πρόσωπό της φαίνεται καθαρά. Την καταλαβαίνεις.

3. τη σπουδαιότητα της κατανόησης της επικοινωνίας σε κοινωνικές καταστάσεις (τη σημασία που αποδίδει ο ερωτώμενος στο να επικοινωνεί αποτελεσματικά σε διάφορες κοινωνικές καταστάσεις) (ερωτήσεις: 2, 5, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 28, 29, 30, 31). Παράδειγμα: Συναντάς έναν άγνωστο στο δρόμο και τον ρωτάς για οδηγίες. Δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Καταλαβαίνεις.

• 3^η κλίμακα «Στρατηγικές επικοινωνίας»

Εν συνεχεία, στην τρίτη κλίμακα, η οποία απαρτίζεται από 48 ερωτήσεις, εξετάζεται η ικανότητα του κωφού ενήλικα να αναπτύσσει στρατηγικές επικοινωνίας με σκοπό την ομαλή διεξαγωγή των συζητήσεων με τους γύρω του. Η κλίμακα αυτή χωρίζεται με τη σειρά της σε υποκλίμακες, οι οποίες αξιολογούν:

1. την εκφραστική του επανόρθωση (την ικανότητα του ατόμου να διορθώνει τον λόγο του με σκοπό να καθίσταται κατανοητός από τους άλλους) (ερωτήσεις: 35, 38, 42, 43, 44,

•

45, 47, 49, 50, 53). Παράδειγμα: Απαντάς σε μια ερώτηση, όμως το άλλο άτομο δεν κατανοεί. Επαναλαμβάνεις την απάντηση.

2. τη δεκτική του επανόρθωση (την ικανότητα του να διαχειρίζεται ικανοποιητικά τον λόγο των άλλων) (ερωτήσεις: 32, 34, 36, 37, 40, 46, 51, 54, 56, 59, 68, 70, 73, 75). Παράδειγμα: Συνομιλείς με κάποια που δεν γνωρίζεις καλά. Δεν την κατανοείς, της ζητάς να επαναλάβει.

3. τις στρατηγικές πρόληψής του (την ικανότητα του ατόμου να αναπτύσσει στρατηγικές πρόληψης δυσκολιών που μπορεί να προκύψουν από την επικοινωνία με τους γύρω του) (ερωτήσεις: 52, 57, 60, 61, 63, 63, 65, 66, 67, 72, 74, 76). Παράδειγμα: Πηγαίνεις σε μια σειρά από συναντήσεις ή διαλέξεις. Ο ομιλητής δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Του ζητάς να βρει κάποιο άτομο να κρατάει σημειώσεις για εσένα.

4. τις δυσπροσαρμοστικές του συμπεριφορές (την αδυναμία του ερωτώμενου να διαχειρίζεται με ευκολία τις δυσκολίες που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια της επικοινωνιακής του συνδιαλλαγής με άλλα άτομα) (ερωτήσεις: 33, 41, 48, 55, 58, 69, 71, 77, 78, 79)

• 4^η κλίμακα «Στάσεις προς την επικοινωνία»

Σε τελική ανάλυση το «CSDA» δημιουργήθηκε με σκοπό να παρέχει πληροφορίες σχετικές με τη συναισθηματική κατάσταση στην οποία υπεισέρχεται το άτομο με κώφωση, ως απόρροια των αδυναμιών ή δυνατοτήτων του να αναπτύξει επικοινωνία με τους γύρω του. Η κλίμακα αυτή αποτελείται από 46 ερωτήσεις, οι οποίες εφόσον διαιρεθούν περαιτέρω σε υποκλίμακες θα είναι σε θέση να αξιολογούν:

1. τις αρνητικές στάσεις που σημειώνει ο κωφός από την επικοινωνία του με τους άλλους (ερωτήσεις: 80, 81, 82, 83, 84, 86, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 97, 100, 101, 107, 114, 115, 117, 123). Η εν λόγω υποκλίμακα εφόσον διαιρεθεί περαιτέρω σε υποομάδες θα είναι σε θέση να εξετάσει

α) τον θυμό/ενόχληση του ενήλικα με κώφωση (ερωτήσεις: 82, 86, 89, 91, 97). Παράδειγμα: Νευριάζω, όταν οι άνθρωποι δεν μιλούν αρκετά καθαρά, για να τους καταλαβαίνω.

•

β) την αρνητική του αυτο-εικόνα (ερωτήσεις: 81, 83, 88, 92, 93, 94, 95). Παράδειγμα: Αναστατόνομαι, όταν δεν μπορώ να παρακολουθήσω μια συζήτηση.

γ) την αμηχανία που νιώθει επικοινωνώντας με ακούοντες (ερωτήσεις: 80, 84, 90, 115, 117, 123). Παράδειγμα: Νιώθω αμήχανα, όταν δεν καταλαβαίνω κάποιον.

2. τη στάση της οικογένειάς του προς την κώφωση (ερωτήσεις: 87, 96, 102, 104, 109, 110). Παράδειγμα: Η οικογένειά μου είναι πρόθυμη να κάνει τηλεφωνικές κλήσεις για εμένα.

3. τις στάσεις των ατόμων εκτός οικογενείας προς την κώφωση (ερωτήσεις: 85, 98, 99, 103, 108, 111, 112, 113). Παράδειγμα: Οι περισσότεροι άνθρωποι πιστεύουν ότι θα μπορούσα να κατανοώ καλύτερα, εάν έδινα περισσότερη προσοχή.

4. τη θετική στάση της επικοινωνίας του κωφού με ακούοντα άτομα (ερωτήσεις 105, 106, 116, 118, 119, 120, 121, 122, 124, 125). Παράδειγμα: Νιώθω ότι η χειλεανάγνωση είναι βοηθητική για μένα.

Παρόλα αυτά, πέραν των στοιχείων που εξετάζονται στις διάφορες κλίμακες του εργαλείου, το «CSDA» συμπεριλαμβάνει επιπρόσθετες ερωτήσεις με σκοπό τη συγκέντρωση πληροφοριών σχετικά με την ηλικία του ατόμου, το φύλο του, τον τύπο της ακουστικής του απώλειας (σοβαρή, πολύ σοβαρή απώλεια ακοής), το είδος του ακουστικού βοηθήματος που χρησιμοποιεί (εάν χρησιμοποιεί), τη μορφή εκπαίδευσης που έχει λάβει κ.ά. Οι ερωτήσεις αυτές σε μεταγενέστερο στάδιο της έρευνας, εφόσον χρησιμοποιηθούν κατάλληλα από τους ερευνητές θα είναι σε θέση να παρέχουν εξειδικευμένες πληροφορίες για τις επιδόσεις που σημειώνουν διαφορετικές ομάδες κωφών σε συγκεκριμένες πτυχές της επικοινωνίας τους. Θα μπορούσαν, λ.χ. να συλλεγούν σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τις επικοινωνιακές επιδόσεις που σημειώνουν τα άτομα ως προς τη συχνή χρήση, ή μη, του ακουστικού βαρηκοΐας τους. Ακόμη, ιδιαίτερα σημαντική μπορεί να καταστεί και η σύγκριση των επικοινωνιακών επιδόσεων που σημειώνονται μεταξύ κωφών και ακούοντων ως απόρροια της εκπαίδευσης των πρώτων σε διαφορετικά περιβάλλοντα (γενική εκπαίδευση, ειδικά σχολεία και συνδυασμό των δύο).

3ο Κεφάλαιο

3.1 Σκοπός της έρευνας και ερευνητικά ερωτήματα

Η έρευνα μπορεί να οριστεί ως η διαδικασία συλλογής πληροφοριών με σκοπό την παραγωγή πρωτότυπων αποτελεσμάτων (Ζαφειρόπουλος, 2005). Για την επίτευξη του σκοπού αυτού απαιτείται η χρήση αυστηρών μεθόδων (αντλούμενων μάλιστα από σχετική βιβλιογραφία), η χρήση ορθών συλλογισμών, καθώς και η αντικειμενικότητα της περιγραφής του ευρύτερου πλαισίου του θέματος που εξετάζεται. Στην προκειμένη περίπτωση, η έρευνα που διεξήχθη είχε ως στόχο της να φανερώσει το βαθμό στον οποίο μπορεί να προκύψει μια ικανοποιητική στάθμιση του αμερικάνικου ψυχομετρικού εργαλείου αυτο-αξιολόγησης της επικοινωνίας των ενηλίκων με κώφωση (CSDA) σε ελληνικό πληθυσμό.

Επίσης, ως προς τη μορφή της φέρει τα χαρακτηριστικά της ποσοτικής έρευνας, από τη στιγμή που η ανάλυση των απαντήσεων-δεδομένων δύναται να πραγματοποιηθεί μέσω της χρήσης στατιστικών τεχνικών για την εξαγωγή συμπερασμάτων (Aliaga & Gunderson, 2002). Για την υλοποίηση της παραπάνω διαδικασίας, οι ερευνητές του «CSDA» κατέφυγαν εξ αρχής στη χρήση μιας τρίβαθμης κλίμακας τύπου «Likert» με σκοπό τη συλλογή των απαντήσεων των ενηλίκων με κώφωση (Kaplan et al., 1991). Ειδικότερα, μέσω αυτής οι διαφορετικές απαντήσεις των ατόμων μπορούν να αποδοθούν σε αριθμητικές τιμές προς στατιστική επεξεργασία τους από το πρόγραμμα «SPSS» (για παράδειγμα, στην ερώτηση 1: «Είσαι στην τάξη. Είναι εύκολο να διαβάσεις τα χείλη της δασκάλας σου ενώ αυτή δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική», οι απαντήσεις ήταν: «σχεδόν πάντα», «μερικές φορές», «σχεδόν ποτέ» με αντίστοιχες τιμές 1, 2 και 3) (Kaplan et al., 1991).

Το επόμενο βήμα που ακολουθήθηκε αφορούσε τον προσδιορισμό της ερευνητικής διαδικασίας, ήτοι τη διατύπωση των ερευνητικών ερωτήσεων (Khuo, 2005). Οι ερευνητικές ερωτήσεις εξάλλου αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της έρευνας οποιασδήποτε μορφής (Ρούσσοις & Τσαούσης, 2011). Στην προκειμένη περίπτωση, η διατύπωση των ερωτήσεων στρεφόταν γύρω από το κατά πόσο μπορεί να πραγματοποιηθεί η στάθμιση του «CSDA» βάσει των κριτηρίων που επελέγησαν για τον

•
υπολογισμό της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας του σε ελληνικά δεδομένα. Αναλυτικά οι ερωτήσεις είναι οι εξής:

- 1^η ερώτηση: Το ερωτηματολόγιο και συγκεκριμένα οι κλίμακες και υποκλίμακες αυτού σημειώνουν ικανοποιητικό βαθμό εσωτερικής συνοχής;
- 2^η ερώτηση: Μπορεί να σημειώσει το εργαλείο ικανοποιητική διακριτική εγκυρότητα από τη σύγκριση των απαντήσεων που έδωσαν τα άτομα με κώφωση και φυσιολογική ακοή;
- 3^η ερώτηση: Τί είδους συσχετίσεις μπορούν να προκύψουν ανάμεσα στις διαφορετικές κλίμακες του ερωτηματολογίου;

3.2 Μεθοδολογία της έρευνας-επιλογή μεθόδων αξιοπιστίας και εγκυρότητας

Για να θεωρηθεί μια μελέτη αξιόπιστη και έγκυρη, θα πρέπει να ελεγχθεί πρωτίστως ως προς το βαθμό που δύναται να παρέχει αξιόπιστα και έγκυρα αποτελέσματα (Ζαφειρόπουλος, 2005). Ειδικότερα, η αξιοπιστία μιας κλίμακας ή ενός ερωτηματολογίου ορίζεται ως ο βαθμός εσωτερικής συνάφειας και συνέπειας που αυτό επιδεικνύει (Ζαφειρόπουλος, 2005). Μια διαδικασία ελέγχου της συνέπειας του εργαλείου πραγματοποιείται μέσω της χορήγησής του στον ίδιο πληθυσμό σε δύο διαφορετικές χρονικές περιόδους για τη σύγκριση των αποτελεσμάτων τους. Επίσης, η συνέπεια δύναται να εξετάζει και την εσωτερική συνάφεια των ερωτήσεων μεταξύ τους. Στην περίπτωση αυτή, η αξιοπιστία της εσωτερικής συνοχής ελέγχεται με τον συντελεστή α του Cronbach (Cronbach, 1951). Ο α του Cronbach χρησιμοποιείται συχνά για να εκφράσει τη συσχέτιση που παρατηρείται ανάμεσα σε δύο διαφορετικές ερωτήσεις μιας κλίμακας ή υποκλίμακας. Όταν, όμως, μια κλίμακα παρουσιάζει χαμηλό δείκτη α Cronbach αυτό ενδεχομένως να σημαίνει πως τα στοιχεία της δεν εμφανίζουν πολλά κοινά (δεν μετρούν την ίδια ιδιότητα). Αντιθέτως, όσο η τιμή του Cronbach πλησιάζει το 1, τόσο πιο αξιόπιστο θεωρείται ένα αποτέλεσμα (Cronbach, 1951). Στην προκειμένη περίπτωση, εξετάστηκε η αξιοπιστία εσωτερικής συνοχής για τον έλεγχο της συνάφειας που επιδεικνύουν οι κλίμακες και ο υποκλίμακες του «CSDA».

•

Από την άλλη, ο έλεγχος της εγκυρότητας ενός ερωτηματολογίου αφορά την ικανότητα που αυτό επιδεικνύει να μετρά το χαρακτηριστικό ή την ιδιότητα την οποία ισχυρίζεται ότι μετρά (Baker, 1994). Η εγκυρότητα μπορεί να ελεγχθεί με πολλούς τρόπους, αλλά για την επίτευξη του στόχου μας επιλέξαμε τον έλεγχο της εγκυρότητας του ερωτηματολογίου βάσει της μεθόδου των γνωστών ομάδων, όπως ακριβώς συνέβη και σε αντίστοιχα ερωτηματολόγια αυτο-αξιολόγησης που σταθμίστηκαν σε άλλες χώρες για κωφό πληθυσμό. Ένα από αυτά είναι και το ερωτηματολόγιο με τίτλο «Cross-cultural adaptation of the Amsterdam inventory for auditory disability and handicap to Brazilian Portuguese», «AIADH» του Kramer (Zanchetta et al., 2020). Συγκεκριμένα, ο έλεγχος της εγκυρότητας βάσει της μεθόδου των γνωστών ομάδων αναφέρεται στην ιδιότητα του ερωτηματολογίου να διαφοροποιείται ως προς τις απαντήσεις που δίνουν δύο πληθυσμιακές ομάδες με διαφορετικά μεταξύ τους χαρακτηριστικά (Γαλάνης, 2013). Για την επίτευξη του παραπάνω σκοπού στρατολογήθηκε μια ομάδα ακουόντων με σκοπό τη σύγκριση των απαντήσεών της με τις αντίστοιχες απαντήσεις που δόθηκαν από τους κωφούς ενήλικες.

Τέλος, σημαντικός καθίσταται και ο υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων κλιμάκων του εργαλείου. Σύμφωνα με σχετική βιβλιογραφία, η παραπάνω διαδικασία θεωρείται απαραίτητο να ακολουθείται σε περιπτώσεις στάθμισης ερωτηματολογίων αυτο-αξιολόγησης των ατόμων με απώλεια ακοής (Demorest & Walden, 1984). Οι συσχετίσεις που ενδέχεται να προκύψουν μεταξύ δύο κλιμάκων μπορούν να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με το βαθμό που τα αποτελέσματα της μίας δύνανται να επηρεάσουν τα αποτελέσματα της άλλης (για παράδειγμα, οι στρατηγικές διαχείρισης της επικοινωνίας των ατόμων με απώλεια ακοής μπορεί ενδεχομένως να επηρεάσουν τη συναισθηματική τους κατάσταση και ευημερία).

3.3 Χαρακτηριστικά του δείγματος

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε χρονικό διάστημα περίπου 3 μηνών (τέλη Αυγούστου και αρχές Νοεμβρίου του 2022). Για την πραγμάτωσή της, το ερωτηματολόγιο αυτο-αξιολόγησης της επικοινωνίας «CSDA», εφόσον μεταφράστηκε στην ελληνική γλώσσα, διανεμήθηκε ηλεκτρονικά σε διάφορες ομάδες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης που έχουν δημιουργήσει τα άτομα με προβλήματα ακοής. Εξάλλου, και σύμφωνα με σχετική

βιβλιογραφία, τα μέσα αυτά αποτελούν πλέον αναπόσπαστη πτυχή της καθημερινής ζωής των περισσότερων ανθρώπων, έχοντας, μάλιστα, σημαντικό αντίκτυπο και στη ζωή των κωφών/βαρήκοων (Martzos et al., 2021). Οι συμμετέχοντες που έλαβαν μέρος ενημερώθηκαν εξαρχής για τους σκοπούς διεξαγωγής της έρευνας, καθώς και για τη δυνατότητα που τους παρέχεται να διακόψουν τη συμμετοχή τους ανά πάσα χρονική στιγμή. Το πλήθος των ατόμων με κώφωση που συγκεντρώθηκε ανήλθε τελικώς σε 69, (N=69). Συγκεκριμένα, επρόκειτο για ένα πληθυσμό με κύρια χαρακτηριστικά του την απόκτηση προγλωσσικής, αμφίπλευρης, νευροαισθητήριας, σοβαρής και πολύ σοβαρής διαταραχής της ακοής. Επίσης, σύμφωνα με τις οδηγίες που έχουν ήδη δοθεί από τους ερευνητές του αντίστοιχου αμερικάνικου εργαλείου, το ηλικιακό εύρος των ερωτώμενων με κώφωση έπρεπε να κυμαίνεται από 18 έως και κάτω των 60 ετών. Αυτό συμβαίνει καθώς οι ερωτήσεις που συμπεριλαμβάνονται στο ερωτηματολόγιο έχουν σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του ενήλικου πληθυσμού με απώλεια ακοής (Karlan et al., 1991). Για παράδειγμα, ερωτήσεις σχετικές με τη συλλογή πληροφοριών αναφορικά με τις επικοινωνιακές στρατηγικές που αναπτύσσουν οι ενήλικες κωφοί στα πλαίσια της εργασίας τους καθίστανται αδύνατο να απαντηθούν τόσο από ανήλικα άτομα, όσο και από γηραιότερους (Demorest & Walden, 1984). Τέλος, για την καλύτερη διεξαγωγή της όλης διαδικασίας στόχος μας ήταν η συγκέντρωση ενός δείγματος που να προέρχεται (όσο αυτό καθίσταται εφικτό) από όλα τα γεωγραφικά διαμερίσματα της Ελλάδος. Τα στοιχεία των συμμετεχόντων που συμπεριλήφθηκαν δίνονται παρακάτω:

Πίνακας 1: Τοποθεσία συμμετεχόντων/ουσών

	Συχνότητα	Ποσοστό επί τις εκατό
	10	14,5
Αθήνα	28	40,6
Γλυφάδα	1	1,4
Θεσσαλονίκη	20	29,0
Καστοριά	1	1,4
Κρήτη	1	1,4
Νέα Ιωνία	1	1,4

Ξηροκρήνη	1	1,4
Ορεστιάδα	1	1,4
Πάτρα	4	5,8
Σέρρες	1	1,4
Σύνολο	69	100,0

Σχολιασμός πίνακα 1: Με βάση τον παραπάνω πίνακα, παρατηρείται πως 30 κωφοί ενήλικες προέρχονται από την Αθήνα, 21 από τη Θεσσαλονίκη και 4 από την Πάτρα. Επίσης, 1 άτομο προέρχεται από την Καστοριά, 1 από την Κρήτη, 1 από την Ορεστιάδα και 1 από τις Σέρρες. Τέλος, 10 άτομα δεν έδωσαν καμία απάντηση.

Πίνακας 2: Ηλικία συμμετεχόντων/ουσών

	Συχνότητα	Ποσοστό επί τις εκατό
19	2	2,9
21	2	2,9
22	2	2,9
23	3	4,3
24	1	1,4
25	2	2,9
26	3	4,3
27	2	2,9
28	1	1,4
29	4	5,8
30	2	2,9
31	1	1,4
33	1	1,4
34	1	1,4
35	9	13,0
36	2	2,9
37	1	1,4
38	2	2,9
39	2	2,9
40	5	7,2
42	1	1,4
44	4	5,8

	45	1	1,4
	46	1	1,4
	48	2	2,9
	52	1	1,4
	54	1	1,4
	55	1	1,4
Ελλεί- πουσες απαντή- σεις		9	13,0
Σύνολο		69	100,0

Σχολιασμός πίνακα 2: Ως προς την ηλικία, 24 άτομα ανέφεραν πως βρίσκονται στην ηλικία 19-30 ετών, 24 άτομα μεταξύ 31-40 ετών και 12 άτομα μεταξύ 41-55 ετών. Επίσης, 9 άτομα δεν έδωσαν καμία απάντηση.

Πίνακας 3: Φύλο συμμετεχόντων/ουσών

		Συχνότητα	Ποσοστό επί τις εκατό
Valid	Άντρας	30	43,5
	Γυναίκα	39	56,5
	Σύνολο	69	100,0

Σχολιασμός πίνακα 3: Ως προς το φύλο, 30 άτομα δήλωσαν ότι ήταν άνδρες και 39 άτομα, γυναίκες.

Πίνακας 4: Ηλικία απώλειας ακοής συμμετεχόντων/ουσών

		Συχνότητα	Ποσοστό επί τις εκατό
Valid	Μεταξύ της γέννησης- 2 ετών	55	79,7
	2- 6 ετών	7	10,1

6- 12 ετών	4	5,8
Μετά τα 18 έτη	1	1,4
Ελλείπουσες απαντήσεις	2	2,9
Σύνολο	69	100,0

Σχολιασμός πίνακα 4: Σύμφωνα με τα δεδομένα του παραπάνω πίνακα, 55 άτομα σημείωσαν πως έχασαν την ακοή τους πριν από την ανάπτυξη του λόγου τους, όντας προγλωσσικά κωφοί (στο διάστημα από τη γέννησή τους έως και την ηλικία των 2 ετών), 7 άτομα στο διάστημα 2 έως 6 ετών, 4 άτομα στο διάστημα από 6 έως 12 ετών και 1 άτομο μετά την ενηλικίωσή του. Επίσης, 2 άτομα δεν έδωσαν καμία απάντηση.

Πίνακας 5: Υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο συμμετεχόντων/ουσών

	Συχνότητα	Ποσοστό επί τις εκατό
	2	2,9
πρωτοβάθμια εκπαίδευση	4	5,8
δευτεροβάθμια εκπαίδευση	23	33,3
δίπλωμα επαγγελματικής κατάρτισης	8	11,6
προπτυχιακό δίπλωμα	17	24,6
μεταπτυχιακό δίπλωμα	15	21,7
Σύνολο	69	100,0

Σχολιασμός πίνακα 5: 4 άτομα έχουν ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, 23 άτομα τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και 8 άτομα έχουν λάβει δίπλωμα επαγγελματικής κατάρτισης. Ακόμη, 17 άτομα έχουν λάβει προπτυχιακό δίπλωμα σπουδών και 15 άτομα έχουν λάβει μεταπτυχιακό δίπλωμα. Τέλος, 2 άτομα δεν έδωσαν καμία απάντηση.

Πίνακας 6: Τάξεις όπου οι συμμετέχοντες/ουσες παρακολούθησαν την πλειοψηφία των σημαντικών μαθημάτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

	Συχνότητα	Ποσοστό επί τις εκατό
συνδυασμό των δύο	6	8,7
τάξεις κωφών	33	47,8
τυπικές τάξεις (γενικό σχολείο)	30	43,5
Σύνολο	69	100,0

Σχολιασμός πίνακα 6: Σύμφωνα με τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα, 30 άτομα παρακολούθησαν την πλειοψηφία των σημαντικών μαθημάτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (γλώσσα, μαθηματικά, κοινωνικές επιστήμες, φυσική) σε τυπικές τάξεις (γενικό σχολείο) και 33 άτομα σε τάξεις κωφών. Επίσης, 6 άτομα παρακολούθησαν την πλειοψηφία των σημαντικών μαθημάτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σε τάξεις κωφών και σε τυπικές τάξεις στο γενικό σχολείο.

Πίνακας 7: Τρόπος επικοινωνίας των συμμετεχόντων/ουσών στο σπίτι

	Συχνότητα	Ποσοστό επί τις εκατό
	1	1,4
νοηματική	14	20,3
ομιλία και χειλεανάγνωση	32	46,4
συνδυασμό των δύο	22	31,9
Σύνολο	69	100,0

Σχολιασμός πίνακα 7: Με βάση τα παραπάνω στοιχεία, παρατηρείται πως 32 άτομα επιλέγουν να επικοινωνούν με την οικογένειά τους μέσω του προφορικού λόγου, 14 άτομα μέσω της νοηματικής γλώσσας και 22 άτομα επιλέγουν και τις δύο μεθόδους επικοινωνίας. Επίσης, 1 άτομο δεν έδωσε καμία απάντηση.

Πίνακας 8: Τρόπος επικοινωνίας των συμμετεχόντων/ουσών στο σχολείο

	Συχνότητα	Ποσοστό επί τις εκατό
νοηματική	22	31,9
ομιλία και χειλεανάγνωση	28	40,6
συνδυασμό των δύο	19	27,5
Σύνολο	69	100,0

Σχολιασμός πίνακα 8: 28 άτομα επέλεξαν ως τρόπο επικοινωνίας τους στο σχολείο την προφορική γλώσσα, 22 άτομα τη νοηματική και 19 άτομα επέλεξαν και τους δύο τρόπους επικοινωνίας.

Πίνακας 9: Τρόπος επικοινωνίας των συμμετεχόντων/ουσών στην εργασία

	Συχνότητα	Ποσοστό επί τις εκατό
	2	2,9
νοηματική	4	5,8
ομιλία και χειλεανάγνωση	44	63,8
συνδυασμό των δύο	19	27,5
Σύνολο	69	100,0

Σχολιασμός πίνακα 9: Με βάση τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα, παρατηρείται πως 44 κωφά άτομα επιλέγουν ως τρόπο επικοινωνίας στο εργασιακό περιβάλλον τον προφορικό λόγο, 4 άτομα τη νοηματική γλώσσα και 19 άτομα επιλέγουν και τους δύο τρόπους επικοινωνίας. Επίσης, 2 άτομα δεν έδωσαν καμία απάντηση.

Πίνακας 10: Τρόπος επικοινωνίας των συμμετεχόντων/ουσών στην κοινότητα

	Συχνότητα	Ποσοστό επί τις εκατό
νοηματική	13	18,8
ομιλία και χειλεανάγνωση	20	29,0
συνδυασμό των δύο	36	52,2
Σύνολο	69	100,0

Σχολιασμός πίνακα 10: Παρατηρείται πως 13 κωφοί ενήλικες επιλέγουν να επικοινωνούν με άλλα άτομα στην κοινότητά τους μέσω της νοηματικής γλώσσας, 20 μέσω του προφορικού λόγου και 36 επιλέγουν ως τρόπο επικοινωνίας και τη νοηματική και την ομιλούμενη γλώσσα.

Πίνακας 11: Κατοχή ακουστικού βοήθηματος επί του παρόντος

	Συχνότητα	Ποσοστό επί τις εκατό
ναι	53	76,8
όχι	16	23,2
Σύνολο	69	100,0

Σχολιασμός πίνακα 11: Τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα δείχνουν πως 53 κωφοί ενήλικες έχουν στην κατοχή τους ένα ακουστικό βοήθημα, ενώ 16 δεν έχουν κανένα.

Πίνακας 12: Χρήση ακουστικού βοήθηματος επί του παρόντος

	Συχνότητα	Ποσοστό επί τις εκατό
καθόλου	14	20,3
όχι και τόσο πολύ	7	10,1
μερικές φορές φορές	1	1,4

τις περισσότερες φορές	47	68,1
Σύνολο	69	100,0

Σχολιασμός πίνακα 12: Με βάση τον πίνακα αυτόν, παρατηρείται πως 47 άτομα καταφεύγουν στη χρήση του ακουστικού τους βοηθήματος τις περισσότερες φορές, 1 άτομο το χρησιμοποιεί μερικές φορές, 7 άτομα δεν το χρησιμοποιούν τόσο συχνά και 14 άτομα καθόλου.

Πίνακας 13: Τύποι ακουστικών βαρηκοΐας

	Συχνότητα	Ποσοστό επί τις εκατό
	2	2,9
ακουστικά σωματικού τύπου ή ακουστικά γυαλιά	2	2,9
ενδοωτιαίου τύπου (μέσα στο αυτί)	5	7,2
κανένα	13	18,8
κοχλιακό εμφύτευμα	9	13,0
οπισθοωτιαίου τύπου (πίσω από το αυτί)	36	52,2
συσκευή ειδοποίησης με δόνηση	2	2,9
Σύνολο	69	100,0

Σχολιασμός πίνακα 13: Σύμφωνα με τον πίνακα 13, 2 άτομα καταφεύγουν στη χρήση ακουστικών σωματικού τύπου ή ακουστικών γυαλιών, 5 άτομα κάνουν χρήση ακουστικών βαρηκοΐας ενδοωτιαίου τύπου (μέσα στο αυτί) και 36 άτομα χρησιμοποιούν ακουστικά οπισθοωτιαίου τύπου (πίσω από το αυτί). Επίσης, 9 άτομα φέρουν κοχλιακό εμφύτευμα, 2 άτομα έχουν στην κατοχή τους μια συσκευή ειδοποίησης με δόνηση και 13 άτομα δεν χρησιμοποιούν κανένα είδος ακουστικού βοηθήματος. Τέλος, 2 άτομα δεν έδωσαν καμία απάντηση.

Πίνακας 14: Ηλικία χρήσης του ακουστικού βοηθήματος

	Συχνότητα	Ποσοστό επί τις εκατό
	2	2,9
12-18 ετών	3	4,3
2-6 ετών	36	52,2
6-12 ετών	11	15,9
μεταξύ γέννησης- 2 ετών	17	24,6
Σύνολο	69	100,0

Σχολιασμός πίνακα 14: Ως προς την ηλικία χρήσης του ακουστικού βοηθήματος, 17 άτομα ανέφεραν πως χρησιμοποίησαν για πρώτη φορά μια ακουστική συσκευή από τη γέννηση έως 2 ετών, 36 άτομα μεταξύ 2-6 ετών, 11 άτομα μεταξύ 6-12 ετών και 3 άτομα μεταξύ 12-18 ετών. Τέλος, 2 άτομα δεν έδωσαν καμία απάντηση.

Πίνακας 15: Διαχωρισμός απώλειας ακοής ως αμφίπλευρης και μονόπλευρης

	Συχνότητα	Ποσοστό επί τις εκατό
	3	4,3
στα δύο αυτιά (αμφίπλευρη)	60	87,0
στο ένα αυτί (μονόπλευρη)	6	8,7
Σύνολο	69	100,0

Σχολιασμός πίνακα 15: Με βάση τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα παρατηρείται πως 60 άτομα έχουν αμφίπλευρη απώλεια ακοής, ενώ μόνο 6 άτομα έχουν μονόπλευρη. Επίσης, 3 άτομα δεν έδωσαν καμία απάντηση.

Πίνακας 16: Βαθμός απώλειας ακοής

	Συχνότητα	Ποσοστό επί τις εκατό
	2	2,9
ελαφριά	3	4,3
μέτρια	6	8,7
μέτρια προς σοβαρή	8	11,6
σοβαρή	17	24,6
πολύ σοβαρή	33	47,8
Σύνολο	69	100,0

Σχολιασμός πίνακα 16: Ως προς τον βαθμό απώλειας ακοής, 3 άτομα αναφέρουν πως έχουν ελαφριά απώλεια ακοής, 6 άτομα μέτρια απώλεια, 8 άτομα μέτρια προς σοβαρή, 17 άτομα σοβαρή και 33 άτομα πολύ σοβαρή απώλεια ακοής. Επίσης, 2 άτομα δεν έδωσαν καμία απάντηση.

4ο Κεφάλαιο

4.1 Τρόπος χορήγησης του εργαλείου και επιλογή προγράμματος στατιστικής επεξεργασίας

Κατά τη χορήγηση του εργαλείου το αυτο-αξιολογούμενο άτομο έπρεπε να υποδείξει ποιες από τις δηλώσεις των κλιμάκων 1,3 και 4 είναι αληθείς για τον ίδιο με απαντήσεις: σχεδόν πάντα, μερικές φορές ή σχεδόν ποτέ (Kaplan et al, 1991). Για τη δεύτερη κλίμακα του εργαλείου, που αφορά τη σπουδαιότητα της επικοινωνίας, οι τρεις επιλογές απόκρισης ήταν οι εξής: πολύ σημαντικό, σημαντικό και καθόλου σημαντικό. Επίσης, ο ερωτώμενος είχε τη δυνατότητα να μην απαντήσει σε ένα ερώτημα, εάν θεωρούσε ότι η κατάσταση που περιγράφεται σε αυτό δεν έχει βιωθεί από τον ίδιο (Kaplan et al, 1991).

Το Πρόγραμμα που χρησιμοποιήθηκε για τη στατιστική ανάλυση του εργαλείου είναι το IBM SPSS 27 (Statistical Package for Social Sciences). Για την επεξεργασία των απαντήσεων του δείγματος, προηγήθηκε η κωδικοποίηση των ερωτήσεων με σκοπό την εισαγωγή τους στο φύλλο του προγράμματος (Howard & Sharp, 1996). Συγκεκριμένα, η

•
κωδικοποίηση πραγματοποιήθηκε μέσω ακέραιων αριθμών, όπως περιγράφεται παρακάτω:

Για τις απαντήσεις της 1^{ης}, 3^{ης} και 4^{ης} κλίμακας

σχεδόν πάντα- 1, μερικές φορές- 2, σχεδόν ποτέ- 3, δεν έχει βιωθεί

Για τις απαντήσεις της 2^{ης} κλίμακας πολύ σημαντικό- 1, σημαντικό-2, καθόλου σημαντικό-3

Σε ορισμένες ερωτήσεις, όμως, λόγω της αρνητικής τους διατύπωσης, η βαθμολογία χρειάστηκε να αντιστραφεί, ώστε η ερμηνεία των αποτελεσμάτων να παραμένει πάντα σταθερή σε σχέση με τις υπόλοιπες υποκλίμακες του εργαλείου. Για παράδειγμα, στην ερώτηση: «Νιώθω ντροπή όταν δεν καταλαβαίνω κάποιον», το 1 φανέρωνε μεγάλο βαθμό δυσκολίας. Σε ερωτήσεις όπως αυτές χρειάστηκε να αντικατασταθούν όλες οι τιμές του 1 με την τιμή 3 και αντίστροφα (Karlan et al, 1991).

4.2 Έλεγχος αξιοπιστίας εσωτερικής συνοχής των κλιμάκων-υποκλιμάκων του εργαλείου

Για τον έλεγχο της αξιοπιστίας της εσωτερικής συνοχής των κλιμάκων και υποκλιμάκων του «CSDA» ακολουθήθηκαν τα κριτήρια που έθεσαν οι ερευνητές του αντίστοιχου αμερικάνικου ερωτηματολογίου (Karlan et al., 1991). Ειδικότερα, για να διαγραφεί μια ερώτηση θα έπρεπε να παρουσιάζει:

1. πολύ υψηλούς ή πολύ χαμηλούς μέσους όρους (Mean) (το επιτρεπτό όριο των μέσων όρων είναι περίπου 1,5 έως 2,5). Εάν μια ερώτηση, λ.χ. λάμβανε την τιμή 3 στη δεύτερη κλίμακα του «CSDA» αυτό θα σήμαινε αυτομάτως ότι δεν θεωρείται σημαντική από τα περισσότερα άτομα του δείγματος, οπότε και διαγράφεται.
2. Τυπική απόκλιση (Std. Deviation) κάτω από 0,5.
3. Χαμηλό δείκτη συσχέτισης με τις υπόλοιπες ερωτήσεις της κλίμακας ή υποκλίμακας που εξετάζεται (Item total correlation). Συγκεκριμένα, μάλιστα, όταν μια ερώτηση συσχετίζεται με τις άλλες ερωτήσεις κάτω από 0,25 τότε θεωρείται σημαντικό να διαγράφεται (Azwar, 2017).

•

4. Μεγάλο ποσοστό ελλειπουσών απαντήσεων (εάν μια ερώτηση έχει πολλές ελλείπουσες απαντήσεις σήμαινε πως δεν έχει βιωθεί σε σημαντικό ποσοστό από τα άτομα του δείγματος).

Στόχος της παραπάνω διαδικασίας ήταν η διατήρηση όσο το δυνατόν υψηλότερου δείκτη εσωτερικής συνοχής των κλιμάκων και υποκλιμάκων του «CSDA». Επίσης, σύμφωνα με σχετικούς ερευνητές η εσωτερική συνοχή των κλιμάκων και υποκλιμάκων θεωρείται ικανοποιητική όταν ο δείκτης Cronbach α είναι πάνω από 0,7 (Nunally & Bernstein, 1994).

4.2.1 1η κλίμακα: «Δύσκολες καταστάσεις επικοινωνίας»

1^η υποκλίμακα: «Ακουστική αντίληψη»

Από τη στιγμή που υπήρχαν ελλείπουσες απαντήσεις θεωρήθηκε σκόπιμο να χρησιμοποιηθεί μια μέθοδος διαχείρισης των τιμών αυτών για τον υπολογισμό της εσωτερικής συνοχής των κλιμάκων και υποκλιμάκων του ερωτηματολογίου. Για το λόγο αυτό εφαρμόστηκε η μέθοδος EM (Expected Maximization), καθώς σύμφωνα με σχετική βιβλιογραφία χρησιμοποιείται από τους περισσότερους ερευνητές (Mat Roni & Djajadikerta, 2021). Η EM συγκεκριμένα είναι ένας αλγόριθμος, ο οποίος εφόσον δημιουργήσει πολλά σύνολα τιμών για την τιμή που λείπει, στο τέλος συγκλίνει ως προς μια τιμή που θεωρείται η πιο πιθανή να την αντικαταστήσει. Παρόλα αυτά, και σύμφωνα με τις οδηγίες που δίνει το αντίστοιχο αμερικάνικο ερωτηματολόγιο, εάν μια κατάσταση θεωρείται ότι δεν έχει βιωθεί σε μεγάλο βαθμό από τα άτομα του δείγματος θα πρέπει να διαγράφεται (Kaplan et al., 1991). Ακόμη, η εν λόγω μέθοδος μπορεί να χρησιμοποιηθεί εφόσον οι ελλείπουσες απαντήσεις συναντώνται σε ποσοστό κοντά στο 20% (σε μεγαλύτερα ποσοστά ενδέχεται να προκύψουν λάθη αντικατάστασης) (Mat Roni & Djajadikerta, 2021).

Πίνακας 17: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 1^{ης} υποκλίμακας για την ακουστική αντίληψη με τη μέθοδο EM

	Πλήθος	Μη μετρήσιμες απαντήσεις	Ποσοστό που λείπει επί τις εκατό
V19	56	13	18,8
V20	55	14	20,3
V21	60	9	13,0
V22	57	12	17,4
V23	57	12	17,4
V24	60	9	13,0
V25	62	7	10,1
V26	63	6	8,7
V27	61	8	11,6

Πίνακας 18: Υπολογισμός του Little's MCAR test για την 1^η υποκλίμακα

EM Μέσος όρος ^a								
V19	V20	V21	V22	V23	V24	V25	V26	V27
2,11	1,92	1,96	1,86	2,05	2,10	2,10	2,00	2,07

a. Little's MCAR test: Chi-Square = 86,797, DF = 92, Sig. = ,634

Σχολιασμός πίνακα 17 και 18: Σύμφωνα με τους Mat Roni και Djajadikerta (2021), η αντικατάσταση των ελλειπουσών τιμών μπορεί να συμβεί από τη στιγμή που το τεστ σημαντικότητας του «Little» παίρνει τιμή πάνω από 0,05, κάτι το οποίο σημαίνει πως οι ελλιπείς απαντήσεις καταγράφονται με τυχαίοποιημένο τρόπο από το δείγμα. Στην περίπτωσή μας, η παραπάνω μέθοδος αντικατάστασης των ελλειπουσών τιμών (EM) πραγματοποιήθηκε λόγω των διαφορετικών βιωμάτων που φαίνεται να σημειώνουν οι

ενήλικες κωφοί. Για παράδειγμα, μερικοί φορούν κοχλιακό εμφύτευμα, άλλοι δεν χρησιμοποιούν ακουστικό βοήθημα, ενώ άλλοι χρησιμοποιούν. Για το λόγο αυτό, καθίστανται διαφορετικές και οι εμπειρίες τους ως προς τη διαχείριση των καταστάσεων που απορρέουν από την καθημερινή τους ζωή (Ladd, 2005).

Πίνακας 19: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) για την 1^η υποκλίμακα

	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Πλήθος
V19	2,11	,684	69
V20	1,92	,753	69
V21	1,96	,790	69
V22	1,86	,786	69
V23	2,05	,779	69
V24	2,10	,722	69
V25	2,10	,793	69
V26	2,00	,684	69
V27	2,07	,711	69

Πίνακας 20: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 1^{ης} υποκλίμακας

	Συσχέτιση ερωτήσεων	Τετραγωνισμένη συσχέτιση	Cronbach's Alpha εάν αφαιρεθεί κάποια ερώτηση
V19	,809	,686	,924
V20	,748	,739	,927
V21	,824	,805	,922
V22	,869	,827	,919
V23	,735	,780	,928

V24	,793	,741	,924
V25	,734	,787	,928
V26	,481	,407	,941
V27	,794	,728	,924

Σχολιασμός πίνακα 19 και 20: Στο σημείο αυτό δεν χρειάστηκε να διαγραφεί καμία ερώτηση από τη συγκεκριμένη υποκλίμακα, τη σχετική με την ακουστική αντίληψη, από τη στιγμή που η τιμή του Cronbach α βρίσκεται κοντά στην τιμή 1. Επίσης, οι μέσοι όροι (Mean) και οι τυπικές αποκλίσεις (Std.Deviation) των στοιχείων έδωσαν ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Πίνακας 21: Υπολογισμός της εσωτερικής συνοχής για την 1^η υποκλίμακα

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha με βάση τυποποιημένες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
,934	,934	9

2^η υποκλίμακα: «Κατανόηση της ομιλίας των άλλων»

Πίνακας 22: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 2^{ης} υποκλίμακας, για την ανταπόκριση στην ομιλία με τη μέθοδο EM

	Πλήθος	Μη μετρήσιμες απαντήσεις	Ποσοστό που λείπει επί τις εκατό
V1	64	5	7,2
V2	68	1	1,4
V3	65	4	5,8

V4	66	3	4,3
V5	66	3	4,3
V6	64	5	7,2
V7	62	7	10,1
V8	65	4	5,8
V10	66	3	4,3
V11	63	6	8,7
V12	69	0	,0
V14	65	4	5,8
V15	56	13	18,8
V16	57	12	17,4
V17	61	8	11,6

Πίνακας 23: Υπολογισμός του Little's MCAR test για τη 2^η υποκλίμακα

V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V10	V16	V17
1,87	1,76	1,56	1,78	1,60	2,18	2,12	1,76	1,97	2,03	1,94

Σχολιασμός πίνακα 22 και 23: Με βάση τα στοιχεία του πίνακα 22, παρατηρείται πως οι ελλείπουσες απαντήσεις συναντώνται σε ποσοστό κάτω από 20%. Για το λόγο αυτό προκρίνεται η χρήση της EM με σκοπό τον υπολογισμό της εσωτερικής συνοχής με όσο το δυνατόν περισσότερα άτομα με κώφωση. Επίσης, όπως προκύπτει από τον πίνακα 23, το τεστ του «Little» παίρνει τιμή πάνω από 0,05, κάτι το οποίο σημαίνει πως οι ελλιπείς απαντήσεις καταγράφονται με τυχαίοποιημένο τρόπο από το δείγμα.

Πίνακας 24: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) για τη 2^η υποκλίμακα

	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Πλήθος
V1	1,87	,686	69
V2	1,76	,612	69
V3	1,56	,580	69
V4	1,78	,695	69
V5	1,60	,595	69
V6	2,18	,731	69

V7	2,12	,681	69
V8	1,76	,648	69
V10	1,97	,725	69
V11	2,60	,570	69
V12	1,71	,688	69
V14	2,31	,668	69
V15	2,23	,600	69
V16	2,03	,750	69
V17	1,94	,586	69

Πίνακας 25: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 2^{ης} υποκλίμακας

	Συσχέτιση ερωτήσεων	Τετραγωνισ- μένη συσχέτιση	Cronbach's Alpha εάν αφαιρεθεί κάποια ερώτηση
V1	,667	,644	,883
V2	,772	,734	,879
V3	,631	,702	,885
V4	,505	,601	,890
V5	,568	,550	,887
V6	,576	,729	,887
V7	,542	,658	,888
V8	,650	,623	,884
V10	,585	,508	,886
V11	,356	,394	,894
V12	,584	,550	,886
V14	,667	,634	,883
V15	,372	,668	,894
V16	,494	,572	,891
V17	,536	,546	,888

Σχολιασμός πίνακα 24 και 25: Στο σημείο αυτό δεν χρειάστηκε να αφαιρεθεί καμία ερώτηση από τη συγκεκριμένη υποκλίμακα, τη σχετική με την κατανόηση της ομιλίας των άλλων, καθώς η οποιαδήποτε διαγραφή θα μείωνε τον Cronbach α. Επίσης, οι μέσοι όροι των ερωτήσεων είναι ικανοποιητικοί.

Πίνακας 26: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής για τη 2^η υποκλίμακα

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha με βάση τυποποιημένες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
,894	,894	15

3^η υποκλίμακα: «Ανταπόκριση των άλλων στην ομιλία του»

Πίνακας 27: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 3^{ης} υποκλίμακας, για την ανταπόκριση των άλλων στην ομιλία του με τη μέθοδο EM

	Πλήθος	Μη μετρήσιμες απαντήσεις	Ποσοστό που λείπει επί τις εκατό
V9	60	9	13,0
V13	66	3	4,3
V18	61	8	11,6
V28	63	6	8,7
V29	65	4	5,8
V30	48	21	30,4
V31	44	25	36,2

Πίνακας 28: Υπολογισμός του Little's MCAR test για την 3^η υποκλίμακα

EM Μέσος όρος ^a						
V9	V13	V18	V28	V29	V30	V31
1,67	1,67	1,50	1,42	1,56	1,64	1,75

a. Little's MCAR test: Chi-Square = 71,541, DF = 75, Sig. = ,592

•

Σχολιασμός του πίνακα 27 και 28: Στην εν λόγω υποκλίμακα, οι ερωτήσεις V30 και V31 αν και συγκεντρώνουν ένα σημαντικό ποσοστό ελλειπουσών τιμών (της τάξεως του 30,4% και 36,4% αντίστοιχα), δεν θεωρήθηκε σημαντικό να αφαιρεθούν, καθώς βάσει σχετικής βιβλιογραφίας θεωρείται ότι εξετάζουν σημαντικές πτυχές της επικοινωνίας των κωφών ατόμων με άτομα της οικογένειάς τους, αλλά και του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντός τους μέσω της χρήσης τηλεφώνου (V30: Καλείς τους γονείς σου στο τηλέφωνο. Κατανοούν την ομιλία σου. V31: Καλείς στο γραφείο του ιατρού σου για να προγραμματίσεις ένα ραντεβού. Κατανοούν την ομιλία σου) (Mcgarr, 1981). Επίσης, σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα 28 παρατηρείται πως το τεστ του «Little» λαμβάνει τιμή πάνω από το 0,05, κάτι το οποίο σημαίνει πως μπορεί χρησιμοποιηθεί η EM για τον υπολογισμό της εσωτερικής συνοχής της υποκλίμακας με όσο το δυνατόν περισσότερα άτομα από το δείγμα.

Πίνακας 29: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 3^{ης} υποκλίμακας

	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Πλήθος
V9	1,69	,556	38
V13	1,59	,635	38
V18	1,40	,582	38
V28	1,35	,527	38
V29	1,58	,642	38
V30	1,76	,820	38
V31	1,82	,896	38

Πίνακας 30: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 3^{ης} υποκλίμακας

	Συσχέτιση ερωτήσεων	Τετραγωνισ- μένη συσχέτιση	Cronbach's Alpha εάν αφαιρεθεί κάποια ερώτηση
V9	,436	,346	,850
V13	,627	,518	,825
V18	,714	,690	,815
V28	,625	,764	,828
V29	,774	,695	,803
V30	,570	,699	,837
V31	,619	,617	,832

Σχολιασμός πίνακα 29 και 30: Στην προκειμένη περίπτωση δεν πραγματοποιήθηκε καμία διαγραφή των ερωτήσεων της 3^{ης} υποκλίμακας από τη στιγμή που οι συσχετίσεις τους είναι πάνω από το επιτρεπτό όριο (πάνω από 0,250) (Azwar, 2017). Επίσης, οι μέσοι όροι τους είναι και αυτοί ικανοποιητικοί.

Πίνακας 31: Υπολογισμός της εσωτερικής συνοχής για την 3^η υποκλίμακα

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha με βάση τυποποιημέ- νες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
,848	,859	7

Πίνακας 32: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής της 1^{ης} κλίμακας για τις δύσκολες καταστάσεις επικοινωνίας

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha με βάσει τυποποιημένες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
,906	,907	31

4.2.2 2^η κλίμακα: «Σπουδαιότητα της επικοινωνίας»

Για τον έλεγχο της αξιοπιστίας της εν λόγω κλίμακας θεωρείται σημαντικό να μην υπάρχουν πολύ υψηλοί μέσοι όροι. Εξάλλου, όπως αναφέρουν και οι ερευνητές στο αντίστοιχο αμερικάνικο ερωτηματολόγιο, οι ερωτήσεις στην κλίμακα αυτή θεωρούνται σημαντικό να διαγράφονται, όταν οι μέσοι όροι τους αγγίζουν την τιμή 3 (εάν μια ερώτηση είχε υψηλό μέσο όρο, αυτό σήμαινε αυτομάτως πως η κατάσταση που περιγράφεται σε αυτήν δεν θεωρείται σημαντική για τους ίδιους) (Kaplan et al., 1991).

1^η υποκλίμακα: «Σπουδαιότητα της ακουστικής αντίληψης»

Πίνακας 33: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 1^{ης} υποκλίμακας για τη σπουδαιότητα της ακουστικής αντίληψης με τη μέθοδο EM

	Πλήθος	Μη μετρήσιμες απαντήσεις	Ποσοστό που λείπει επί τις εκατό
V16	55	14	20,3
V19	55	14	20,3
V20	68	1	1,4
V21	64	5	7,2
V22	54	15	21,7
V23	63	6	8,7
V24	62	7	10,1
V25	60	9	13,0
V26	67	2	2,9
V27	65	4	5,8

Πίνακας 34: Υπολογισμός του Little's MCAR test για την 1^η υποκλίμακα

EM Μέσος όρος ^a									
V16	V19	V20	V21	V22	V23	V24	V25	V26	V27
1,82	1,81	1,90	1,91	2,11	1,85	1,94	1,82	1,94	1,84

a. Little's MCAR test: Chi-Square = 158,777, DF = 156, Sig. = ,423

Σχολιασμός πίνακα 33 και 34: Καταφύγαμε για ακόμη μια φορά στη χρήση της μεθόδου EM από τη στιγμή που το τεστ του «Little» λαμβάνει τιμή μεγαλύτερη από 0,05. Επίσης, τα ποσοστά των ελλειπουσών τιμών των ερωτήσεων της συγκεκριμένης υποκλίμακας είναι ικανοποιητικά (κοντά στο 20%).

Πίνακας 35: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) της 1ης υποκλίμακας

	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Πλήθος
V16	1,92	,642	69
V19	1,89	,681	69
V20	2,03	,669	69
V21	1,98	,683	69
V22	1,80	,683	69
V23	1,88	,661	69
V24	1,84	,617	69
V25	1,83	,636	69
V26	1,91	,715	69
V27	1,82	,671	69

Σχολιασμός του πίνακα 35: Στο σημείο αυτό δεν χρειάστηκε να αφαιρεθεί καμία ερώτηση από την εν λόγω υποκλίμακα, καθώς οι μέσοι όροι των ερωτήσεων ήταν κάτω από 3.

Πίνακας 36: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής της 1^{ης} υποκλίμακας

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha με βάση τυποποιημέ- νες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
,864	,866	10

2^η υποκλίμακα: «Σπουδαιότητα της κατανόησης της επικοινωνίας στη δουλειά-σχολείο»

Πίνακας 37: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 2^{ης} υποκλίμακας για τη σπουδαιότητα της κατανόησης της επικοινωνίας στη δουλειά-σχολείο με τη μέθοδο EM

	Πλήθος	Μη μετρήσιμες απαντήσεις	Ποσοστό που λείπει επί τις εκατό
V1	54	15	21,7
V3	50	19	21,5
V4	52	17	24,6
V6	55	14	20,3
V7	56	13	18,8
V10	56	13	18,8
V18	57	12	17,4

Πίνακας 38: Υπολογισμός του Little's MCAR test για τη 2^η υποκλίμακα

EM Μέσος όρος ^a						
V1	V3	V4	V6	V7	V10	V18
1,98	1,90	1,91	2,00	2,13	2,16	2,12

a. Little's MCAR test: Chi-Square = 180,823, DF = 154, Sig. = ,069

Σχολιασμός πίνακα 37 και 38: Για ακόμη μια φορά καταφύγαμε στη χρήση της μεθόδου EM λόγω των ικανοποιητικών ποσοστών των ελλειπουσών τιμών που σημειώνουν οι ερωτήσεις των ενηλίκων με κώφωση στην εν λόγω υποκλίμακα. Επίσης, το τεστ του «Little» έλαβε τιμή πάνω από 0,05.

Πίνακας 39: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) για τη 2^η υποκλίμακα

	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Πλήθος
V1	1,98	,702	69
V3	1,90	,559	69
V4	1,91	,631	69
V6	2,00	,722	69
V7	2,13	,745	69
V10	2,16	,729	69
V18	2,12	,717	69

Σχολιασμός πίνακα 39: Στο σημείο αυτό δεν αφαιρέθηκε καμία ερώτηση από την εν λόγω υποκλίμακα, από τη στιγμή που οι μέσοι όροι των απαντήσεων ήταν κάτω από το 3.

Πίνακας 40: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής για τη 2^η υποκλίμακα

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha με βάση τυποποιημέ- νες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
,829	,834	7

3^η υποκλίμακα: «Σπουδαιότητα της κατανόησης της επικοινωνίας σε κοινωνικές καταστάσεις»

Πίνακας 41: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 3^{ης} υποκλίμακας για τη σπουδαιότητα της κατανόησης της επικοινωνίας σε κοινωνικές καταστάσεις με τη μέθοδο EM

	Πλήθος	Μη μετρήσιμες απαντήσεις	Ποσοστό που λείπει επί τις εκατό
V2	55	14	20,3
V5	54	15	21,7
V8	58	11	15,9
V9	55	14	20,3
V11	63	6	8,7
V12	59	10	14,5
V13	60	9	13,0
V14	54	15	21,7
V15	52	17	24,6
V17	55	14	20,3
V28	59	10	14,5
V29	60	9	13,0
V30	62	7	10,1
V31	59	10	14,5

Πίνακας 42: Υπολογισμός του Little's MCAR test για την 3^η υποκλίμακα

EM Μέσος όρος ^a													
V2	V5	V8	V9	V11	V12	V13	V14	V15	V17	V28	V29	V30	V31
1,85	2,07	2,15	1,92	1,83	1,86	2,06	1,78	2,05	2,08	1,90	1,92	1,78	1,90

a. Little's MCAR test: Chi-Square = 346,821, DF = 352, Sig. = ,568

Σχολιασμός πίνακα 41 και 42: Καταφύγαμε στη μέθοδο EM λόγω των ικανοποιητικών ποσοστών των ελλειπουσών τιμών των ερωτήσεων της εν λόγω υποκλίμακας. Επίσης, το τεστ του «Little» έλαβε για ακόμη μια φορά τιμή πάνω από 0,05.

Πίνακας 43: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) για την 3^η υποκλίμακα

	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Πλήθος
V2	1,85	,549	69
V5	1,96	,668	69
V8	2,00	,714	69
V9	1,98	,691	69
V11	2,01	,661	69
V12	1,97	,693	69
V13	2,06	,787	69
V14	1,78	,591	69
V15	2,05	,589	69
V17	1,96	,630	69
V28	1,94	,796	69
V29	1,86	,602	69
V30	1,91	,613	69
V31	1,98	,654	69

Σχολιασμός πίνακα 43: Στο σημείο αυτό δεν χρειάστηκε να διαγραφεί καμία ερώτηση από τη συγκεκριμένη υποκλίμακα, καθώς οι μέσοι όροι των ερωτήσεων ήταν κάτω από 3.

Πίνακας 44: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής για την 3^η υποκλίμακα

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha με βάση τυποποιημέ- νες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
,757	,769	14

Πίνακας 45: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής για τη 2^η κλίμακα, τη σχετική με τη σπουδαιότητα της επικοινωνίας

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha με βάση τυποποιημένες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
,793	,796	31

4.2.3 3^η κλίμακα: «Στρατηγικές επικοινωνίας»

1^η υποκλίμακα: «Εκφραστική επανόρθωση»

Πίνακας 46: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 1^{ης} υποκλίμακας για την εκφραστική επανόρθωση με τη μέθοδο EM

	Πλήθος	Μη μετρήσιμες απαντήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
V35	67	2	2,9
V38	61	8	11,6
V42	65	4	5,8
V43	58	11	15,9
V44	57	12	17,4
V45	59	10	14,5
V47	63	6	8,7
V49	61	8	11,6
V50	55	14	20,3
V53	56	13	18,8

Πίνακας 47: Υπολογισμός του Little's MCAR test για την 1^η υποκλίμακα

EM Μέσος όρος ^a									
V35	V38	V42	V43	V44	V45	V47	V49	V50	V53
1,57	1,89	1,85	1,90	1,73	1,73	1,58	1,93	2,10	1,64

a. Little's MCAR test: Chi-Square = 206,937, DF = 185, Sig. = ,129

Σχολιασμός πίνακα 46 και 47: Στο σημείο αυτό, παρατηρείται πως το ποσοστό των ελλειπουσών τιμών των ερωτήσεων της 1^{ης} υποκλίμακας είναι κάτω από το 20%. Για το λόγο αυτό και χρησιμοποιείται η μέθοδος EM με σκοπό τον υπολογισμό όσο το δυνατόν περισσότερων απαντήσεων των ατόμων του δείγματος. Επίσης, η EM μπορεί να χρησιμοποιηθεί καθώς το τεστ του «Little» παίρνει τιμή πάνω από 0,05.

Πίνακας 48: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 1^{ης} υποκλίμακας

	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Πλήθος
V35	1,57	,647	69
V38	1,89	,685	69
V42	1,85	,663	69
V43	1,90	,691	69
V44	1,73	,619	69
V45	1,73	,656	69
V47	1,58	,659	69
V49	1,93	,600	69
V50	2,10	,611	69
V53	1,64	,671	69

Πίνακας 49: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 1^{ης} υποκλίμακας

	Συσχέτιση ερωτήσεων	Τετραγωνισ- μένη συσχέτιση	Cronbach's Alpha εάν αφαιρεθεί κάποια ερώτηση
V35	,602	,622	,816
V38	,635	,600	,812
V42	,379	,428	,837
V43	,628	,647	,813
V44	,656	,722	,811
V45	,396	,542	,835
V47	,493	,412	,826
V49	,660	,620	,811
V50	,280	,385	,844
V53	,589	,520	,817

Σχολιασμός πίνακα 48 και 49: Η ερώτηση V50 από τη στιγμή που παρουσιάζει χαμηλή θετική συσχέτιση με τις άλλες ερωτήσεις της εν λόγω υποκλίμακας θεωρήθηκε σημαντικό να αφαιρεθεί. Επίσης, με την αφαίρεσή της αυξάνεται και ο συντελεστής α του Cronbach σε 0,844. Τέλος, οι μέσοι όροι των ερωτήσεων είναι ικανοποιητικοί από τη στιγμή που βρίσκονται μεταξύ των τιμών 1,5 και 2,5 (Kaplan et al., 1991).

Πίνακας 50: Τελικός υπολογισμός της 1^{ης} υποκλίμακας μετά την αφαίρεση της V50

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha με βάση τυποποιημέ- νες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
,844	,845	9

2^η υποκλίμακα: «Δεκτική επανόρθωση»

Πίνακας 51: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 2^{ης} υποκλίμακας για τη δεκτική επανόρθωση με τη μέθοδο EM

	Πλήθος	Μη μετρήσι- μες απαντή- σεις	Ποσοστό επί τις εκατό
V32	68	1	1,4
V34	67	2	2,9
V36	63	6	8,7
V37	66	3	4,3
V39	56	13	18,8
V40	58	11	15,9
V46	42	27	39,1
V51	67	2	2,9
V54	67	2	2,9
V56	59	10	14,5
V59	64	5	7,2
V68	45	24	34,8
V70	64	5	7,2
V73	55	14	20,3
V75	68	1	1,4

Πίνακας 52: Υπολογισμός του Little's MCAR test για τη 2^η υποκλίμακα

EM Μέσος όρος ^a														
V32	V34	V36	V37	V39	V40	V46	V51	V54	V56	V59	V68	V70	V73	V75
1,60	1,77	1,61	1,79	2,16	1,82	2,19	1,62	1,58	2,21	1,34	2,14	1,67	1,80	1,40

a. Little's MCAR test: Chi-Square = 464,495, DF = 390, **Sig. = ,006**

b. The EM algorithm failed to converge in 30 iterations.

Σχολιασμός πίνακα 51 και 52: Οι ερωτήσεις V46 και V68 παρουσιάζουν ένα μεγάλο ποσοστό ελλειπουσών τιμών της τάξεως του 39,1% και 34,8% αντίστοιχα. Για το λόγο αυτό και κρίθηκε σκόπιμο να αφαιρεθούν από το τελικό ερωτηματολόγιο, καθώς οι καταστάσεις που περιγράφονται σε αυτές δεν έχουν βιωθεί από τους ενήλικες με κώφωση. Στην περίπτωση αυτή, μάλιστα, επειδή η σημαντικότητα για τη συγκεκριμένη κλίμακα ήταν κάτω από 0,05 δεν χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος EM, αλλά η MI (Multiple Imputation) με σκοπό τη διαχείριση των ελλειπουσών τιμών (Corp, 2020). Σύμφωνα με σχετική βιβλιογραφία, η μέθοδος αυτή μπορεί να λειτουργήσει δημιουργώντας πολλαπλά σύνολα δεδομένων από τις τιμές που λείπουν, καθένα από τα οποία μάλιστα περιέχει εύλογες τιμές για τα δεδομένα αυτά. Σε τελική ανάλυση, εφόσον τα σύνολα αυτά αναλυθούν ξανά, συνδυάζονται για να αντικαταστήσουν τις ελλείπουσες τιμές της εν λόγω κλίμακας (Rubin & Schenker, 1986).

Πίνακας 53: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 2^{ης} υποκλίμακας

MI αριθμός	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Πλήθος	
5	V32	1,58	,553	69
	V34	1,78	,639	69
	V36	1,67	,721	69
	V37	1,80	,739	69
	V39	2,04	,812	69
	V40	1,71	,644	69
	V51	1,64	,641	69
	V54	1,61	,669	69
	V56	2,16	,779	69
	V59	1,41	,602	69
	V70	1,70	,754	69
	V73	1,90	,860	69
	V75	1,39	,599	69

Πίνακας 54: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 2^{ης} υποκλίμακας

MI αριθμός		Συσχέτιση ερωτήσεων	Τετραγωνισμένη συσχέτιση	Cronbach's Alpha εάν αφαιρεθεί κάποια ερώτηση
5	V32	,547	,484	,706
	V34	,380	,249	,720
	V36	,376	,256	,720
	V37	,397	,380	,718
	V39	,287	,222	,732
	V40	,473	,362	,710
	V51	,452	,355	,712
	V54	,441	,363	,713
	V56	,121	,138	,752
	V59	,458	,409	,713
	V70	,310	,227	,728
	V73	,239	,252	,740
	V75	,376	,293	,721

Σχολιασμός πίνακα 53 και 54: Στην περίπτωση αυτή, κρίθηκε σκόπιμο να αφαιρεθεί η ερώτηση V56, καθώς συσχετίζεται ελάχιστα με τις άλλες ερωτήσεις της εν λόγω υποκλίμακας (0,121). Επίσης, με την αφαίρεσή της αυξάνεται και η εσωτερική συνοχή σε 0,752. Ομοίως, προκρίνεται και η αφαίρεση της ερώτησης V73 για τον ίδιο ακριβώς λόγο (Cronbach α , 0,740). Τέλος, οι μέσοι όροι των ερωτήσεων σημείωσαν ικανοποιητικά αποτελέσματα από τη στιγμή που βρίσκονταν μεταξύ των τιμών 1,5 και 2,5.

Πίνακας 55: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής της 2^{ης} υποκλίμακας

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha με βάση τυποποιημένες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
,757	,767	11

Σχολιασμός πίνακα 55: Μετά την αφαίρεση των ερωτήσεων V46, V68, V56 και V73 η εσωτερική συνοχή της 2^{ης} υποκλίμακας αυξάνει σε 0,757.

3^η υποκλίμακα: «Στρατηγικές πρόληψης»

Πίνακας 56: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 3^{ης} υποκλίμακας για τις στρατηγικές πρόληψης με τη μέθοδο EM

	Πλήθος	Μη μετρήσιμες απαντήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
V52	63	6	8,7
V57	69	0	,0
V60	61	8	11,6
V61	46	23	33,3
V62	58	11	15,9
V63	57	12	17,4
V64	61	8	11,6
V65	59	10	14,5
V66	55	14	20,3
V67	46	23	33,3
V72	59	10	14,5
V74	60	9	13,0
V76	54	15	21,7

Πίνακας 57: Υπολογισμός του Little's MCAR test για την 3^η υποκλίμακα

EM Μέσος όρος ^a												
V52	V57	V60	V61	V62	V63	V64	V65	V66	V67	V72	V74	V76
1,57	1,42	1,45	1,58	1,79	2,05	1,74	1,82	2,01	2,18	1,66	1,93	2,04

a. Little's MCAR test: Chi-Square = 413,448, DF = 370, Sig. = ,059

Σχολιασμός πίνακα 56 και 57: Οι ερωτήσεις V61 και V67 αφαιρέθηκαν, καθώς συγκέντρωναν ένα μεγάλο ποσοστό ελλειπουσών τιμών (33,3% και οι δύο). Επίσης, για ακόμη μια φορά χρησιμοποιήθηκε η EM λόγω της βαθμολογίας που έλαβε το τεστ του «Little» (0,059).

Πίνακας 58: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 3^{ης} υποκλίμακας

	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Πλήθος
V52	1,57	,670	69
V57	1,42	,579	69
V60	1,45	,686	69
V62	1,79	,738	69
V63	2,05	,761	69
V64	1,74	,803	69
V65	1,82	,783	69
V66	2,01	,758	69
V72	1,66	,638	69
V74	1,93	,792	69
V76	2,04	,802	69

Πίνακας 59: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 3^{ης} υποκλίμακας

	Συσχέτιση ερωτήσεων	Τετραγωνισ- μένη συσχέτιση	Cronbach's Alpha εάν αφαιρεθεί κάποια ερώτηση
V52	,521	,396	,764
V57	,540	,679	,765
V60	,492	,500	,767
V62	,426	,523	,774
V63	,433	,546	,773
V64	,356	,586	,782
V65	,609	,653	,752
V66	,418	,423	,775
V72	,425	,582	,774
V74	,185	,449	,801
V76	,540	,660	,760

Σχολιασμός πίνακα 58 και 59: Στο σημείο αυτό κρίθηκε απαραίτητο να αφαιρεθεί η ερώτηση V74, καθώς υποδηλώνει χαμηλή θετική συσχέτιση με τις υπόλοιπες ερωτήσεις της υποκλίμακας (0,185). Επίσης, με την αφαίρεσή της αυξάνεται σημαντικά και ο α του Cronbach (0,801). Τέλος, επειδή οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις των ερωτήσεων έδωσαν ικανοποιητικά αποτελέσματα δεν χρειάστηκε να διαγραφεί καμία άλλη ερώτηση.

Πίνακας 60: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής της 3^{ης} υποκλίμακας

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha με βάση τυποποιημέ- νες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
,801	,807	10

4^η υποκλίμακα: «Δυσπροσαρμογές»

Πίνακας 61: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 4^{ης} υποκλίμακας για τις δυσπροσαρμογές με τη μέθοδο EM

	Πλήθος	Μη μετρήσιμες απαντήσεις	Ποσοστό που λείπει επί τις εκατό
V33	61	8	11,6
V41	66	3	4,3
V48	65	4	5,8
V55	63	6	8,7
V58	58	11	15,9
V69	66	3	4,3
V71	62	7	10,1
V77	60	9	13,0
V78	59	10	14,5
V79	54	15	21,7

Πίνακας 62: Υπολογισμός του Little's MCAR τεστ της 4^{ης} υποκλίμακας

EM Μέσος όρος ^a									
V33	V41	V48	V55	V58	V69	V71	V77	V78	V79
1,90	1,73	1,99	1,82	2,31	1,90	1,84	1,97	1,77	1,34

a. Little's MCAR test: Chi-Square = 181,730, DF = 164, Sig. = ,163

Σχολιασμός πίνακα 61 και 62: Στο σημείο αυτό παρατηρείται πως το ποσοστό των ελλειπουσών τιμών των ερωτήσεων της 4^{ης} υποκλίμακας είναι κοντά στο 20%. Για το λόγο αυτό και χρησιμοποιείται η μέθοδος EM με σκοπό τον υπολογισμό όσο το δυνατόν περισσότερων απαντήσεων των ατόμων του δείγματος. Επίσης, η EM μπορεί να χρησιμοποιηθεί καθώς το τεστ του «Little» είναι πάνω από 0,05.

Πίνακας 63: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 4^{ης} υποκλίμακας

	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Πλήθος
V33	1,90	,566	69
V41	1,73	,655	69
V48	1,99	,609	69
V55	1,82	,608	69
V58	2,31	,633	69
V69	1,90	,590	69
V71	1,84	,533	69
V77	1,97	,658	69
V78	1,77	,570	69
V79	1,34	,605	69

Πίνακας 64: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 4^{ης} υποκλίμακας

	Συσχέτιση ερωτήσεων	Τετραγωνισ- μένη συσχέτιση	Cronbach's Alpha εάν αφαιρεθεί κάποια ερώτηση
V33	,396	,520	,627
V41	,127	,396	,681
V48	,436	,501	,617
V55	,385	,324	,628
V58	,353	,277	,634
V69	,341	,313	,637
V71	,384	,490	,630
V77	,298	,430	,646
V78	,548	,533	,596
V79	,060	,219	,690

Σχολιασμός πίνακα 63 και 64: Θεωρήθηκε σκόπιμο να αφαιρεθεί η V41, καθώς παρουσιάζει χαμηλή συσχέτιση με τις υπόλοιπες ερωτήσεις της υποκλίμακας (0,127).

Επίσης, με την αφαίρεσή της αυξάνεται και ο δείκτης Cronbach α σε 0,681. Για τον ίδιο ακριβώς λόγο αφαιρέθηκε και η ερώτηση V79, καθώς συσχετίζεται με τις υπόλοιπες ερωτήσεις σε ποσοστό 0,060. Ακόμη, με την αφαίρεσή της ο Cronbach α αυξάνεται σε 0,690.

Πίνακας 65: Υπολογισμός της εσωτερικής συνοχής για την 4^η υποκλίμακα

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha με βάση τυποποιημένες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
,716	,719	8

Σχολιασμός πίνακα 65: Μετά την αφαίρεση των ερωτήσεων V41 και V79 η εσωτερική συνοχή της 4^{ης} υποκλίμακας αυξάνει σε 0,716.

Πίνακας 66: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής της 3^{ης} κλίμακας για τις στρατηγικές επικοινωνίας

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha με βάση τυποποιημένες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
,839	,835	40

4.2.4 4^η κλίμακα: «Στάσεις προς την επικοινωνία»

1^η υποκλίμακα: «Αρνητικές στάσεις»

Πίνακας 67: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 4^{ης} υποκλίμακας για τις στάσεις προς την επικοινωνία με τη μέθοδο EM

	Πλήθος	Μη μετρήσιμες απαντήσεις	Ποσοστό που λείπει επί τις εκατό
V80	68	1	1,4
V81	69	0	,0
V82	69	0	,0
V83	65	4	5,8
V84	65	4	5,8
V86	67	2	2,9
V88	64	5	7,2
V89	65	4	5,8
V90	55	14	20,3
V91	69	0	,0
V92	65	4	5,8
V93	65	4	5,8
V94	59	10	14,5
V95	57	12	17,4
V97	65	4	5,8
V100	65	4	5,8
V101	67	2	2,9
V107	64	5	7,2
V114	64	5	7,2
V115	58	11	15,9
V117	56	13	18,8
V123	56	13	18,8

Πίνακας 68: Υπολογισμός του Little's MCAR test για την 1^η υποκλίμακα

V80	V81	V82	V83	V84	V86	V88	V89	V90	V91	V97
2,15	2,10	2,16	1,92	1,89	2,07	1,61	2,01	1,21	2,25	2,05

•

Σχολιασμός πινάκων 67 και 68: Παρατηρείται πως το ποσοστό των ελλειπουσών τιμών των ερωτήσεων της 1^{ης} υποκλίμακας είναι κάτω από το 20%. Για το λόγο αυτό και χρησιμοποιείται η μέθοδος EM με σκοπό τον υπολογισμό όσο το δυνατόν περισσότερων απαντήσεων των ενηλίκων κωφών του δείγματος. Επίσης, η EM μπορεί να χρησιμοποιηθεί καθώς το τεστ του «Little» είναι πάνω από 0,05 (sig. 0,132).

Πίνακας 69: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 1^{ης} υποκλίμακας

	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Πλήθος
V80	2,15	,569	69
V81	2,10	,667	69
V82	2,16	,585	69
V83	1,92	,726	69
V84	1,89	,686	69
V86	2,07	,627	69
V88	1,61	,656	69
V89	2,01	,715	69
V90	1,21	,426	69
V91	2,25	,715	69
V92	1,85	,726	69
V93	1,67	,674	69
V94	1,42	,591	69
V95	1,50	,648	69
V97	2,05	,760	69
V100	1,93	,660	69
V101	1,83	,722	69
V107	2,32	,715	69
V114	2,06	,745	69
V115	1,91	,699	69
V117	1,40	,622	69
V123	1,73	,664	69

Πίνακας 70: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 1ης υποκλίμακας

	Συσχέτιση ερωτήσεων	Cronbach's Alpha εάν αφαιρεθεί κάποια ερώτηση
V80	,500	,866
V81	,484	,866
V82	,542	,865
V83	,389	,870
V84	,541	,864
V86	,401	,869
V88	,555	,864
V89	,541	,864
V90	,381	,870
V91	,501	,866
V92	,493	,866
V93	,666	,860
V94	,409	,869
V95	,431	,868
V97	,389	,870
V100	,473	,867
V101	,485	,866
V107	,080	,880
V114	,287	,873
V115	,626	,861
V117	,551	,864
V123	,370	,870

Σχολιασμός πίνακα 69 και 70: Στο σημείο αυτό αφαιρέθηκε η ερώτηση V90, καθώς παρουσιάζει χαμηλό μέσο όρο (1,20). Εξάλλου, το συγκεκριμένο κριτήριο αφαίρεσης προτείνεται και από τους ερευνητές του αντίστοιχου αμερικάνικου ερωτηματολογίου (Kaplan et al., 1991). Ακόμη, αφαιρέθηκε η ερώτηση V107, λόγω χαμηλής συσχέτισής της με τις υπόλοιπες ερωτήσεις της εν λόγω υποκλίμακας (0,080). Με την αφαίρεσή της αυξάνεται ο Cronbach a σε 0,880.

Πίνακας 71: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής της 1^{ης} υποκλίμακας

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha με βάση τυποποιημένες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
,877	,879	20

Σχολιασμός πίνακα 71: Μετά την αφαίρεση των ερωτήσεων V90 και V107 η εσωτερική συνοχή της 1^{ης} υποκλίμακας αυξάνει σε 0,877.

1^η υποομάδα 1^{ης} υποκλίμακας: «Θυμός/ενόχληση»

Πίνακας 72: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 1ης υποομάδας

	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Πλήθος
V82	2,16	,585	69
V86	2,07	,627	69
V89	2,01	,715	69
V91	2,25	,715	69
V97	2,05	,760	69

Πίνακας 73: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 1^{ης} υποομάδας

	Συσχέτιση ερωτήσεων	Τετραγωνισ- μένη συσχέτιση	Cronbach's Alpha εάν αφαιρεθεί κάποια ερώτηση
V82	,403	,268	,668
V86	,476	,312	,639
V89	,593	,405	,583
V91	,649	,447	,555
V97	,202	,136	,759

Σχολιασμός πίνακα 72 και 73: Η V97 θεωρήθηκε σημαντικό να αφαιρεθεί, καθώς με την αφαίρεσή της ανεβαίνει σημαντικά η τιμή του Cronbach a (0,759). Επίσης, από τη στιγμή που οι μέσοι όροι των ερωτήσεων δίνουν ικανοποιητικά αποτελέσματα δεν χρειάστηκε να αφαιρεθεί καμία άλλη ερώτηση.

Πίνακας 74: Υπολογισμός της εσωτερικής συνοχής της 1^{ης} υποκλίμακας για τον θυμό/ενόχληση

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha με βάση τυποποιημέ- νες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
,759	,758	4

Σχολιασμός πίνακα 74: Από τη στιγμή που αφαιρέθηκε η V97 από τη συγκεκριμένη υποομάδα, τη σχετική με τον θυμό/ενόχληση, αυτομάτως διαγράφεται και από τη συνολική κλίμακα που εξετάζει τις αρνητικές στάσεις του κωφού ατόμου ως απόρροια της επικοινωνίας του με άλλα ακούοντα άτομα. Για το λόγο αυτό και η εσωτερική συνοχή της υπολογίζεται σε 0,870.

2^η υποομάδα 1^{ης} υποκλίμακας: «Αμηχανία»

Πίνακας 75: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 2ης υποομάδας της 1ης υποκλίμακας

	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Πλήθος
V80	2,15	,569	69
V84	1,89	,686	69
V115	1,91	,699	69
V117	1,40	,622	69
V123	1,73	,664	69

Πίνακας 76: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 2^{ης} υποομάδας

	Συσχέτιση ερωτήσεων	Τετραγωνισ- μένη συσχέτιση	Cronbach's Alpha εάν αφαιρεθεί κάποια ερώτηση
V80	,591	,507	,693
V84	,527	,474	,711
V115	,636	,500	,668
V117	,500	,363	,720
V123	,382	,401	,762

Σχολιασμός πίνακα 75 και 76: Στο σημείο αυτό δεν χρειάστηκε να διαγραφεί καμία ερώτηση από την εν λόγω υποομάδα, τη σχετική με την ντροπή ή την αμηχανία που μπορεί να αισθάνεται ο κωφός από τη συναναστροφή του με ακούοντα άτομα. Επίσης, οι μέσοι όροι των ερωτήσεων δίνουν και αυτοί ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Πίνακας 77: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής για τη 2η υποομάδα της 1ης υποκλίμακας για την ντροπή/ ενόχληση

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha με βάση τυποποιημένες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
,756	,758	5

3^η υποομάδα 1^{ης} υποκλίμακας: «Αρνητική αυτο-εικόνα»

Πίνακας 78: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 3^{ης} υποομάδας

	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Πλήθος
V81	2,10	,667	69
V83	1,92	,726	69
V88	1,61	,656	69
V92	1,85	,726	69
V93	1,67	,674	69
V94	1,42	,591	69
V95	1,50	,648	69

Πίνακας 79: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 3^{ης} υποομάδας

	Συσχέτιση ερωτήσεων	Τετραγωνισ- μένη συσχέτιση	Cronbach's Alpha εάν αφαιρεθεί κάποια ερώτηση
V81	,397	,251	,733
V83	,298	,175	,757
V88	,476	,394	,716
V92	,527	,346	,703
V93	,532	,381	,703
V94	,534	,477	,706
V95	,513	,466	,708

Σχολιασμός πίνακα 78 και 79: Στο σημείο αυτό δεν χρειάστηκε να διαγραφεί καμία ερώτηση από την εν λόγω υποομάδα, η οποία εξετάζει την αρνητική αυτο-εικόνα που ενδεχομένως να δημιουργεί για τον εαυτό του ο ενήλικας με κώφωση. Επίσης, οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις των ερωτήσεων έδωσαν ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Πίνακας 80: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής της 3ης υποομάδας της 1ης υποκλίμακας για την αρνητική αυτο-εικόνα

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha με βάση τυποποιημέ- νες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
,749	,753	7

2^η υποκλίμακα 4^{ης} κλίμακας: «Στάση της οικογένειας ως προς την κώφωση»

Πίνακας 81: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 2^{ης} υποκλίμακας για τη στάση της οικογένειας ως προς την κώφωση με τη μέθοδο EM

	Πλήθος	Μη μετρήσι- μες απαντή- σεις	Ποσοστό που λείπει επί τις εκατό
V87	59	10	14,5
V96	53	16	23,2
V102	58	11	15,9
V104	56	13	18,8
V109	62	7	10,1
V110	67	2	2,9

Πίνακας 82: Υπολογισμός του Little's MCAR test για τη 2^η υποκλίμακα

EM Μέσος όρος ^a					
V87	V96	V102	V104	V109	V110
1,77	2,65	2,40	2,31	1,56	1,49

a. Little's MCAR test: Chi-Square = 65,079, DF = 60, Sig. =,304

Σχολιασμός πίνακα 81 και 82: Με βάση τον πίνακα 81, παρατηρείται πως το ποσοστό των ελλειπουσών τιμών των ερωτήσεων της εν λόγω υποκλίμακας είναι κοντά στο 20%. Για το λόγο αυτό και χρησιμοποιείται η μέθοδος EM με σκοπό τον υπολογισμό όσο το δυνατόν περισσότερων απαντήσεων των ενηλίκων κωφών του δείγματος. Επίσης, η EM μπορεί να χρησιμοποιηθεί καθώς το τεστ του «Little» είναι πάνω από 0,05 (sig. 0,304).

Πίνακας 83: Υπολογισμός του έσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 2^{ης} υποκλίμακας

	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Πλήθος
V87	1,77	,661	69
V96	2,65	,520	69
V102	2,40	,603	69
V104	2,31	,733	69
V109	1,56	,651	69
V110	1,49	,628	69

Πίνακας 84: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 2^{ης} υποκλίμακας

	Συσχέτιση ερωτήσεων	Τετραγωνισ- μένη συσχέτιση	Cronbach's Alpha εάν αφαιρεθεί κάποια ερώτηση
V87	,201	,148	,381
V96	,316	,312	,326
V102	-,128	,301	,549
V104	,352	,336	,270
V109	,122	,344	,429
V110	,428	,495	,236

Σχολιασμός πίνακα 83 και 84: Στο σημείο αυτό προκρίνεται η αφαίρεση της ερώτησης V102 λόγω αρνητικής συσχέτισης που επιδεικνύει με τις υπόλοιπες ερωτήσεις της εν λόγω υποκλίμακας (- 0,128). Επίσης, σημαντική θεωρείται και η αφαίρεση της ερώτησης V109, λόγω χαμηλής θετικής συσχέτισης που σημειώνει με τις υπόλοιπες ερωτήσεις (0,122). Με την αφαίρεση των δύο αυτών ερωτήσεων παρατηρείται μια αύξηση του δείκτη Cronbach a σε 0,549 και 0,429 αντίστοιχα. Τέλος, λόγω των ικανοποιητικών μέσων όρων των ερωτήσεων δεν χρειάστηκε να αφαιρεθεί καμία άλλη ερώτηση.

Πίνακας 85: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής για τη 2^η υποκλίμακα

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha με βάση τυποποιημένες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
,536	,522	4

Σχολιασμός πίνακα 85: Μετά την αφαίρεση των ερωτήσεων V102 και V109 η εσωτερική συνοχή για την 2^η υποκλίμακα αυξάνει σε 0,536.

3^η υποκλίμακα 4^{ης} κλίμακας: «Στάση ατόμων εκτός της οικογένειας ως προς την κώφωση»

Πίνακας 86: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 3^{ης} υποκλίμακας για τη στάση των ατόμων εκτός της οικογένειας ως προς την κώφωση με τη μέθοδο EM

	Πλήθος	Μη μετρήσιμες απαντήσεις	Ποσοστό που λείπει επί τις εκατό
V85	61	8	11,6
V98	64	5	7,2
V99	61	8	11,6
V103	47	22	31,9
V108	68	1	1,4
V111	59	10	14,5
V112	55	14	20,3
V113	58	11	15,9

Πίνακας 87: Υπολογισμός του Little's MCAR test για την 3^η υποκλίμακα

EM Μέσος όρος							
V85	V98	V99	V103	V108	V111	V112	V113
1,96	1,91	1,82	1,79	1,94	1,80	1,88	1,91

a. Little's MCAR test: Chi-Square = 121,613, DF = 111, Sig. = ,231

Σχολιασμός πίνακα 86 και 87: Εξαιτίας του μεγάλου αριθμού ελλειπουσών τιμών που σημειώθηκε (31.9%), αποφασίσθηκε να διαγραφεί η ερώτηση V103 από το τελικό ερωτηματολόγιο. Επίσης, για ακόμη μια φορά χρησιμοποιείται η EM, λόγω του ικανοποιητικού βαθμού που σημειώνει το τεστ του «Little» (0,231).

Πίνακας 88: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 3^{ης} υποκλίμακας

	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Πλήθος
V85	1,96	,686	69
V98	1,91	,623	69
V99	1,82	,619	69
V108	1,94	,616	69
V111	1,80	,422	69
V112	1,88	,496	69
V113	1,91	,552	69

Πίνακας 89: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 3^{ης} υποκλίμακας

	Συσχέτιση ερωτήσεων	Τετραγωνισ- μένη συσχέτιση	Cronbach's Alpha εάν αφαιρεθεί κάποια ερώτηση
V85	,325	,264	,716
V98	,519	,544	,660
V99	,505	,565	,664
V108	,405	,259	,690
V111	,352	,279	,702
V112	,410	,500	,689
V113	,511	,581	,664

Σχολιασμός πίνακα 88 και 89: Στο σημείο αυτό δεν χρειάστηκε να διαγραφεί καμία άλλη ερώτηση από την εν λόγω υποκλίμακα, καθώς οι μέσοι όροι και οι συσχετίσεις των ερωτήσεων μεταξύ τους έδωσαν ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Πίνακας 90: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής της 3^{ης} υποκλίμακας

Reliability Statistics		
	Cronbach's Alpha με βάση τυποποιημένες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
Cronbach's Alpha	,721	7

Σχολιασμός πίνακα 90: Η εσωτερική συνοχή για την 3^η υποκλίμακα μετά την αφαίρεση της ερώτησης V103 είναι 0,717.

4^η υποκλίμακα 4^{ης} κλίμακας: «Θετικές στάσεις»

Πίνακας 91: Υπολογισμός των ελλειπουσών τιμών της 4^{ης} υποκλίμακας για τις θετικές στάσεις με τη μέθοδο EM

	Πλήθος	Μη μετρήσι- μες απαντή- σεις	Ποσοστό που λείπει επί τις εκατό
V105	60	9	13,0
V106	69	0	,0
V116	64	5	7,2
V118	61	8	11,6
V119	53	16	23,2
V120	59	10	14,5
V121	63	6	8,7
V122	63	6	8,7
V124	60	9	13,0
V125	65	4	5,8

Πίνακας 92: Υπολογισμός του Little's MCAR test για την 4^η υποκλίμακα

EM Μέσος όρος ^a									
V105	V106	V116	V118	V119	V120	V121	V122	V124	V125
1,86	1,41	1,70	1,92	2,08	1,99	1,50	2,18	1,74	1,80

a. Little's MCAR test: Chi-Square = 122,159, DF = 113, Sig. = ,262

Σχολιασμός πίνακα 91 και 92: Με βάση τα στοιχεία του πίνακα 91, παρατηρείται πως το ποσοστό των ελλειπουσών τιμών των ερωτήσεων της 4^{ης} υποκλίμακας είναι κοντά στο 20%. Για το λόγο αυτό και χρησιμοποιείται η μέθοδος EM με σκοπό τον υπολογισμό όσο το δυνατόν περισσότερων απαντήσεων των ενηλίκων κωφών του δείγματος. Επίσης, η EM μπορεί να χρησιμοποιηθεί καθώς το τεστ του «Little» είναι πάνω από 0,05 (sig. 0,262).

Πίνακας 93: Υπολογισμός του μέσου όρου (Mean) και της τυπικής απόκλισης (Std. Deviation) της 4^{ης} υποκλίμακας

	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Πλήθος
V105	1,86	,663	69
V106	1,41	,626	69
V116	1,70	,745	69
V118	1,92	,676	69
V119	2,08	,802	69
V120	1,99	,521	69
V121	1,50	,595	69
V122	2,18	,471	69
V124	1,74	,729	69
V125	1,80	,793	69

Πίνακας 94: Υπολογισμός των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων ερωτήσεων της 4^{ης} υποκλίμακας

	Συσχέτιση ερωτήσεων	Τετραγωνισ- μένη συσχέτιση	Cronbach's Alpha εάν αφαιρεθεί κάποια ερώτηση
V105	,397	,490	,732
V106	,333	,246	,741
V116	,249	,300	,756
V118	,644	,684	,695
V119	,547	,506	,707
V120	,409	,426	,732
V121	,482	,421	,721
V122	,090	,269	,764
V124	,549	,588	,708
V125	,410	,584	,732

•

Σχολιασμός πίνακα 93 και 94: Στο σημείο αυτό κρίθηκε σκόπιμο να αφαιρεθούν οι ερωτήσεις V116 αλλά και η V122 λόγω χαμηλού συσχετισμού που επιδείκνυαν με τις υπόλοιπες ερωτήσεις της εν λόγω υποκλίμακας (0,249 και 0,090 αντίστοιχα). Επίσης, με την αφαίρεσή τους αυξάνεται και ο δείκτης α του Cronbach (σε 0,756 και 0,764 αντίστοιχα). Τέλος, δεν χρειάστηκε να αφαιρεθεί καμία άλλη ερώτηση, καθώς οι μέσοι όροι όλων των στοιχείων ήταν ικανοποιητικοί.

Πίνακας 95: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής της 4^{ης} υποκλίμακας

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha με βάση τυποποιημένες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
,772	,772	8

Πίνακας 96: Υπολογισμός εσωτερικής συνοχής για όλη την 4^η κλίμακα

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha με βάση τυποποιημένες ερωτήσεις	Πλήθος των ερωτήσεων
,736	,739	37

4.3 Έλεγχος εγκυρότητας του εργαλείου

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ο έλεγχος των γνωστών ομάδων πραγματοποιείται με σκοπό να φανερώσει τις ιδιαιτερότητες που επιδεικνύει το συγκεκριμένο εργαλείο χορηγούμενο σε πληθυσμούς με διαφορετικά χαρακτηριστικά (Γαλάνης, 2013). Εξάλλου, η εν λόγω κλίμακα αυτο-αξιολόγησης της επικοινωνίας στο σύνολό της σχεδιάστηκε εξ αρχής με σκοπό να ανταποκριθεί στις ιδιαίτερες ανάγκες του πληθυσμού με κώφωση. Βάσει των πληροφοριών αυτών, τα αποτελέσματα που θα περίμενε κανείς από τη χορήγηση του «CSDA» σε ενήλικα άτομα με φυσιολογική ακοή θα ήταν να σημειώσουν διαφορετικές βαθμολογίες σε αντιστοιχία με αυτές των ατόμων με σοβαρή, πολύ σοβαρή, προγλωσσική, αμφίπλευρη και νευροαισθητήρια απώλεια ακοής (69 άτομα). Για την επίτευξη του παραπάνω σκοπού στρατολογήθηκαν 51 ενήλικες με φυσιολογική ακοή, ώστε να επιτευχθεί η σύγκριση των δεδομένων των διαφορετικών αυτών πληθυσμιακών ομάδων.

Βέβαια, πριν από την επιλογή του κατάλληλου στατιστικού κριτηρίου θεωρείται σκόπιμη η εξέταση της κανονικότητας του δείγματος, η οποία, μάλιστα, προκύπτει από το σύνολο των απαντήσεων που σημειώνουν τα άτομα με κώφωση και φυσιολογική ακοή (Ghasemi & Zahediasl, 2012). Οι υποθέσεις που διατυπώνονται στο σημείο αυτό είναι οι εξής:

1. Μηδενική υπόθεση, H_0 : η κατανομή που σχηματίζουν οι απαντήσεις του δείγματος προσεγγίζουν μια κανονική κατανομή.
2. Εναλλακτική υπόθεση, H_1 : η κατανομή που σχηματίζουν οι απαντήσεις του δείγματος διαφέρουν από μια κανονική κατανομή.

Συγκεκριμένα, η κανονική κατανομή (γνωστή και ως καμπύλη καμπάνας) είναι μια συμμετρική κωνοειδής κατανομή με τη συμμετρία της να οφείλεται στα αποτελέσματα των τιμών που σημειώνονται από το πλήθος του δείγματος (Ρούσσος & Τσαούσης, 2011). Από την άλλη, η ασύμμετρη κατανομή είναι μια μη συμμετρική κατανομή, στην οποία το σημείο συγκέντρωσης των περισσότερων τιμών βρίσκεται δεξιά ή αριστερά από τον άξονα τιμών.

Για τον έλεγχο της κανονικότητας της κατανομής οι ερευνητές καταφεύγουν συνήθως στη χρήση των κριτηρίων «Kolmogorov-Smirnov» και «Shapiro-Wilk» (Thode, 2002). Σύμφωνα με αυτά, όταν μια κατανομή προσεγγίζει την κανονική κατανομή τότε η τιμή

του sig. (significance) θα πρέπει να είναι μεγαλύτερη από 0,05, οπότε και δεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση που διατυπώθηκε εξαρχής. Στην προκειμένη περίπτωση, όμως, από τη στιγμή που το πλήθος του δείγματος ξεπερνάει τους 50, προκρίνεται η χρήση του κριτηρίου «Kolmogorov-Smirnov» (Ζαφειρόπουλος, 2005).

Πίνακας 97: Τεστ κανονικότητας για τους ακούοντες και τους μη ακούοντες με το κριτήριο «Kolmogorov-Smirnov»

Kolmogorov-Smirnov			
	στατιστικά	άτομα	σημαντικότητα
πρώτη κλίμακα	,168	120	<,001
τρίτη κλίμακα	,168	120	<,001
τέταρτη κλίμακα	,221	120	<,001

Σχολιασμός πίνακα 97: Όπως φαίνεται από τον εν λόγω πίνακα, οι τιμές των κλιμάκων δεν ακολουθούν την κανονική κατανομή, καθώς η τιμή του sig. (σημαντικότητα) είναι μικρότερη από το 0,05. Για τον λόγο αυτό χρησιμοποιείται ο μη παραμετρικός έλεγχος «Mann-Whitney» για την ανάλυση των απαντήσεων που έδωσαν στην έρευνα οι ακούοντες και οι μη ακούοντες συμμετέχοντες (Ρούσσοι & Τσαούσης, 2011).

Πίνακας 98: Υπολογισμός της διαφοράς των δύο δειγμάτων με τη μέθοδο «Mann-Whitney»

Ανεξάρτητα δείγματα			
		στατιστικά	σημαντικότητα
πρώτη κλίμακα	Mann-Whitney U	310	,001
τρίτη κλίμακα	Mann-Whitney U	484	,001
τέταρτη κλίμακα	Mann-Whitney U	408	,001

(Εάν η τιμή του sig. είναι μικρότερη από 0,05, τότε η διαφορά που σημειώνεται ανάμεσα στις δύο ομάδες του δείγματος είναι στατιστικά σημαντική)

•

Σχολιασμός πίνακα 98: Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, προκύπτει μια στατιστικά σημαντική διαφορά σε όλες σχεδόν τις εξεταζόμενες κλίμακες του ερωτηματολογίου μεταξύ των απαντήσεων που δόθηκαν από τα άτομα με κώφωση και φυσιολογική ακοή. Επίσης, με βάση τα στοιχεία που συλλέχθηκαν από το SPSS, η διαφορά αυτή μπορεί να παρατηρηθεί και από τους διαφορετικούς μέσους όρους που σημειώνουν οι δύο αυτές πληθυσμιακές ομάδες. Για παράδειγμα, στην πρώτη κλίμακα οι μη ακούοντες σημείωσαν μεγαλύτερο μέσο όρο (M.O.=1,90) από τους ακούοντες (M.O.=1,03), όπως ακριβώς συνέβη στην τρίτη (μη ακούοντες, M.O.=1,77) (ακούοντες M.O.=0,70) και στην τέταρτη κλίμακα του «CSDA» (μη ακούοντες, M.O.=1,89) (ακούοντες, M.O.=0,56).

4.4 Έλεγχος συσχετίσεων των τεσσάρων κλιμάκων του εργαλείου

Για να πραγματοποιηθεί η οποιαδήποτε συσχέτιση μεταξύ των τεσσάρων κλιμάκων του ερωτηματολογίου, θα πρέπει σε πρώτο στάδιο να ελεγχθεί η κανονικότητα της κατανομής που σημείωσαν οι ενήλικες με κώφωση (Ghasemi & Zahediasl, 2012). Ειδικότερα, οι υποθέσεις που διατυπώνονται στην περίπτωση αυτή είναι οι εξής:

1. Μηδενική υπόθεση, H0: η κατανομή που σχηματίζουν οι απαντήσεις του δείγματος προσεγγίζουν μια κανονική κατανομή.
2. Εναλλακτική υπόθεση, H1: η κατανομή που σχηματίζουν οι απαντήσεις του δείγματος διαφέρουν από μια κανονική κατανομή.

Επίσης, όπως έχει ήδη αναφερθεί, (βλ. υποκεφάλαιο 4.3, σχετικά με τον έλεγχο της εγκυρότητας του εργαλείου), για να θεωρηθεί ότι η κατανομή του δείγματος προσεγγίζει την κανονική κατανομή, θα πρέπει η τιμή του sig. (significance) να είναι μεγαλύτερη από 0,05 (Thode, 2002). Σε αντίθετη περίπτωση, για τον υπολογισμό των συσχετίσεων των κλιμάκων του «CSDA» θα χρησιμοποιηθούν μη παραμετρικά κριτήρια, όπως ακριβώς συνέβη κατά τη διάρκεια του ελέγχου της κανονικότητας του εργαλείου από τις απαντήσεις που έδωσαν οι ενήλικες με κώφωση και φυσιολογική ακοή (Ρούσσοι & Τσαούσης, 2011). Η διαδικασία που ακολουθείται στο σημείο αυτό για την επιλογή του κατάλληλου κριτηρίου με τον έλεγχο των συσχετίσεων επιτρέπει στους ερευνητές να υπολογίσουν πόσο πάνω ή πόσο κάτω από το μηδέν πρέπει να κυμαίνεται η συσχέτιση ή η διαφορά δύο μεταβλητών, ώστε να μην οφείλεται σε τυχαίο σφάλμα δειγματοληψίας

(τυχαίο σφάλμα είναι η πιθανότητα να προκύψει μια διαφορά ή μια συσχέτιση εξαιτίας τυχαίων παραγόντων, όπως είναι το περιβάλλον, η ώρα της ημέρας ή οι συνθήκες κάτω από τις οποίες συλλέχθηκαν τα δεδομένα) (Ρούσσος & Τσαούσης, 2011).

Πίνακας 99: Τεστ κανονικότητας για τους μη ακούοντες με το κριτήριο «Kolmogorov-Smirnov»

Τεστ κανονικότητας Kolmogorov-Smirnov			
	στατιστικά	άτομα	σημαντικότητα
πρώτη κλίμακα	,083	69	,200*
δεύτερη κλίμακα	,092	69	,200*
τρίτη κλίμακα	,087	69	,200*
τέταρτη κλίμακα	,067	69	,200*

*. This is a lower bound of the true significance.

Σχολιασμός πίνακα 99: Τα αποτελέσματα του ελέγχου της κανονικότητας που προηγήθηκαν δείχνουν ότι η κατανομή των απαντήσεων του δείγματος προσεγγίζει την κανονική κατανομή, καθώς η τιμή sig. (σημαντικότητα) είναι μεγαλύτερη από 0,05. Για το λόγο αυτό επιλέχθηκε ο παραμετρικός συντελεστής «Pearson» με σκοπό τον έλεγχο των συσχετίσεων των διαφόρων κλιμάκων του «CSDA». (Ρούσσος & Τσαούσης, 2011).

Πίνακας 100: Συσχετίσεις των κλιμάκων με τον συντελεστή «Pearson»

		Συσχετίσεις			
		πρώτη κλίμακα	δεύτερη κλίμακα	τρίτη κλίμακα	τέταρτη κλίμακα
πρώτη κλίμακα	Pearson συσχετίσεις	1			
	Σημ. (διπλή)				
	N	69			
δεύτερη κλίμακα	Pearson συσχετίσεις	,294*	1		
	Σημ. (διπλή)	,014			
	N	69	69		
τρίτη κλίμακα	Pearson συσχετίσεις	-,211	-,169	1	
	Σημ. (διπλή)	,081	,165		
	N	69	69	69	
τέταρτη κλίμακα	Pearson συσχετίσεις	,303*	,174	,162	1
	Σημ. (διπλή)	,011	,152	,184	
	N	69	69	69	69

*. Η συσχέτιση είναι σημαντική σε επίπεδο **0,05** (διπλή).

Σχολιασμός πίνακα 100: Με βάση τα παραπάνω στοιχεία, παρατηρείται μια σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ της 1^{ης} κλίμακας, για τις δύσκολες καταστάσεις επικοινωνίας, και της 2^{ης}, για τη σπουδαιότητα της επικοινωνίας (0,294*). Επίσης, σημαντική θετική συσχέτιση σημειώνεται μεταξύ της 1^{ης} κλίμακας με την 4^η, αναφορικά με τις στάσεις των κωφών ως προς την επικοινωνία τους με ακούοντα άτομα (0,303*).

4.5 Νόρμες

Οι νόρμες χρησιμοποιούνται στις ψυχολογικές έρευνες με σκοπό την ερμηνεία των αποτελεσμάτων των ατόμων που παίρνουν μέρος σε αυτές (Angoff & Schrader, 1984). Στην προκειμένη περίπτωση, οι νόρμες ελήφθησαν από το δείγμα των ενήλικων προγλωσσικά κωφών που συλλέχθηκε για την πραγμάτωση της παρούσας έρευνας (N=69). Σε επόμενο στάδιο, ο οποιοσδήποτε ειδικός γιατρός λαμβάνοντάς τις υπόψη θα είναι σε θέση να ερμηνεύει τις μεμονωμένες βαθμολογίες που σημειώνουν τα άτομα με σοβαρή και πολύ σοβαρή κώφωση σε συγκεκριμένους τομείς επίδοσης της επικοινωνίας τους με σκοπό την κατάλληλη καθοδήγηση και υποστηρικτική συμβουλή τους (Demorest & Walden, 1984).

Πίνακας 101: Νόρμες των κλιμάκων και υποκλιμάκων του ερωτηματολογίου

Κλίμακες/Υποκλίμακες	Νόρμα
1^η κλίμακα: δύσκολες καταστάσεις επικοινωνίας	1.21 - 2.81
1 ^η υποκλίμακα: ακουστική αντίληψη	1.51 - 2.34
2 ^η υποκλίμακα: κατανόηση της ομιλίας των άλλων	1.13 - 2.87
3 ^η υποκλίμακα: ανταπόκριση των άλλων στην ομιλία του	0.86 - 2.55
2^η κλίμακα: σπουδαιότητα της επικοινωνίας	1,13 - 2,62
1 ^η υποκλίμακα: σπουδαιότητα ακουστικής αντίληψης	1,18 - 2,67
2 ^η υποκλίμακα: σπουδαιότητα της κατανόησης της επικοινωνίας στη δουλειά και το σχολείο	1,00 - 2,94

3 ^η υποκλίμακα: σπουδαιότητα της κατανόησης της επικοινωνίας σε κοινωνικές καταστάσεις	1,07 - 2,71
3^η κλίμακα: στρατηγικές επικοινωνίας	1,23- 2,30
1 ^η υποκλίμακα: εκφραστική επανόρθωση	1,00 - 2,87
2 ^η υποκλίμακα: δεκτική επανόρθωση	1,00 - 2,50
3 ^η υποκλίμακα: στρατηγικές πρόληψης	1,07- 2,64
4 ^η υποκλίμακα: δυσπροσαρμογές	1,12 - 2,88
4^η κλίμακα: στάσεις προς την επικοινωνία	1,50 - 2,34
1 ^η υποκλίμακα: αρνητικές στάσεις	1,15 - 2,89
1 ^η υποομάδα 1 ^{ης} υποκλίμακας: αρνητικές στάσεις, θυμός/ενόχληση	1,65- 2,55
2 ^η υποομάδα 1 ^{ης} υποκλίμακας: αρνητικές στάσεις, ντροπή/αμηχανία	0,98- 3,00
3 ^η υποομάδα 1 ^{ης} υποκλίμακας: αρνητικές στάσεις, αρνητική αυτο-εικόνα	1,00- 2,86
2 ^η υποκλίμακα: στάσεις οικογένειας προς την κώφωση	1,17- 2,83
3 ^η υποκλίμακα: στάσεις των ατόμων εκτός της οικογένειας ως προς την κώφωση	1,00- 2,86

•

4 ^η υποκλίμακα: θετικές στάσεις	1,10- 2,80
--	---------------

•

4.6 Σύγκριση των αποτελεσμάτων από τον έλεγχο της αξιοπιστίας του «CSDA» σε ελληνικά δεδομένα και στο πρωτότυπο

Η σύγκριση των αποτελεσμάτων της αξιοπιστίας εσωτερικής συνοχής του «CSDA» μεταξύ της χώρας επικύρωσής του και της πρωτότυπης δύναται να παρέχει σημαντικές πληροφορίες ως προς το βαθμό που το εργαλείο μπορεί να θεωρηθεί αξιόπιστο σε διαφορετικές εκδόσεις και μορφές. Εξάλλου, όπως έχει ήδη αναφερθεί, η αξιοπιστία ενός ερωτηματολογίου αφορά την ιδιότητά του να μετρά την έννοια την οποία ισχυρίζεται ότι μετρά (Cronbach, 1951). Για τη μέτρηση της αξιοπιστίας του «CSDA» χρησιμοποιήθηκε ο δείκτης Cronbach α , όπου σύμφωνα με σχετική βιβλιογραφία, όταν η τιμή του πλησιάζει το 1, τόσο πιο αξιόπιστο θεωρείται ένα αποτέλεσμα. Επίσης, σύμφωνα με τις Nunally & Bernstein (1994), η εσωτερική συνοχή ενός ερωτηματολογίου θεωρείται ικανοποιητική όταν ο Cronbach α είναι πάνω από 0,7. Στην προκειμένη περίπτωση, η τιμή του ο Cronbach α για όλες τις κλίμακες και υποκλίμακες του εργαλείου έλαβε τιμή πάνω από το επιτρεπτό όριο, πέραν της υποκλίμακας που μετρά τις στάσεις της οικογένειας προς τον ενήλικα με κώφωση (Cronbach α 0,53). Στον πίνακα που ακολουθεί παρέχεται η σύγκριση της αξιοπιστίας του ερωτηματολογίου από τη χορήγησή του σε ελληνόφωνο κωφό πληθυσμό και στον αντίστοιχο αμερικάνικο.

Πίνακας 102: Σύγκριση εσωτερικής συνοχής του ελληνικού «CSDA» και του αντίστοιχου αμερικάνικου

Κλίμακες/Υποκλίμακες	Cronbach α ελληνικού «CSDA»	Cronbach α αμερικάνικου «CSDA»
1^η κλίμακα: δύσκολες καταστάσεις επικοινωνίας	0,90	0,90
1 ^η υποκλίμακα: ακουστική αντίληψη	0,93	0,94
2 ^η υποκλίμακα: κατανόηση της ομιλίας των άλλων	0,89	0,83

3 ^η υποκλίμακα: ανταπόκριση των άλλων στην ομιλία του	0,84	088
2^η κλίμακα: σπουδαιότητα της επικοινωνίας	0,79	0,97
1 ^η υποκλίμακα: σπουδαιότητα ακουστικής αντίληψης	0,86	0,91
2 ^η υποκλίμακα: σπουδαιότητα της κατανόησης της επικοινωνίας στη δουλειά και το σχολείο	0,82	0,79
3 ^η υποκλίμακα: σπουδαιότητα της κατανόησης της επικοινωνίας σε κοινωνικές καταστάσεις	0,75	0,84
3^η κλίμακα: στρατηγικές επικοινωνίας	0,83	0,91
1 ^η υποκλίμακα: εκφραστική επανόρθωση	0,84	0,81
2 ^η υποκλίμακα: δεκτική επανόρθωση	0,73	0,84
3 ^η υποκλίμακα: στρατηγικές πρόληψης	0,80	0,88
4 ^η υποκλίμακα: δυσπροσαρμογές	0,71	0,81
4^η κλίμακα: στάσεις προς την επικοινωνία	0,73	0,92
1 ^η υποκλίμακα: αρνητικές στάσεις	0,87	0,92
1 ^η υποομάδα 1 ^{ης} υποκλίμακας: αρνητικές στάσεις, θυμός/ενόχληση	0,75	0,80
2 ^η υποομάδα 1 ^{ης} υποκλίμακας: αρνητικές στάσεις, ντροπή/αμηχανία	0,75	0,80
3 ^η υποομάδα 1 ^{ης} υποκλίμακας: αρνητικές στάσεις, αρνητική αυτο-εικόνα	0,74	0,83
2 ^η υποκλίμακα: στάσεις οικογένειας προς την κώφωση	0,53	0,72
3 ^η υποκλίμακα: στάσεις των ατόμων εκτός της οικογένειας ως προς την κώφωση	0,71	0,86
4 ^η υποκλίμακα: θετικές στάσεις	0,77	0,83

5ο Κεφάλαιο

5.1 Συζήτηση-συμπεράσματα

Στόχος της παρούσας εργασίας, όπως εξάλλου κατέστη φανερό, υπήρξε η επικύρωση σε ελληνικά δεδομένα του αμερικάνικου εργαλείου αυτο-αξιολόγησης της επικοινωνίας «CSDA» των Kaplan et al. (1995). Για την πραγμάτωση της παραπάνω διαδικασίας ανατρέξαμε σε σχετική βιβλιογραφία, αναφορικά με τους τρόπους που τα διάφορα εργαλεία αυτο-αξιολόγησης έχουν σταθμιστεί σε άλλες χώρες. Βάσει της αναζήτησης αυτής, θεωρήθηκε σκόπιμο εν τέλει να ακολουθηθούν οι οδηγίες επικύρωσης αντίστοιχων ερευνητικών εργασιών και συγκεκριμένα των Zanchetta et al. (2020) αναφορικά με τη διαπολιτισμική επικύρωση του εργαλείου «AIAD», ήτοι του «Amsterdam inventory for auditory disability and handicap» στην πορτογαλική γλώσσα. Επίσης, ιδιαίτερα σημαντική υπήρξε και η συμβολή αντίστοιχων οδηγιών για τη στάθμιση των κλιμάκων αυτο-αξιολόγησης των Demorest και Walden (1984).

Αναλυτικότερα, για την επικύρωση των κλιμάκων αυτο-αξιολόγησης θεωρείται απαραίτητος ο έλεγχος της εγκυρότητάς τους με σκοπό τον εντοπισμό της διάκρισης των απαντήσεων που μπορούν να λάβουν τα εργαλεία αυτά χορηγούμενα σε πληθυσμούς με διαφορετικά χαρακτηριστικά. Η μέθοδος που ακολουθήθηκε, κατέδειξε πως το «CSDA» έχει σχεδιαστεί ακριβώς για να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των ατόμων με κώφωση, καθώς η χορήγησή του σε ακούοντες θεωρήθηκε δύσκολο να πραγματοποιηθεί, βάσει των απαντήσεων που έχουν ήδη δοθεί. Συγκεκριμένα, η διαφορά των απαντήσεων των ατόμων με κώφωση και αυτών με φυσιολογική ακοή διαφαίνεται από τους μέσους όρους τους στην 1^η (μη ακούοντες, Μ.Ο.:1,90/ακούοντες, Μ.Ο.:1,3), 3^η (μη ακούοντες, Μ.Ο.:1,77/ακούοντες, Μ.Ο.:0,70) και 4^η κλίμακα (μη ακούοντες, Μ.Ο.:1,89/ακούοντες: Μ.Ο.:0,56). Τα αποτελέσματα αυτά προέκυψαν κυρίως λόγω της αδυναμίας των ακουόντων να ανταποκριθούν στο περιεχόμενο των ερωτήσεων του εργαλείου.

Επίσης, σημαντικά υπήρξαν και τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης της εσωτερικής συνοχής των κλιμάκων και υποκλιμάκων του «CSDA». Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η εσωτερική συνοχή χρησιμοποιείται ευρέως στις ψυχομετρικές έρευνες με σκοπό τον εντοπισμό της συνάφειας των ερωτήσεων των κλιμάκων ενός ερωτηματολογίου (McCrae et al., 2011). Για τη μέτρησή της χρησιμοποιήθηκε ο

•

συντελεστής α Cronbach, από τη στιγμή που σύμφωνα με σχετική βιβλιογραφία θεωρείται ως το πιο συχνό μέτρο υπολογισμού της (Cronbach, 1951). Βάσει του κριτηρίου αυτού, οι ερωτήσεις που υποδεικνύουν χαμηλό δείκτη Cronbach, κάτω από 0,70, υποδηλώνουν ταυτόχρονα και φτωχή αξιοπιστία, με αποτέλεσμα να χρήζουν αναδιατύπωσης. Στην προκειμένη περίπτωση, η τιμή της εσωτερικής συνοχής για την 1^η κλίμακα, τη σχετική με τις δύσκολες καταστάσεις επικοινωνίας, και τις υποκλίμακες της (1^η υποκλίμακα: ακουστική αντίληψη, 2^η υποκλίμακα: ανταπόκριση στην ομιλία, 3^η υποκλίμακα: κατανόηση της ομιλίας) ήταν αντίστοιχα: 0,90 (1η κλίμακα), 0,93 (1^η υποκλίμακα), 0,89 (2^η υποκλίμακα) και 0,84 (3^η υποκλίμακα).

Ακόμη, για τον υπολογισμό αυτής με όσο το δυνατόν περισσότερα άτομα από το δείγμα αξιοποιήθηκαν οι μέθοδοι EM (Expected Maximization) και MI (Multiple Imputation), με ταυτόχρονη μάλιστα διαχείριση των ελλειπουσών απαντήσεων που σημείωσαν οι ενήλικες με κώφωση (Mat Roni and Djajadikerta 2021, Rubin and Schenker, 1986). Όπως ακριβώς αναφέρουν και οι ερευνητές του «CSDA», εάν μια κατάσταση δεν έχει βιωθεί σε σημαντικό βαθμό από το πλήθος του δείγματος, τότε θεωρείται σκόπιμο να αφαιρεθεί. Στο σημείο αυτό, αν και οι ερωτήσεις V30 (Καλείς τους γονείς σου στο τηλέφωνο, καταλαβαίνουν την ομιλία σου) και V31 (Καλείς στο γραφείο του γιατρού σου για να προγραμματίσεις ένα ραντεβού. Κατανοούν την ομιλία σου) συγκέντρωναν ένα ποσοστό ελλειπουσών απαντήσεων της τάξεως του 30,4% και 36,1 % αντίστοιχα δεν διεγράφησαν, καθώς σύμφωνα με την Mcgar (1981) εξετάζουν σημαντικές πτυχές της επικοινωνίας των ενηλίκων με προβλήματα ακοής.

Εν συνεχεία, η τιμή του α Cronbach για τη 2^η κλίμακα, που εξετάζει τη σπουδαιότητα της επικοινωνίας των ατόμων με κώφωση, και τις υποκλίμακές της (1^η υποκλίμακα: σπουδαιότητα της ακουστικής αντίληψης, 2^η υποκλίμακα: σπουδαιότητα της κατανόησης της επικοινωνίας στη δουλειά, 3^η υποκλίμακα: σπουδαιότητα της κατανόησης της επικοινωνίας σε κοινωνικές καταστάσεις), έλαβε τις εξής τιμές αντιστοίχως: 0,79 (2^η κλίμακα), 0,86 (1^η υποκλίμακα), 0,82 (2^η υποκλίμακα) και 0,75 (3^η υποκλίμακα). Στο σημείο αυτό ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στους μέσους όρους των ερωτήσεων του εργαλείου, οι οποίοι και λάμβαναν τιμές κάτω του 3. Σύμφωνα με τους ερευνητές του αντίστοιχου αμερικάνικου ερωτηματολογίου, οι ενήλικες με κώφωση έπρεπε να υποδείξουν τη σημασία που είχε για τους ίδιους η κάθε ερώτηση-κατάσταση που συμπεριλήφθηκε στο «CSDA» (Kaplan et al., 1991). Εάν μια ερώτηση-κατάσταση

•

θεωρούνταν μη σημαντική, λαμβάνοντας την τιμή 3, έπρεπε να διαγραφεί. Στην εν λόγω κλίμακα με τις απαντήσεις που δόθηκαν από τους ενήλικες με κώφωση δεν σημειώθηκε καμία υψηλή τιμή, οπότε και διατηρήθηκαν οι ερωτήσεις όπως ήταν στην αρχική τους μορφή.

Ως προς τον υπολογισμό της 3^{ης} κλίμακας, ακολουθήθηκαν για ακόμη μια φορά οι αντίστοιχες υποδείξεις των ερευνητών του αμερικάνικου εργαλείου. Ειδικότερα, οι τιμές που έλαβε ο Cronbach α για την κλίμακα στρατηγικές επικοινωνίας και τις υποκλίμακες της (1^η υποκλίμακα: εκφραστική επανόρθωση, 2^η υποκλίμακα: δεκτική επανόρθωση, 3^η υποκλίμακα: στρατηγικές πρόληψης, 4^η υποκλίμακα: δυσπροσαρμογές) ήταν αντίστοιχα οι εξής: 0,83, 0,84, 0,73, 0,80 και 0,71. Συγκεκριμένα, στην πρώτη υποκλίμακα, όπου εξετάζεται η εκφραστική επανόρθωση του κωφού ατόμου, διεγράφη η ερώτηση V50 (Κάποιος που δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική ζητάει το τηλέφωνό σου. Εσύ λες κάθε ψηφίο και του δείχνεις τον σωστό αριθμό με τα δάχτυλα, καθώς μιλάς), καθώς παρουσίαζε χαμηλή θετική συσχέτιση με τις άλλες ερωτήσεις (0,280). Επίσης, στη δεύτερη υποκλίμακα αφαιρέθηκαν οι ερωτήσεις V46 (ποσοστό ελλειπουσών τιμών 39,1%) (Ο φίλος σου ζητάει να του αγοράσεις επτά χάμπουργκερ. Εσύ δεν καταλαβαίνεις πόσα θέλει. Του ζητάς να αρχίσει να μετράει ξεκινώντας από το μηδέν και να σταματήσει στο σωστό αριθμό) και V68 (ποσοστό ελλειπουσών τιμών 34,8%) (Μιλάς με τον ταμεία στην τράπεζα. Περνάει ένα πυροσβεστικό όχημα. Του ζητάς να σταματήσει να μιλάει μέχρι να σταματήσει ο θόρυβος), εφόσον οι στρατηγικές αυτές δεν χρησιμοποιούνται ή δεν θεωρούνται σημαντικές προς χρήση από τον ενήλικο κωφό πληθυσμό. Επίσης, διεγράφη και η ερώτηση V56 (Συναντάς ένα κωφό φίλο που είναι μαζί με ένα άλλο άτομο. Το άλλο άτομο σου μιλάει, αλλά δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Της ζητάς να χρησιμοποιήσει τη νοηματική.) λόγω χαμηλού συσχετισμού της με τις υπόλοιπες ερωτήσεις της εν λόγω υποκλίμακας (0,121).

Παρομοίως, για την τρίτη υποκλίμακα διεγράφησαν και οι ερωτήσεις V61 (Στην δασκάλα σου αρέσει να κινείται γύρω γύρω στην αίθουσα, ενώ διδάσκει. Έχεις πρόβλημα με το να δεις τη νοηματική της. Της ζητάς μετά το μάθημα να διδάσκει από ένα μέρος, ώστε να καταλαβαίνεις τη νοηματική της) και V67 (Πηγαίνεις σε μια συνέντευξη για δουλειά. Κάνεις αναπαράσταση της κατάστασης εκ των προτέρων με ένα φίλο για να προετοιμαστείς για την εμπειρία), από τη στιγμή που δεν χρησιμοποιούνται από τους

•

κωφούς με σκοπό την αποτροπή δύσκολων καταστάσεων επικοινωνίας με ακούοντα άτομα του περιβάλλοντός τους (ποσοστό ελλειπουσών τιμών 33,3% αντίστοιχα). Τέλος, αφαιρέθηκε και η ερώτηση V74 (βρίσκεσαι στο σπίτι. Ζητάς από την οικογένειά σου να σου τραβήξουν την προσοχή, πριν σου μιλήσουν) λόγω χαμηλού συσχετισμού της με τις υπόλοιπες ερωτήσεις της εν λόγω υποκλίμακας (0,185). Στη συνέχεια, σημαντική κατέστη και η αφαίρεση των ερωτήσεων V41 (Μιλάς με ένα άτομο, αλλά δεν τον καταλαβαίνεις. Τον διακόπτεις, πριν τελειώσει, για να πεις τη γνώμη σου) και V79 (αποφεύγεις να φοράς το ακουστικό σου, επειδή σε κάνει να αισθάνεσαι διαφορετικός) της τέταρτης υποκλίμακας, λόγω χαμηλής θετικής συσχέτισης που σημείωσαν με τις υπόλοιπες ερωτήσεις (0,127 και 0,060 αντίστοιχα).

Στην τέταρτη κλίμακα, τη σχετική με τον έλεγχο των στάσεων προς την επικοινωνία, και στις υποκλίμακές της (1^η υποομάδα: θυμός/ενόχληση, 2^η υποομάδα: αρνητική αυτοαντίληψη, 3^η υποομάδα: αμηχανία, 2^η υποκλίμακα: στάση της οικογένειας προς την κώφωση, 3η υποκλίμακα: στάση ατόμων εκτός οικογενείας προς την κώφωση) οι τιμές του Cronbach που σημειώθηκαν ήταν αντίστοιχα οι εξής: 0,75, 0,75, 0,74, 0,53, 0,71 και 0,77. Για την επίτευξη υψηλής αξιοπιστίας διεγράφησαν οι ερωτήσεις V90 (Ντρέπομαι που είμαι με πρόβλημα ακοής ή κωφός), V107 (Νιώθω ότι το μόνο χρήσιμο σύστημα επικοινωνίας για τους κωφούς είναι η νοηματική γλώσσα) και V97 (Ενοχλούμαι όταν οι άνθρωποι μου φωνάζουν, επειδή έχω απώλεια ακοής), από τη στιγμή που δεν σημείωσαν σημαντικό βαθμό συσχέτισης με τις υπόλοιπες ερωτήσεις (1,20, 0,080 και 0,202 αντίστοιχα). Για τον ίδιο ακριβώς λόγο αφαιρέθηκαν και οι ερωτήσεις V102 (Μέλη της οικογένειάς μου ενοχλούνται, όταν δυσκολεύομαι να τους καταλάβω.), V116 (Δεν με ενοχλεί να επαναλαμβάνω, όταν οι άνθρωποι δυσκολεύονται να κατανοούν την ομιλία μου) και V122 (Οι άγνωστοι κάνουν εύκολη για εμένα την ανάγνωση της ομιλίας τους) με συσχετίσεις -0,128, 0,249 και 0,090 αντίστοιχα. Τέλος, διεγράφη και η ερώτηση V103 λόγω της συγκέντρωσης μεγάλου ποσού ελλειπουσών τιμών (31,9%).

Ως προς τον έλεγχο των συσχετίσεων μεταξύ των διαφόρων κλιμάκων του ερωτηματολογίου, παρατηρήθηκε μια σημαντική στατιστική συσχέτιση (0,294*) μεταξύ των απαντήσεων που δόθηκαν από τα άτομα με κώφωση στην 1^η (δύσκολες καταστάσεις επικοινωνίας) και στη 2^η κλίμακα (σπουδαιότητα της επικοινωνίας), όπως ακριβώς και

•

στην 1^η (δύσκολες καταστάσεις επικοινωνίας) με την 4^η αντίστοιχα (σχετικά με τις στάσεις των ατόμων προς την επικοινωνία) (0,303*). Οι παραπάνω συσχετίσεις και ειδικά αυτή που παρουσιάζεται ανάμεσα στην 1^η κλίμακα και στην 4^η κλίμακα μπορεί να ερμηνευθεί βάσει σχετικής βιβλιογραφίας, εφόσον η οποιαδήποτε αδυναμία, ή μη, πραγμάτωσης της επικοινωνιακής συνδιαλλαγής των ατόμων με απώλεια ακοής δύναται να επηρεάσει την ομαλή ανάπτυξή τους, την αυτοεκτίμηση και γενικότερα την ψυχολογική τους ευεξία (Olsson et al., 2021).

5.2 Περιορισμοί και μελλοντική έρευνα

Βέβαια, παρά την όλη διαδικασία που ακολουθήθηκε με σκοπό τη στάθμιση του εργαλείου, η έρευνα υπόκειται και σε ορισμένους περιορισμούς. Συγκεκριμένα, ενδεχομένως λόγω του περιορισμένου αριθμού των συμμετεχόντων και του μεγάλου ποσοστού συγκέντρωσης ελλειπουσών απαντήσεων κατέστη αδύνατη η πραγματοποίηση της παραγοντικής ανάλυσης. Ο υπολογισμός αυτής σε αντίθετη περίπτωση θα παρείχε τη δυνατότητα εύρεσης άλλων κοινών μοτίβων μεταξύ των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου και της δημιουργίας εν τέλει διαφορετικών κλιμάκων και υποκλιμάκων αυτού (Ζαφειρόπουλος, 2005).

Επίσης, σημαντικός κατέστη και ο χρονικός περιορισμός του ελέγχου και επανελέγχου της αξιοπιστίας του «CSDA». Σε αντίθετη περίπτωση, η παραπάνω μέθοδος θα έδινε σημαντικές πληροφορίες ως προς το βαθμό της ταύτισης ή της απόκλισης των βαθμολογιών που σημειώνουν οι ερωτώμενοι από τη χορήγηση του ερωτηματολογίου σε δύο διαφορετικές χρονικές περιόδους (Ζαφειρόπουλος, 2005). Στόχος της διαδικασίας αυτής εν τέλει θα ήταν να αναδείξει του κατά πόσο το ερωτηματολόγιο, εφόσον δοθεί στα ίδια άτομα μετά από ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, μπορεί να παράγει ίδια αποτελέσματα.

Παρόλα αυτά, πέραν των περιορισμών που έχουν ήδη προκύψει, το εν λόγω σταθμισμένο ερωτηματολόγιο σε ελληνικά δεδομένα μπορεί να αποτελέσει ένα χρήσιμο μεθοδολογικό εργαλείο στα χέρια μελλοντικών ερευνητών με σκοπό την πλήρη επικύρωσή του και τη διεξαγωγή έγκυρων νορμών. Όπως εξάλλου σημειώνουν ο Kaplan et al. (1991), η κλίμακα αυτο-αξιολόγησης «CSDA» μπορεί να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο στα

•

χέρια των ειδικών γιατρών με σκοπό τον προσδιορισμό των δυσκολιών, ή μη, που σημειώνουν οι ενήλικες προγλωσσικά κωφοί ως προς τον έλεγχο της επικοινωνιακής τους ικανότητας σε διαφορετικούς τομείς εξέτασης αυτής. Από τη στιγμή μάλιστα που ο ακοολόγος κρίνει ότι στην αξιολόγηση του ατόμου υπεισέρχονται προβλήματα ψυχολογικής φύσεως, τότε μπορεί να παραπέμψει το άτομο σε ψυχοθεραπευτή με σκοπό την άρση των εμποδίων και τελικώς την επίτευξη της ψυχολογικής του ευημερίας.

Βιβλιογραφία

- Αδαμόπουλος, Γ. (2011). Διαταραχές της Ακοής και της Ισορροπίας. Διάγνωση και θεραπεία. Αθήνα: ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ.
- Γαλάνης, Π. (2013). *Εγκυρότητα και Αξιοπιστία των ερωτηματολογίων στις επιδημιολογικές μελέτες*. Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής (τ. 30, σσ. 97–110).
- Ζαφειρόπουλος, Κ. (2005). *ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ*. Αθήνα: Κριτική Α.Ε.
- Ζαφρανά- Κάτσιου, Μ. (2018). *Εγκέφαλος και Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Κουρμπέτης Β., Χατζοπούλου Μ., Σαββαλίδου Φ. & Ζωγράφου Ε. (2007). Κατηγορία αναπηρίας: κώφωση «Προσεγγίζοντας την Κώφωση». Διαναπηρικός οδηγός εξειδίκευσης. Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών (Τμήμα Ψυχολογίας).
- Κουλάκογλου, Κ. (2017). *ΨΥΧΟΜΕΤΡΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ*. Αθήνα: ΠΑΤΑΚΗ.
- Κυριαφίνης, Γ. (2005). *Η αξιολόγηση του αποτελέσματος της κοχλιακής εμφύτευσης σε κωφά άτομα από τη μελέτη των προεγχειρητικών και μετεγχειρητικών παραμέτρων* [Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ), Σχολή Επιστημών Υγείας, Τμήμα Ιατρικής, Τομέας Αισθητηρίων Οργάνων, Κλινική Α' Ωτορινολαρυγγολογική].
<https://doi.org/10.12681/eadd/19512>
- Λαμπροπούλου, Β., Οκαλίδου, Α., (1999). *Διάγνωση-Αποκατάσταση Βαρηκοΐας, Συμβουλευτική Γονέων και Έγκαιρη Παρέμβαση*, 2^ο Εκπαιδευτικό Πακέτο Επιμόρφωσης, Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών και Ειδικών Επιστημόνων ΣΜΕΑ

•

Κωφών και Βαρηκόνων. Πάτρα, Ρίον: ΥΠ.Ε.Π.Θ. και Μονάδα Ειδικής Αγωγής
Κωφών Π.Τ.Δ.Ε. Παν/μίου Πατρών (Πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ).

Λαμπροπούλου, Β., Λαλένη, Α. (1999). *Διάγνωση-Αποκατάσταση Βαρηκοΐας, Συμβουλευτική Γονέων και Έγκαιρη Παρέμβαση*, 2^ο Εκπαιδευτικό Πακέτο Επιμόρφωσης, Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών και Ειδικών Επιστημόνων ΣΜΕΑ Κωφών και Βαρηκόνων. Πάτρα, Ρίον: ΥΠ.Ε.Π.Θ. και Μονάδα Ειδικής Αγωγής Κωφών Π.Τ.Δ.Ε. Παν/μίου Πατρών (Πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ).

Λαμπροπούλου, Β., Χατζηκακού, Κ., Βλάχου, Γ. (2003). Η ένταξη και η συμμετοχή των κωφών/βαρηκόνων μαθητών σε σχολεία με ακούοντες μαθητές. Οδηγίες για τους εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Γ. Χριστόγλου, Επιμ.). Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης (Π.Τ.Δ.Ε.). Μονάδα Αγωγής Κωφών Πανεπιστημίου Πατρών.

Οκαλίδου, Α (2010). Η ενίσχυση των δεξιοτήτων ακρόασης λόγου κωφών παιδιών με κοχλιακό εμφύτευμα μέσα από μία παιδοκεντρική, παρεμβατική δόμηση του εκπαιδευτικού προγράμματος: Σχεδιασμός και δράσεις πιλοτικού προγράμματος. *Εκπαίδευση Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες: Μία πολυπρισματική προσέγγιση* (Ν. Πολεμικός, Μ. Καΐλα, Ε. Θεοδωροπούλου & Β. Στρογγυλός, Επιμ.). Αθήνα: Πεδίο, σελ. 63-90.

Πανελλήνιος σύλλογος λογοπεδικών-λογοπαθολόγων. (1991). Βαρηκοΐα- Κώφωση στην παιδική και εφηβική ηλικία (Σ. Αξιώτης, Επιμ.). Αθήνα: ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ.

Ρούσσος, Α. Π., & Τσαούσης, Γ. (2011). Στατιστική στις επιστήμες της συμπεριφοράς με τη χρήση του SPSS. Αθήνα: *ΤΟΠΟΣ*.

Azwar, S. (2017). Reliability and validity (4th Ed.). Indonesia: Pustaka Pelajar.

•

Alexander, T. H., & Harris, J. P. (2013). Incidence of Sudden Sensorineural Hearing Loss.

Otology & Neurotology, 34(9), 1586–1589.

<https://doi.org/10.1097/MAO.0000000000000222>

Aliaga, M., & Gunderson, B. (2002). *Interactive Statistics*. CA: Sage Publication.

Alshuaib, W. B., Al-Kandari, J. M., & Hasan, S. M. (2015). Classification of Hearing Loss.

Στο F. Bahmad (Επιμ.), *Update On Hearing Loss*. InTech. <https://doi.org/10.5772/61835>

Amberg, J. S., & Vause, D. J. (2009). *American English: History, Structure, and Usage*.

Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511757792>

Andreetta, M. D., Adams, S. G., Dykstra, A. D., & Jog, M. (2016). Evaluation of Speech

Amplification Devices in Parkinson's Disease. *American Journal of Speech-Language*

Pathology, 25(1), 29–45. https://doi.org/10.1044/2015_AJSLP-15-0008

Angoff, W. H., & Schrader, W. B. (1984). *A study of hypothesis basic to the use of rights and formula scores*. *Journal of Educational Measurement*, 21(1), 1–17.

<https://doi.org/10.1111/j.1745-3984.1984.tb00217.x>

Asher, P., SR, JT, H., S, W. G. A. A., SR, & Coie, J. D. (1990). *Peer Rejection and*

Loneliness in Childhood, Peer Rejection in Childhood. UKCambridge University Press.

Baker, T. L. (1994). *Doing Social Research* (2nd ed). New York: McGraw-Hill.

Chau, J. K., Lin, J. R. J., Atashband, S., Irvine, R. A., & Westerberg, B. D. (2010).

Systematic Review of the Evidence for the Etiology of Adult Sudden Sensorineural

Hearing Loss. *The Laryngoscope*, NA-NA. <https://doi.org/10.1002/lary.20873>

Clark, J. G. (1981). Uses and Abuses of Hearing Loss Classification. *ASHA*.

Coleman, A., & Cervin, A. (2019). Probiotics in the Treatment of Otitis Media. The Past, the

Present and the Future. *International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology*, 116,

135–140. <https://doi.org/10.1016/j.ijporl.2018.10.023>

•

Corp, I. B. M. (2020). *IBM SPSS Statistics for Windows (Version 27.0)*. Computer software).

IBM Corp.

Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. *Psychometrika*, *16*(3), 297–334. <https://doi.org/10.1007/BF02310555>

Cronbach, L. J. (1957). The Two Disciplines of Scientific Psychology. *American Psychologist*, *12*(11), 671–684. <https://doi.org/10.1037/h0043943>

Deep, N., Dowling, E., Jethanamest, D., & Carlson, M. (2019). Cochlear Implantation: An Overview. *Journal of Neurological Surgery Part B: Skull Base*, *80*(02), 169–177. <https://doi.org/10.1055/s-0038-1669411>

Demorest, M. E., & Erdman, S. A. (1987). Development of the Communication Profile for the Hearing Impaired. *Journal of Speech and Hearing Disorders*, *52*(2), 129–143. <https://doi.org/10.1044/jshd.5202.129>

Demorest, M. E., & Walden, B. E. (1984). Psychometric Principles in the Selection, Interpretation, and Evaluation of Communication Self-Assessment Inventories. *Journal of Speech and Hearing Disorders*, *49*(3), 226–240. <https://doi.org/10.1044/jshd.4903.226>

Flynn, M. C., Sadeghi, A., & Halvarsson, G. (2009). Baha Solutions for Patients with Severe Mixed Hearing Loss. *Cochlear Implants International*, n/a-n/a. <https://doi.org/10.1002/cii.385>

Foundation, D. (2016). *Types of Hearing Loss*. <https://deafness.org.au/hearing-loss/about-hearing-loss/types-of-hearing-loss/>

Furukawa, C. (1988). Conductive Hearing Loss and Speech Development. *Journal of Allergy and Clinical Immunology*, *81*(5), 1015–1020. [https://doi.org/10.1016/0091-6749\(88\)90171-6](https://doi.org/10.1016/0091-6749(88)90171-6)

•

Gatehouse, S., & Noble, W. (2004). The Speech, Spatial and Qualities of Hearing Scale (SSQ). *International Journal of Audiology*, *43*(2), 85–99.

<https://doi.org/10.1080/14992020400050014>

Ghasemi, A., & Zahediasl, S. (2012). Normality Tests for Statistical Analysis: A Guide for Non-Statisticians. *International Journal of Endocrinology and Metabolism*, *10*(2), 486–489. <https://doi.org/10.5812/ijem.3505>

Gordon, K., Henkin, Y., & Kral, A. (2015). Asymmetric Hearing During Development: The Aural Preference Syndrome and Treatment Options. *Pediatrics*, *136*(1), 141–153.

<https://doi.org/10.1542/peds.2014-3520>

Habib, S. H., & Habib, S. S. (2021). Auditory Brainstem Response: An Overview of Neurophysiological Implications and Clinical Applications -A Narrative Review. *JPMA. The Journal of the Pakistan Medical Association*, *71*(9), 2230–2236.

<https://doi.org/10.47391/JPMA.03-432>

Hamzavi, J., Franz, P., Baumgartner, W. D., & Gstöettner, W. (2001). Hearing Performance in Noise of Cochlear Implant Patients versus Severely-Profoundly Hearing-Impaired Patients with Hearing Aids: Rendimiento Auditivo En Ambiente Ruidoso En Pacientes Con Implante Coclear versus Hipoacúsicos Profundos Con Auxiliar Auditivo. *International Journal of Audiology*, *40*(1), 26–31.

<https://doi.org/10.3109/00206090109073097>

Harbert, F., Young, I. M., & Menduke, H. (1970). Audiologic Findings in Serous Otitis Media. *Eye, ear, nose & throat monthly*, *49*(9), 409–411.

Heffernan, E., Coulson, N. S., Henshaw, H., Barry, J. G., & Ferguson, M. A. (2016).

Understanding the Psychosocial Experiences of Adults with Mild-Moderate Hearing

•

Loss: An Application of Leventhal's Self-Regulatory Model. *International Journal of Audiology*, 55(sup3), S3–S12. <https://doi.org/10.3109/14992027.2015.1117663>

High, W. S., Fairbanks, G., & Glorig, A. (1964). Scale for Self-Assessment of Hearing Handicap. *Journal of Speech and Hearing Disorders*, 29(3), 215–230. <https://doi.org/10.1044/jshd.2903.215>

Howard, K., & Sharp, J. (1996). *Η επιστημονική μελέτη*. Αθήνα: Gutenberg.

Jallu, A. S., Hussain, T., Hamid, W. U., & Pampori, R. A. (2019). Prelingual Deafness: An Overview of Treatment Outcome. *Indian Journal of Otolaryngology and Head & Neck Surgery*, 71(S2), 1078–1089. <https://doi.org/10.1007/s12070-017-1181-7>

Joint Committee on Infant Hearing. (2007). Year 2007 Position Statement: Principles and Guidelines for Early Hearing Detection and Intervention Programs. *Pediatrics*, 120(4), 898–921. <https://doi.org/10.1542/peds.2007-2333>

Jung, D., & Bhattacharyya, N. (2012). Association of Hearing Loss with Decreased Employment and Income among Adults in the United States. *Annals of Otolaryngology, Rhinology & Laryngology*, 121(12), 771–775. <https://doi.org/10.1177/000348941212101201>

Kaland, M., & Salvatore, K. (2002). The Psychology of Hearing Loss. *The ASHA Leader*, 7(5), 4–15. <https://doi.org/10.1044/leader.FTR1.07052002.4>

Kaplan, H., Bally, S. J., & Brandt, F. (1991). Communication Self-Assessment Scale Inventory for Deaf Adults. *Journal of the American Academy of Audiology*, 2(3), 164–182.

Kaplan, H., Bally, S., & Brandt, F. (1995). Revised Communication Self-assessment Scale Inventory for Deaf Adults (CSDA). *J Am Acad Audiol*, 6(4), 311–329.

•

- Karas, M., & Laud, J. (2014). The Communication Needs of Deaf People. *Optometry in Practice, 15*, 19–28.
- Khoo, E. M. (2005). Research Questions and Research Objectives. *The Family Physician, 13*, 25–26.
- Kirtane, M., Mankekar, G., & Chitranshi, P. B. (2010). Hearing with Bone-anchored Hearing Aid (BAHA). *An International Journal of Otorhinolaryngology Clinics, 2*(2), 125–131.
<https://doi.org/10.5005/jp-journals-10003-1025>
- Knoors, H., Marschark, M. (2015). Διδασκαλία κωφών και βαρήκοων. Αναπτυξιακή και ψυχολογική προσέγγιση (Α. Οκαλίδου, Β. Λαμπροπούλου, Κ. Χατζικακού, Επιμ). Αθήνα: Πεδίο.
- Kushalnagar, P., Reesman, J., Holcomb, T., & Ryan, C. (2019). Prevalence of Anxiety or Depression Diagnosis in Deaf Adults. *The Journal of Deaf Studies and Deaf Education, 24*(4), 378–385. <https://doi.org/10.1093/deafed/enz017>
- Lampropoulou, V., & Hadjidakou, K. (2009). An examination of the history of deaf education in Greece and in Cyprus: Determining factors for its development. *L1 Educational Studies in Language and Literature, 10, Running Issue*(1, Special Issue), 41–56.
<https://doi.org/10.17239/L1ESLL-2010.10.01.07>
- Ladd, P. (2005). Deafhood: A Concept Stressing Possibilities, Not Deficits. *Scandinavian Journal of Public Health, 33*(66_suppl), 12–17.
<https://doi.org/10.1080/14034950510033318>
- Lomas, G., Andrews, J., & Shaw, P. (2011). *Deaf and Hard of Hearing Students* (pg. 233–246).

•

- Mangabeira-Albernaz, P. L., & Malerbi, A. F. dos S. (2021). Cochlear Implants in Patients with Fluctuant or Progressive Hearing Loss on the Better Ear. *International Archives of Otorhinolaryngology*, 25(01), e129–e134. <https://doi.org/10.1055/s-0040-1702970>
- Markides, A. (1989). Integration: The Speech Intelligibility, Friendship and Associations of Hearing Impaired Children in Secondary Schools. *Journal of the British Association of Teachers of the Deaf*, 13 3(pg, 63–72.
- Martzos, T. G., Dinopoulou, P., & Okalidou, A. (2020). Use of Social Networking Sites among Greek Deaf People: Communication Accessibility or Preferences? *Sign Language Studies*, 21(2), 181–207. <https://doi.org/10.1353/sls.2020.0033>
- Massachusetts Commission for the Deaf & Hard of Hearing. (2019). *A Modern Guide to Hearing Loss for the Deaf and Hard of Hearing*. Massachusetts Commission for the Deaf and Hard of Hearing. <https://archives.lib.state.ma.us/handle/2452/848751>
- Mat Roni, S., & Djajadikerta, H. G. (2021). *Data Analysis with SPSS for Survey-based Research*. Springer Singapore. <https://doi.org/10.1007/978-981-16-0193-4>
- Mayberry, R. I., Lock, E., & Kazmi, H. (2002). Linguistic Ability and Early Language Exposure. *Nature*, 417(6884), 38–38. <https://doi.org/10.1038/417038a>
- McCrae, R. R., Kurtz, J. E., Yamagata, S., & Terracciano, A. (2011a). Internal Consistency, Retest Reliability, and Their Implications for Personality Scale Validity. *Personality and Social Psychology Review*, 15(1), 28–50. <https://doi.org/10.1177/1088868310366253>
- McGarr, N. S. (1981). The Effect of Context on the Intelligibility of Hearing and Deaf Children's Speech. *Language and Speech*, 24(3), 255–264. <https://doi.org/10.1177/002383098102400305>
- Mertens, G., Van de Heyning, P., Vanderveken, O., Topsakal, V., & Van Rompaey, V. (2022a). The Smaller the Frequency-to-Place Mismatch the Better the Hearing

•

Outcomes in Cochlear Implant Recipients? *European Archives of Oto-Rhino-Laryngology*, 279(4), 1875–1883. <https://doi.org/10.1007/s00405-021-06899-y>

Moore, D. F., (2007). *Εκπαίδευση και κώφωση: Ψυχολογική προσέγγιση, αρχές και πρακτικές* (Ζώνιου-Σιδέρη, Α., & Ντεροπούλου-Ντέρου, Ε., Επιμ.). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Niazi, Y., Ejaz, B., & Muazzam, A. (2020). Impact of Hearing Impairment on Psychological Distress and Subjective Well-Being in Older Adults. *Pakistan Journal of Medical Sciences*, 36(6). <https://doi.org/10.12669/pjms.36.6.2457>

National Institute on Deafness and Other Communication Disorders. (2013, January 31). 78 FR 1217. <https://www.govinfo.gov/app/details/FR-2013-01-08/2013-00087/context>.

Nunnally, J. C., & Bernstein, I. H. (1994). *Psychometrics Theory* (third edit). New York: McGraw-Hill.

Okalidou, A. (2001). *Cochlear Implantation in Prelingually Deaf Children and Its Effect on the Development of Speech and Language: Two Case Studies*. 2nd World Congress of Otorhinolaryngology, Allergy, Endoscopic and Laser Surgery

Okalidou, A., Papavassiliou-Alexiou, I., Zourna, C., & Anagnostou, F. E. (2018). Managing Communication of Students With Cochlear Implants in Schools for the Deaf: Professional Practices. *Communication Disorders Quarterly*, 39(4), 451–465. <https://doi.org/10.1177/1525740117730044>

Okeke, B. A. (2001). *Essentials of Special Education Nsukka*. Afro Orbis publication Ltd.

Olsson, S., Dag, M., & Kullberg, C. (2021). Hard of Hearing Adults' Interpersonal Interactions and Relationships in Daily Life. *Disabilities*, 1(2), 71–88. <https://doi.org/10.3390/disabilities1020007>

Roberts, A. (2008). *Sensorineural Hearing Loss*. USA: Ministry of defense.

•

Rubin, D. B., & Schenker, N. (1986). Multiple Imputation for Interval Estimation from Simple Random Samples with Ignorable Nonresponse. *Journal of the American Statistical Association*, 81(394), 366–374.

<https://doi.org/10.1080/01621459.1986.10478280>

Scherer, N., Bright, T., Musendo, D. J., O’Fallon, T., Kubwimana, C., Eaton, J., Kakuma, R., Smythe, T., & Polack, S. (2021). Mental Health Support for Children and Adolescents with Hearing Loss: Scoping Review. *BJPsych Open*, 8(1), 9.

<https://doi.org/10.1192/bjo.2021.1045>

Schum, D. J. (1999). Perceived Hearing Aid Benefit in Relation to Perceived Needs. *Journal of the American Academy of Audiology*, 10(01), 40–45. <https://doi.org/10.1055/s-0042-1748329>

Sherif, B. E. (2020). Single Sided Deafness: A Treatment Option. *Scholarly Journal of Otolaryngology*, 5(2). <https://doi.org/10.32474/SJO.2020.05.000209>

Sooriyamoorthy, T., & Jesus, D. (2022). Conductive Hearing Loss. *StatPearls. Treasure Island*.

Thode. C. Henry (2002). Testing For Normality. Boca Raton: CRC Press

<https://doi.org/10.1201/9780203910894>

Tye-Murray, N. (2012). Θεμελιώδης αρχές ακουστικής αποκατάστασης, παιδιά, ενήλικες και μέλη της οικογένειάς τους (Ν. Τρίμμης, Επιμ.). Αθήνα: Πολιτεία

Weinstein, B. E., Spitzer, J. B., & Ventry, I. M. (1986). Test-Retest Reliability of the Hearing Handicap Inventory for the Elderly: *Ear and Hearing*, 7(5), 295–299.

<https://doi.org/10.1097/00003446-198610000-00002>

Wie, O. B. (2010). Unilateral Deafness in Adults: Effects on Communication and Social Interaction. *Annals of Otolaryngology, Rhinology & Laryngology*, 119(11), 772–781.

•

Wolf, M. J., Koldewijn, K., Beelen, A., Smit, B., Hedlund, R., & Groot, I. J. M. (2002).

Neurobehavioral and Developmental Profile of Very Low Birthweight Preterm Infants in Early Infancy. *Acta paediatrica*, 91, 930–938.

Zanchetta, S., Simões, H. O., Lunardelo, P. P., Canavezi, M. de O., Reis, A. C. M. B., &

Massuda, E. T. (2020). Cross-Cultural Adaptation of the Amsterdam Inventory for Auditory Disability and Handicap to Brazilian Portuguese. *Brazilian Journal of Otorhinolaryngology*, 86(1), 3–13. <https://doi.org/10.1016/j.bjorl.2018.07.011>

Παράρτημα

Ελληνική εκδοχή του CSDA (Communication Self -Assessment for Deaf Adults)

Παρακαλώ διάβασε κάθε κατάσταση. Αποφάσισε αν η κατάσταση είναι αληθής (1) σχεδόν πάντα, (2) μερικές φορές, ή (3) σχεδόν ποτέ.

Μετά υπόδειξε εάν η κατάσταση είναι (1) πολύ σημαντική για εσένα, (2) σημαντική για εσένα, (3) μη σημαντική για εσένα. Επιδέχεται ΔΥΟ απαντήσεων (εάν είναι σημαντική η κατάσταση και εάν είναι αληθής)

Ερώτηση #1

Βρίσκεσαι στην τάξη. Είναι εύκολο να διαβάσεις τα χείλη της δασκάλας, ωστόσο δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Καταλαβαίνεις

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ

•

- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #2

Συναντάς έναν άγνωστο στο δρόμο και τον ρωτάς για οδηγίες. Δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Καταλαβαίνεις

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #3

Βρίσκεσαι στο χώρο εργασίας. Επικρατεί ησυχία. Η προϊστάμενός σου δίνει μία οδηγία. Δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική, αλλά το πρόσωπό της φαίνεται καθαρά. Την Καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #4

Βρίσκεσαι στον χώρο εργασίας. Επικρατεί θόρυβος. Κάποια ακούουσα συνάδελφος σε ρωτάει, αν θα γευματίσετε μαζί. Δεν μιλά στη νοηματική, αλλά μπορείς να δεις το πρόσωπό της. Την Καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

•

- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #5

Επισκέπτεσαι κάποιον φίλο σου. Το βαρήκοο παιδί του σου μιλά για το σχολείο του. Το παιδί δεν μιλάει στη νοηματική. Καταλαβαίνεις

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #6

Βρίσκεσαι σε μία σύσκεψη. Ένα ακούον άτομο μιλά, δεν χρησιμοποιεί όμως τη νοηματική. Εσύ γνωρίζεις το θέμα. Καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #7

Βρίσκεσαι στην τάξη. Ένα ακούον άτομο μιλά, δεν χρησιμοποιεί όμως τη νοηματική. Γνωρίζεις το θέμα. Καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

•

Ερώτηση #8

Δειπνείς στο σπίτι σου. Όλοι οι συγγενείς σου είναι ακούοντες. Η γιαγιά σου μιλάει. Δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Δεν γνωρίζεις το θέμα. Την καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #9

Σε συστήνουν σε ένα ακούον άτομο. Εσύ χρησιμοποιείς τη νοηματική και ομιλείς ταυτόχρονα. Σε καταλαβαίνει.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #10

Συναντιέσαι με πέντε ακούοντα άτομα. Κανένας δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική, αλλά τα πρόσωπα όλων είναι διακριτά. Μιλά ένα άτομο τη φορά. Καταλαβαίνεις τη συζήτηση.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #11

Παρακολουθείς μία ταινία στην τηλεόραση. Δεν υπάρχει υποτιτλισμός. Επικρατεί ησυχία στο δωμάτιο. Καταλαβαίνεις.

-

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #12

Μιλάς με τον γιατρό. Επικρατεί ησυχία. Δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Μπορείς να δεις το πρόσωπό της καθαρά. Καταλαβαίνεις

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #13

Παραγγέλνεις το γεύμα σου στα McDonald's. Μιλάς στο άτομο πίσω από το ταμείο. Σε καταλαβαίνει.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #14

Μιλάς σε ένα άτομο σε ένα θορυβώδες πάρτι. Το άτομο δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ

•

- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #15

Μιλάς σε ένα μέλος της οικογένειάς σου στο τηλέφωνο. Επικρατεί ησυχία στο δωμάτιο. Καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #16

Διαβάζεις σε ένα ήσυχο δωμάτιο. Κάποιος σε καλεί από το δίπλα δωμάτιο. Ακούς τη φωνή του ατόμου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #17

Κάθεσαι σε ένα αμάξι δίπλα από τον οδηγό. Ο οδηγός μιλά. Δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Τον Καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική

-

- μη σημαντική

Ερώτηση #18

Πρέπει να δώσεις οδηγίες σε ακούοντα άτομα στη δουλειά. Κατανοούν την ομιλία σου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #19

Δυσκολεύεσαι να ακούς συναγερμούς φωτιάς σε κτίρια, ενώ άλλα άτομα μπορούν να τους ακούσουν.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #20

Δυσκολεύεσαι να ακούς πυροσβεστικά οχήματα και ασθενοφόρα, όταν άλλα άτομα μπορούν να τα ακούσουν.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #21

•

Δυσκολεύεσαι να ακούς αυτοκίνητα ή λεωφορεία, ενώ άλλα άτομα μπορούν να τα ακούσουν.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #22

Δυσκολεύεσαι να ακούς το κουδούνισμα του τηλεφώνου, όταν βρίσκεσαι στο ίδιο δωμάτιο.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #23

Δυσκολεύεσαι να ακούς το κουδούνισμα του τηλεφώνου, όταν βρίσκεσαι στο διπλανό δωμάτιο.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #24

Δυσκολεύεσαι να ακούς το κουδούνι του σπιτιού, όταν άλλα άτομα μπορούν να το ακούσουν.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές

-

- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #25

Δυσκολεύεσαι να ακούσεις ένα χτύπημα στην πόρτα, όταν άλλα άτομα μπορούν να το ακούσουν.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #26

Δυσκολεύεσαι να ακούσεις μουσική, όταν η έντασή της είναι αρκετά δυνατή για τα υπόλοιπα άτομα

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #27

Δυσκολεύεσαι να ακούς τη φωνή ενός ατόμου, όταν αυτό μιλά στον ίδιο χώρο.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική

-

- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #28

Εξηγείς ένα νέο εγχείρημα σε κάποιο μέλος της οικογένειας. Κατανοεί την ομιλία σου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #29

Μιλάς σε κάποια ακούουσα φίλη σου σχετικά με ένα νέο τηλεοπτικό σόου. Κατανοεί την ομιλία σου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #30

Καλείς τους γονείς σου στο τηλέφωνο. Κατανοούν την ομιλία σου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #31

Καλείς στο γραφείο του ιατρού σου για να προγραμματίσεις ένα ραντεβού. Κατανοούν την ομιλία σου.

-

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ενότητα 2-Στρατηγικές επικοινωνίας

Παρακαλώ διάβασε κάθε κατάσταση. Αποφάσισε αν η κατάσταση είναι αληθής (1) σχεδόν πάντα, (2) μερικές φορές, ή (3) σχεδόν ποτέ. Εάν δεν έχεις ζήσει αυτήν την κατάσταση, **ΜΗΝ** απαντήσεις στην ερώτηση. **ΠΡΟΧΩΡΑ** στην επόμενη ερώτηση.

Ερώτηση #32

Συνομιλείς με κάποια που δεν γνωρίζεις καλά. Δεν την καταλαβαίνεις. Της ζητάς να επαναλάβει.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #33

Συνομιλείς με δύο άτομα. Δεν τα καταλαβαίνεις. Αλλάζεις το θέμα ώστε να χειρισθείς καλύτερα τη συνομιλία.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #34

Ρωτάς έναν άγνωστο για οδηγίες. Κατανοείς εν μέρει αυτά που λέει. Του λες το μέρος που καταλαβαίνεις και ζητάς να επαναλάβει τα υπόλοιπα.

- σχεδόν πάντα

-

- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #35

Απαντάς σε μία ερώτηση, όμως το άλλο άτομο δεν κατανοεί. Επαναλαμβάνεις την απάντηση.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #36

Βρίσκεσαι στο χώρο εργασίας. Ο εργοδότης σου δίνει οδηγίες. Δεν τις καταλαβαίνεις. Του ζητάς να επαναδιατυπώσει τις οδηγίες με διαφορετικό τρόπο.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #37

Ένας φίλος σε συστήνει σε ένα καινούριο άτομο. Δεν καταλαβαίνεις το όνομά του. Ζητάς από το άτομο να συλλαβίσει το όνομά του.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #38

Ένα άτομο ζητάει να μάθει το όνομά σου. Αυτός δεν κατανοεί την ομιλία σου. Εσύ συλλαβίζεις το όνομα σου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές

-

- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #39

Ένας άγνωστος συλλαβίζει το όνομά του σε εσένα. Εσύ δεν καταλαβαίνεις τα δύο πρώτα γράμματα. Του ζητάς να πει κάθε γράμμα και μαζί μία λέξη που να ξεκινάει από το κάθε γράμμα (μ όπως μήλο, α όπως αγόρι).

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #40

Ένα άτομο σου λέει τη διεύθυνση του. Εσύ δεν καταλαβαίνεις. Του ζητάς να επαναλάβει τον αριθμό της οδού λέγοντας έναν αριθμό κάθε φορά.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #41

Αφηγείσαι σε έναν φίλο μια ιστορία. Ένας ακόμη φίλος καταφθάνει. Σταματάς την ιστορία για να πεις στο νέο φίλο πάνω σε τι αναφέρεται αυτή η συζήτηση.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #42

Λες στην τραπεζική υπάλληλο τον αριθμό του λογαριασμού σου. Αυτή δεν κατανοεί την ομιλία σου. Επαναλαμβάνεις τον λογαριασμό λέγοντας ένα νούμερο κάθε φορά.

- σχεδόν πάντα

-

- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #43

Μιλάς σε έναν φίλο για ένα τεστ μαθηματικών. Αυτός δεν κατανοεί τον λόγο σου. Του μιλάς ξανά χρησιμοποιώντας πιο απλές λέξεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #44

Ένα μικρό παιδί της οικογένειάς σου παίζει με τα σπέρτα. Εσύ του λες να σταματήσει, αλλά αυτός δεν κατανοεί τον λόγο σου. Κουνάς το δάχτυλο και το κεφάλι για να του πεις να σταματήσει.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #45

Βρίσκεσαι σε ένα εστιατόριο. Η σερβιτόρα δεν κατανοεί τι της ζητάς. Δείχνεις το αντικείμενο στην καρτέλα με το μενού.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #46

Βρίσκεσαι στην τάξη. Η δασκάλα λέει κάτι και εσύ δεν την κατανοείς. Προσποιείσαι ότι έχεις κατανοήσει και ελπίζεις να αντλήσεις την πληροφορία αργότερα από το βιβλίο.

- σχεδόν πάντα

-

- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #47

Είσαι στο βραδινό τραπέζι με την οικογένεια σου. Κάποιος δεν σε κατανοεί. Λες το ίδιο πράγμα, αλλά με διαφορετικό τρόπο.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #48

Δύο άτομα συζητούν. Εσύ δεν κατανοείς τη συζήτηση. Τους ζητάς να σου πουν το θέμα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #49

Μιλάς με ένα άτομο σε ένα εστιατόριο. Το πρόσωπό του είναι στη σκιά. Ξέρεις ότι θα τον κατανοούσες καλύτερα, εάν άλλαζες τη θέση σου με αυτόν. Ζητάς να αλλάξετε θέσεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #50

Βρίσκεσαι στο αεροδρόμιο. Θέλεις να αγοράσεις εισιτήριο για την πτήση επιστροφής προς το σπίτι σου. Ο υπάλληλος δεν σε κατανοεί. Γράφεις την πληροφορία.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει

-

- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #51

Επισκέπτεσαι έναν γιατρό. Σου λέει τι πρέπει να κάνεις για την αρρώστια σου. Δεν κατανοείς τα λόγια του. Του ζητάς να τα γράψει.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #52

Είσαι σε μια συνάντηση. Ο ομιλητής δεν σε κοιτάει όταν μιλάει. Αισθάνεσαι θυμωμένος, αλλά δεν κάνεις τίποτε για αυτό.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #53

Είσαι σε μια συνάντηση. Συνειδητοποιείς ότι είσαι πολύ μακριά από τον ομιλητή για να καταλάβεις. Υπάρχουν άδεια καθίσματα στο μπροστινό μέρος του δωματίου. Αλλάζεις την θέση σου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #54

Είσαι σε μια συνάντηση στη δουλειά. Είσαι το μόνο κωφό άτομο. Φοβάσαι ότι δεν θα καταλάβεις, αλλά δεν ζητάς βοήθεια. Κάνεις ό,τι καλύτερο μπορείς.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ

-

- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #55

Μιλάς στον οδοντίατρο. Αυτός μιλάει πολύ γρήγορα. Δεν μπορείς να διαβάσεις τα χείλη του. Του ζητάς να μιλήσει πιο αργά.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #56

Είσαι στην τάξη. Η δασκάλα μιλάει ενώ γράφει στον πίνακα. Επικοινωνείς μαζί της μετά το μάθημα. Της εξηγείς ότι πρέπει να βλέπεις το πρόσωπό της για να διαβάσεις τα χείλη.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #57

Πηγαίνεις σε μια σειρά από συναντήσεις ή διαλέξεις. Ο ομιλητής δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Ζητάς από τον ομιλητή να χρησιμοποιεί τις διαφάνειες, τις εικόνες ή τον προβολέα όποτε είναι δυνατόν

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #58

Πηγαίνεις σε μια σειρά από συναντήσεις ή διαλέξεις. Ο ομιλητής δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Του ζητάς να βρει κάποιο άτομο να κρατάει σημειώσεις για σένα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ

-

- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #59

Πηγαίνεις σε μια σειρά από συναντήσεις ή διαλέξεις. Ο ομιλητής δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Ζητάς έναν διερμηνέα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #60

Πηγαίνεις σε μια σειρά από συναντήσεις ή διαλέξεις. Ο ομιλητής δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Ζητάς μια περιγραφή ή μια λίστα ανάγνωσης.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #61

Πηγαίνεις σε μια παράσταση. Δεν θα έχει νοηματική γλώσσα. Διαβάζεις το έργο ή τις κριτικές, πριν το δεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #62

Ζητάς από ένα άτομο να επαναλάβει, επειδή δεν το καταλαβαίνεις. Δείχνει ενοχλημένος. Σταματάς να του το ζητάς και κάνεις ότι καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές

-

- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #63

Ζητάς από έναν άγνωστο οδηγίες για μια τοποθεσία. Θέλεις πολύ να κατανοήσεις την ομιλία του. Ρωτάς πολύ συγκεκριμένες οδηγίες, όπως «είναι αυτή η τοποθεσία βόρεια ή νότια; Στρίβω αριστερά ή δεξιά στη γωνία;»

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #64

Χρειάζεται να ζητήσεις οδηγίες. Αποφεύγεις να ρωτήσεις έναν άγνωστο, γιατί πιστεύεις ότι θα δυσκολευτείς να τον καταλάβεις

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #65

Πρέπει να κάνεις ένα τηλεφώνημα σε ένα ακούον άτομο. Το άτομο αυτό δεν έχει ΤΤΥ (συσκευή τηλετύπου). Ζητάς από έναν ακούοντα φίλο σου να κάνει το τηλεφώνημα και να ερμηνεύσει για σένα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #66

Βρίσκεσαι σε ένα μαγαζί. Δυσκολεύεσαι να ακούσεις τον υπάλληλο, επειδή η φωνή του είναι αδύναμη. Εξηγείς ότι έχεις απώλεια ακοής και ζητάς να μιλάει πιο δυνατά.

- σχεδόν πάντα

-

- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #67

Είσαι με πέντε ή έξι φίλους. Κανείς δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Χάνεις κάτι σημαντικό. Ρωτάς το άτομο δίπλα σου τι ειπώθηκε.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #68

Δυσκολεύεσαι να κατανοήσεις κάποιον που μασάει τσίχλα. Του εξηγείς ότι χρειάζεται να κάνει χειλεανάγνωση. Ευγενικά του ζητάς να βγάλει την τσίχλα, όταν μιλάει.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #69

Προσπαθείς να αποφεύγεις τους ανθρώπους, όταν ξέρεις ότι θα έχεις πρόβλημα να τους ακούσεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #70

Μισείς να ενοχλείς άλλους ανθρώπους με το πρόβλημα ακοής σου. Οπότε, υποκρίνεσαι ότι καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ

-

- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ενότητα 3-Συμπεριφορές

Παρακαλώ διάβασε κάθε κατάσταση. Αποφάσισε αν η κατάσταση είναι αληθής (1) σχεδόν πάντα, (2) μερικές φορές, ή (3) σχεδόν ποτέ. Εάν δεν έχεις ζήσει αυτήν την κατάσταση, **ΜΗΝ** απαντήσεις στην ερώτηση. **ΠΡΟΧΩΡΑ** στην επόμενη ερώτηση.

Ερώτηση #71

Νιώθω αμήχανα, όταν δεν καταλαβαίνω κάποιον.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #72

Αναστατώνομαι, όταν δεν μπορώ να παρακολουθήσω μια συζήτηση.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #73

Νευριάζω, όταν οι άνθρωποι δεν μιλούν αρκετά καθαρά, για να τους καταλαβαίνω.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #74

Νιώθω ανόητος, όταν δεν καταλαβαίνω τι λέει ένα άτομο.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές

•

- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #75

Μου είναι δύσκολο να ζητάω από κάποιον να επαναλαμβάνει πράγματα. Νιώθω αμήχανα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #76

Οι περισσότεροι άνθρωποι πιστεύουν ότι θα μπορούσα να κατανοώ καλύτερα, εάν έδινα περισσότερη προσοχή.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #77

Θυμώνω, όταν οι άνθρωποι μιλούν πολύ σιγανά ή πολύ γρήγορα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #78

Μερικές φορές δε μπορώ να παρακολουθήσω συζητήσεις στο σπίτι. Εξακολουθώ να νιώθω μέρος της οικογενειακής ζωής

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #79

Νιώθω απογοητευμένος, όταν προσπαθώ να επικοινωνήσω με ακούντες ανθρώπους.

-

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #80

Οι περισσότεροι ακούντες άνθρωποι δεν καταλαβαίνουν το πώς είναι να είσαι κωφός. Αυτό με κάνει θυμωμένο.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #81

Θυμώνω όταν κάποιος μιλάει με το στόμα του καλυμμένο ή με την πλάτη του γυρισμένη σε εμένα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #82

Προτιμώ να είμαι μόνος τις περισσότερες φορές.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #83

Νιώθω άβολα με άτομα που επικοινωνούν διαφορετικά απ' ό,τι εγώ.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ

•

- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #84

Η απώλεια της ακοής μου, μου προκαλεί νευρική κατάσταση.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #85

Η απώλεια της ακοής μου, με κάνει να νιώθω θλιμμένος.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #86

Η οικογένειά μου δεν κατανοεί την απώλεια της ακοής μου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #87

Οι άνθρωποι μου συμπεριφέρονται σαν να είμαι ανόητος, όταν δεν καταλαβαίνω τι λένε.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #88

Οι άνθρωποι μου συμπεριφέρονται σαν να είμαι ανόητος, όταν δε με καταλαβαίνουν.

-

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #89

Οι κωφοί άνθρωποι και οι ακούοντες συχνά δυσκολεύονται να επικοινωνήσουν. Είναι μόνο ευθύνη του ατόμου που ακούει να βελτιώσει την επικοινωνία.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #90

Οι κωφοί άνθρωποι και οι ακούοντες συχνά δυσκολεύονται να επικοινωνήσουν. Είναι μόνο ευθύνη του κωφού ατόμου να βελτιώσει την επικοινωνία.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #91

Τα μέλη της οικογένειάς μου δεν με αφήνουν έξω από συζητήσεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #92

Τα ακουστικά βοηθήματα δεν βοηθούν πάντα τους ανθρώπους να καταλάβουν την ομιλία, αλλά μπορούν να βοηθήσουν με άλλους τρόπους.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές

-

- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #93

Νιώθω ότι το διάβασμα των χειλιών (χειλεανάγνωση) είναι βοηθητικό για εμένα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #94

Παρόλο που ο κόσμος γνωρίζει ότι έχω απώλεια ακοής, δεν με βοηθούν μιλώντας μου καθαρά ή επαναλαμβανόμενα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #95

Η οικογένεια μου είναι πρόθυμη να κάνει τηλεφωνικές κλήσεις για μένα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #96

Η οικογένεια μου είναι πρόθυμη να επαναλαμβάνει όσο το δυνατόν πιο συχνά χρειάζεται, όταν δεν τους κατανοώ.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

•

Ερώτηση #97

Οι ακούοντες απογοητεύονται, όταν δεν κατανοώ τι λένε.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #98

Οι ακούοντες νιώθουν αμήχανα, όταν δεν κατανοούν την ομιλία μου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #99

Οι ακούοντες προσποιούνται ότι με κατανοούν, όταν στα αλήθεια δεν με κατανοούν.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #100

Νιώθω ότι το μόνο χρήσιμο σύστημα επικοινωνίας για έναν κωφό είναι η ομιλία και η χειλεανάγνωση.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #101

Νιώθω αμήχανα, όταν οι ακούοντες δεν κατανοούν την ομιλία μου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές

-

- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #102

Προτιμώ να γράφω, όταν επικοινωνώ με ακούντες, επειδή νιώθω ντροπή για την ομιλία μου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #103

Νιώθω ότι οι περισσότεροι ακούντες προσπαθούν να κατανοήσουν την ομιλία μου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #104

Νιώθω ότι η οικογένεια μου προσπαθεί να κατανοήσει την ομιλία μου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #105

Νιώθω ότι οι άγνωστοι προσπαθούν να κατανοήσουν την ομιλία μου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #106

Τα μέλη της οικογένειας μου κάνουν εύκολη για μένα την ανάγνωση της ομιλίας τους.

•

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #107

Νιώθω αμήχανος να χρησιμοποιήσω την φωνή μου δημόσια.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #108

Θα ήθελα να βελτιώσω την ομιλία μου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #109

Θα ήθελα να βελτιώσω την ικανότητα μου για χειλεανάγνωση.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Πληροφορίες ταυτοποίησης

Όνοματεπώνυμο (μόνο τα αρχικά):

Παρούσα τοποθεσία:

Ηλικία:

Φύλο:

•

Πότε έγινες κωφός;

- Μεταξύ της γέννησης-2 ετών
- Μεταξύ των 2-6 ετών
- Μεταξύ των 6-12 ετών
- Μεταξύ των 12-18 ετών
- Μετά την ηλικία των 18 ετών

Τρέχον μορφωτικό επίπεδο:

- Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών
- Μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών
- Εκτός σχολείου

Υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο που ολοκλήρωσες;

- Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
- Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Δίπλωμα επαγγελματικής κατάρτισης
- Προπτυχιακό δίπλωμα
- Μεταπτυχιακό δίπλωμα

Παρακολούθησες την πλειοψηφία των σημαντικών μαθημάτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (γλώσσα, μαθηματικά, κοινωνικές επιστήμες, φυσική) σε:

- Τάξεις κωφών
- Τυπικές τάξεις
- Συνδυασμό των δύο

Πώς επικοινωνείς στο μεγαλύτερο μέρος του χρόνου σου;

Στο σπίτι νοηματική ομιλία και χειλεανάγνωση και τα δύο

Στο σχολείο νοηματική ομιλία και χειλεανάγνωση και τα δύο

•

Στην εργασία νοηματική ομιλία και χειλεανάγνωση και τα δύο

Στην κοινότητά σου νοηματική ομιλία και χειλεανάγνωση και τα δύο

Έχεις στην κατοχή σου κάποιο ακουστικό βοήθημα επί του παρόντος;

- Ναι
- Όχι

Πόσο συχνά χρησιμοποιείς το ακουστικό βοήθημα επί του παρόντος;

- Όχι και τόσο πολύ
- Μερικές φορές
- Τις περισσότερες φορές

Φοράς το ακουστικό βοήθημα:

- Στο ένα αυτί
- Στα δύο αυτιά

Τύπος ακουστικού βοηθήματος που χρησιμοποιείς επί του παρόντος (επίλεξε ό,τι χρησιμοποιείς):

- Οπισθοωτιαίου τύπου (πίσω από το αυτί)
- Ενδοωτιαίου τύπου (μέσα στο αυτί)
- Ακουστικά σωματικού τύπου ή ακουστικά γυαλιά
- Συσκευή ειδοποίησης με δόνηση
- Κοχλιακό εμφύτευμα

Σε ποια ηλικία χρησιμοποίησες για πρώτη φορά το ακουστικό βοήθημα;

- Μεταξύ της γέννησης-2 ετών
- Μεταξύ των 2-6 ετών
- Μεταξύ των 6-12 ετών
- Μεταξύ των 12-18 ετών
- Μετά την ηλικία των 18 ετών

•

Έχεις απώλεια ακοής

- Στο ένα αυτί (μονόπλευρη)
- Στα δύο αυτιά (αμφοτερόπλευρη)

Επίλεξε το βαθμό απώλειας της ακοής σου:

- Ελαφριά
- Μέτρια
- Μέτρια προς σοβαρή
- Σοβαρή

- Πολύ σοβαρή

ΕΝΤΥΠΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ/ΟΥΣΩΝ

1. Ποιος είναι ο σκοπός, τα επιστημονικά και κοινωνικά οφέλη της έρευνας; Σκοπός αυτής της έρευνας είναι η μετάφραση στην ελληνική από την αγγλική, η πιλοτική εφαρμογή και, τελικώς, η στάθμιση σε ελληνικό πληθυσμό του αμερικανικού ερωτηματολογίου αυτοαξιολόγησης της επικοινωνίας CSDA ατόμων με προβλήματα ακοής.

2. Γιατί έχω προσκληθεί να συμμετάσχω; Έχετε προσκληθεί να συμμετάσχετε στην έρευνα, γιατί πληροίτε το απαιτούμενο ηλικιακό κριτήριο για συμπερίληψη στο δείγμα μελέτης. Συγκεκριμένα, στην έρευνα θα συμμετάσχουν νεαροί ενήλικες και ενήλικες (19-40). Επίσης, ανήκετε στα άτομα με προβλήματα ακοής, συγκεκριμένα κώφωση και μεγάλου βαθμού βαρηκοΐα.

3. Τι θα μου ζητηθεί να κάνω; Θα σας ζητηθεί να δώσετε απαντήσεις στα ερωτηματολόγια χρησιμοποιώντας κλίμακες τύπου Likert, δηλαδή επιλέγοντας έναν αριθμό (λ.χ. από το 1 μέχρι το 3), για να δείξετε πόσο συμφωνείτε με κάθε δήλωση του ερωτηματολογίου. Θα σας ζητηθεί, ακόμη, να δώσετε κάποιες πληροφορίες δημογραφικού περιεχομένου (λ.χ. ηλικία, φύλο, σπουδές, ηλικία και βαθμός απώλειας ακοής, τρόπος επικοινωνίας, χρήση ακουστικού βοηθήματος). Οι πληροφορίες αυτές θα κωδικοποιηθούν σε αριθμητική μορφή ώστε να χρησιμοποιηθούν ως ανώνυμα δεδομένα σε στατιστικές αναλύσεις.

4. Υπάρχουν κίνδυνοι ή κόστος από τη συμμετοχή μου στην έρευνα; Η συμμετοχή σας στην έρευνα δεν συνεπάγεται κάποιον κίνδυνο ή οικονομική επιβάρυνση για εσάς. Σε περίπτωση διαπίστωσης παράνομων πράξεων ή εγκληματικών δράσεων σας ενημερώνουμε

•
ότι τα στοιχεία σας δεν προστατεύονται από τυχόν έρευνα των επίσημων αρχών και ότι ενδέχεται να οφείλουμε να προβούμε στις απαραίτητες νόμιμες ενέργειες ενημέρωσης των αρχών, ειδικά εάν υπάρχει κίνδυνος για την σωματική υγεία ή την ζωή ανθρώπων.

5. Υποχρεούμαι να συμμετάσχω στην έρευνα; Η συμμετοχή σας στην έρευνα είναι **απολύτως εθελοντική**. Μπορείτε να αρνηθείτε να συμμετάσχετε χωρίς καμία αιτιολογία ή δικαιολογία. Μπορείτε να αλλάξετε γνώμη ανά πάσα στιγμή και να αποχωρήσετε από την έρευνα χωρίς καμία αιτιολογία ή δικαιολογία και χωρίς καμία συνέπεια για σας. Σε αυτή την περίπτωση μπορείτε να ζητήσετε να διαγραφούν τα δεδομένα και οι πληροφορίες που έχουμε συλλέξει για σας.

6. Θα λάβω κάποια αμοιβή για τη συμμετοχή μου; Οι συμμετέχοντες/ουσες δεν πρόκειται να λάβουν αμοιβή οποιουδήποτε είδους για τη συμμετοχή τους στην έρευνα.

7. Πώς θα προστατευθούν τα προσωπικά μου δεδομένα; Υπεύθυνος Επεξεργασίας των δεδομένων σας είναι το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Θα συγκεντρώσουμε τα παρακάτω προσωπικά δεδομένα σας:

[όνομα, φύλο, τόπος διαμονής, ηλικία έναρξης προβλημάτων ακοής, τρέχον και υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο, τρόπος επικοινωνίας στο σπίτι, την εργασία ή το σχολείο, χρήση και τύπος ακουστικού βοηθήματος, βαθμός και τύπος απώλειας ακοής].

Τα δεδομένα σας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για ερευνητικούς, επιστημονικούς και στατιστικούς σκοπούς.

Τα δεδομένα σας θα αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας βάσει της **ρητής συγκατάθεσής σας**, που μας παρέχετε διαμέσου του παρόντος εντύπου.

Τα δεδομένα σας θα ψευδωνυμοποιηθούν και θα κωδικοποιηθούν.

Με κανέναν τρόπο **δεν θα αποκαλυφθεί η ταυτότητά σας** σε δημοσιεύσεις, δημόσιες παρουσιάσεις ή επιστημονικές αναφορές. Σε περίπτωση που θελήσουμε να χρησιμοποιήσουμε τα δεδομένα σας επώνυμα, θα ζητήσουμε προηγουμένως ξεχωριστά την ρητή συγκατάθεσή σας.

Σε περίπτωση ομαδικής συνέντευξης /focus group, σας καλούμε να δεσμευτείτε ότι δεν θα αποκαλύψετε πληροφορίες ή στοιχεία άλλων συμμετεχόντων/ουσών που ήρθαν σε γνώση σας στο πλαίσιο της έρευνας.

Το Πανεπιστήμιο διατηρεί τα δεδομένα της έρευνας για πέντε (5) έτη από την ολοκλήρωση της έρευνας τηρώντας όλα τα απαιτούμενα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα ασφαλείας. Κατόπιν, τα δεδομένα θα καταστραφούν/διαγραφούν με ασφαλή τρόπο. Εφόσον κρίνουμε

•
ότι τα δεδομένα της έρευνας είναι απαραίτητο να χρησιμοποιηθούν για άλλη έρευνα ή να διατηρηθούν για σκοπούς αρχειοθέτησης, επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή για στατιστικούς σκοπούς, θα προβούμε σε πλήρη ανωνυμοποίησή τους.

Τα **δικαιώματα** σας αναφορικά με την προστασία των προσωπικών σας δεδομένων και της επεξεργασίας που αυτά υφίστανται για το σκοπό της υπό διεξαγωγή έρευνας είναι τα εξής:

Ενημέρωση

Μπορείτε να ενημερωθείτε για την άσκηση των δικαιωμάτων σας και για τις πληροφορίες που υποχρεούται να σας χορηγήσει το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ως υπεύθυνος επεξεργασίας.

Πρόσβαση

Μπορείτε να λάβετε αντίγραφα των δεδομένων σας που έχουν υποστεί επεξεργασία στο πλαίσιο της έρευνας .

Διόρθωση

Μπορείτε να ζητήσετε διορθώσεις όσον αφορά τα δεδομένα σας που έχουν υποστεί επεξεργασία στο πλαίσιο της έρευνας.

Φορητότητα

Μπορείτε να ζητήσετε να διαβιβάσουμε τα δεδομένα σας που έχουν υποστεί επεξεργασία στο πλαίσιο της έρευνας σε κάποιον αποδέκτη.

Αυτοματοποιημένη ατομική λήψη αποφάσεων

Μπορείτε να εναντιωθείτε στην αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων περιλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ.

Επίσης, **έχετε το δικαίωμα να ανακαλέσετε τη συγκατάθεσή σας οποιαδήποτε στιγμή.** Στην περίπτωση που αυτό συμβεί, έχετε, επίσης, τα εξής δικαιώματα:

Διαγραφή

Μπορείτε να ζητήσετε να διαγράψουμε τα δεδομένα σας που έχουν υποστεί επεξεργασία στο πλαίσιο της έρευνας.

Περιορισμός επεξεργασίας

•

Μπορείτε να ζητήσετε να περιοριστεί η επεξεργασία των προσωπικών σας δεδομένων και έχουν υποστεί επεξεργασία στο πλαίσιο της έρευνας.

Για να υποβάλετε τα αιτήματά σας αλλά και για οποιοδήποτε θέμα αφορά τα προσωπικά σας δεδομένα, μπορείτε να επικοινωνήσετε με τον/την Υπεύθυνο/η Προστασίας Δεδομένων (DPO) του Πανεπιστημίου στο e-mail dpo@uom.edu.gr.

Για οποιαδήποτε παράβαση αφορά την επεξεργασία των προσωπικών σας δεδομένων, έχετε το δικαίωμα υποβολής καταγγελίας στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, Κηφισίας 1-3, Τ.Κ. 115 23, Αθήνα, τηλ.: +30-210 6475600, e-mail: contact@dpa.gr

8. Που μπορώ να υποβάλλω παράπονα ή καταγγελίες; Για οποιαδήποτε παράπονα ή καταγγελίες σχετικά με τη διεξαγωγή της έρευνας μπορείτε να προσφύγετε στην Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας του Πανεπιστημίου Μακεδονίας στο e-mail dpo@uom.edu.gr

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗΣ

Ο/Η κάτωθι υπογεγραμμένος/η, **δηλώνω ότι έχω ενημερωθεί πλήρως** για τους όρους συμμετοχής μου στην έρευνα και την επεξεργασία των προσωπικών μου δεδομένων.

Παρέχω τη ρητή συγκατάθεσή μου για την συμμετοχή μου στην έρευνα και την επεξεργασία των ως άνω αναφερόμενων προσωπικών μου δεδομένων.

Έχω ενημερωθεί ότι μπορώ να ανακαλέσω την συγκατάθεσή μου οποιαδήποτε στιγμή.

Τόπος:

Ονοματεπώνυμο συμμετέχοντος/ουσας

Ονοματεπώνυμο:

Ημερομηνία:

Υπογραφή (συμπληρώστε τα αρχικά σας στο τέλος του ερωτηματολογίου)

Ενότητα 1-Δύσκολες καταστάσεις επικοινωνίας

•

Παρακαλώ διάβασε κάθε κατάσταση. Αποφάσισε αν η κατάσταση είναι αληθής (1) σχεδόν πάντα, (2) μερικές φορές, ή (3) σχεδόν ποτέ. Εάν δεν έχεις ζήσει αυτήν την κατάσταση, **ΜΗΝ** απαντήσεις στην ερώτηση. **ΠΡΟΧΩΡΑ** στην επόμενη ερώτηση.

Μετά υπόδειξε εάν η κατάσταση είναι (1) πολύ σημαντική για εσένα, (2) σημαντική για εσένα, (3) μη σημαντική για εσένα.

Ερώτηση #1

Βρίσκεσαι στην τάξη. Είναι εύκολο να διαβάσεις τα χείλη της δασκάλας, ωστόσο δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Καταλαβαίνεις

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #2

Συναντάς έναν άγνωστο στο δρόμο και τον ρωτάς για οδηγίες. Δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Καταλαβαίνεις

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #3

Βρίσκεσαι στο χώρο εργασίας. Επικρατεί ησυχία. Η προϊστάμενός σου δίνει μία οδηγία. Δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική, αλλά το πρόσωπό της φαίνεται καθαρά. Την Καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική

-

- μη σημαντική

Ερώτηση #4

Βρίσκεσαι στον χώρο εργασίας. Επικρατεί θόρυβος. Κάποια ακούουσα συνάδελφος σε ρωτάει, αν θα γευματίσετε μαζί. Δεν μιλά στη νοηματική, αλλά μπορείς να δεις το πρόσωπό της. Την Καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #5

Επισκέπτεσαι κάποιον φίλο σου. Το βαρήκοο παιδί του σου μιλά για το σχολείο του. Το παιδί δεν μιλάει στη νοηματική. Καταλαβαίνεις

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #6

Βρίσκεσαι σε μία σύσκεψη. Ένα ακούον άτομο μιλά, δεν χρησιμοποιεί όμως τη νοηματική. Εσύ γνωρίζεις το θέμα. Καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

•

Ερώτηση #7

Βρίσκεσαι στην τάξη. Ένα ακούον άτομο μιλά, δεν χρησιμοποιεί όμως τη νοηματική. Γνωρίζεις το θέμα. Καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #8

Δειπνείς στο σπίτι σου. Όλοι οι συγγενείς σου είναι ακούοντες. Η γιαγιά σου μιλάει. Δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Δεν γνωρίζεις το θέμα. Την καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #9

Σε συστήνουν σε ένα ακούον άτομο. Εσύ χρησιμοποιείς τη νοηματική και ομιλείς ταυτόχρονα. Σε καταλαβαίνει.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #10

Συναντιέσαι με πέντε ακούοντα άτομα. Κανένας δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική, αλλά τα πρόσωπα όλων είναι διακριτά. Μιλά ένα άτομο τη φορά. Καταλαβαίνεις τη συζήτηση.

-

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #11

Παρακολουθείς μία ταινία στην τηλεόραση. Δεν υπάρχει υποτιτλισμός. Επικρατεί ησυχία στο δωμάτιο. Καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #12

Μιλάς με τον γιατρό. Επικρατεί ησυχία. Δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Μπορείς να δεις το πρόσωπό της καθαρά. Καταλαβαίνεις

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #13

Παραγγέλνεις το γεύμα σου στα McDonald's. Μιλάς στο άτομο πίσω από το ταμείο. Σε καταλαβαίνει.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ

-

- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #14

Μιλάς σε ένα άτομο σε ένα θορυβώδες πάρτι. Το άτομο δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #15

Μιλάς σε ένα μέλος της οικογένειάς σου στο τηλέφωνο. Επικρατεί ησυχία στο δωμάτιο. Καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #16

Διαβάζεις σε ένα ήσυχο δωμάτιο. Κάποιος σε καλεί από το δίπλα δωμάτιο. Ακούς τη φωνή του ατόμου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική

•

- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #17

Κάθεσαι σε ένα αμάξι δίπλα από τον οδηγό. Ο οδηγός μιλά. Δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Τον Καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #18

Πρέπει να δώσεις οδηγίες σε ακούοντα άτομα στη δουλειά. Κατανοούν την ομιλία σου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #19

Δυσκολεύεσαι να ακούς συναγερμούς φωτιάς σε κτίρια, ενώ άλλα άτομα μπορούν να τους ακούσουν.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #20

•

Δυσκολεύεσαι να ακούς πυροσβεστικά οχήματα και ασθενοφόρα, όταν άλλα άτομα μπορούν να τα ακούσουν.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #21

Δυσκολεύεσαι να ακούς αυτοκίνητα ή λεωφορεία, ενώ άλλα άτομα μπορούν να τα ακούσουν.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #22

Δυσκολεύεσαι να ακούς το κουδούνισμα του τηλεφώνου, όταν βρίσκεσαι στο ίδιο δωμάτιο.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #23

Δυσκολεύεσαι να ακούς το κουδούνισμα του τηλεφώνου, όταν βρίσκεσαι στο διπλανό δωμάτιο.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές

-

- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #24

Δυσκολεύεσαι να ακούς το κουδούνι του σπιτιού, όταν άλλα άτομα μπορούν να το ακούσουν.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #25

Δυσκολεύεσαι να ακούσεις ένα χτύπημα στην πόρτα, όταν άλλα άτομα μπορούν να το ακούσουν.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #26

Δυσκολεύεσαι να ακούσεις μουσική, όταν η έντασή της είναι αρκετά δυνατή για τα υπόλοιπα άτομα

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

•

- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #27

Δυσκολεύεσαι να ακούς τη φωνή ενός ατόμου, όταν αυτό μιλά στον ίδιο χώρο.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #28

Εξηγείς ένα νέο εγχείρημα σε κάποιο μέλος της οικογένειας. Κατανοεί την ομιλία σου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #29

Μιλάς σε κάποια ακούουσα φίλη σου σχετικά με ένα νέο τηλεοπτικό σόου. Κατανοεί την ομιλία σου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #30

Καλείς τους γονείς σου στο τηλέφωνο. Κατανοούν την ομιλία σου.

•

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ερώτηση #31

Καλείς στο γραφείο του ιατρού σου για να προγραμματίσεις ένα ραντεβού. Κατανοούν την ομιλία σου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ
- πολύ σημαντική
- σημαντική
- μη σημαντική

Ενότητα 2-Στρατηγικές επικοινωνίας

Παρακαλώ διάβασε κάθε κατάσταση. Αποφάσισε αν η κατάσταση είναι αληθής (1) σχεδόν πάντα, (2) μερικές φορές, ή (3) σχεδόν ποτέ. Εάν δεν έχεις ζήσει αυτήν την κατάσταση, **ΜΗΝ** απαντήσεις στην ερώτηση. **ΠΡΟΧΩΡΑ** στην επόμενη ερώτηση.

Ερώτηση #32

Συνομιλείς με κάποια που δεν γνωρίζεις καλά. Δεν την καταλαβαίνεις. Της ζητάς να επαναλάβει.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #33

•

Συνομιλείς με δύο άτομα. Δεν τα καταλαβαίνεις. Αλλάζεις το θέμα ώστε να χειρισθείς καλύτερα τη συνομιλία.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #34

Ρωτάς έναν άγνωστο για οδηγίες. Κατανοείς εν μέρει αυτά που λέει. Του λες το μέρος που καταλαβαίνεις και ζητάς να επαναλάβει τα υπόλοιπα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #35

Απαντάς σε μία ερώτηση, όμως το άλλο άτομο δεν κατανοεί. Επαναλαμβάνεις την απάντηση.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #36

Βρίσκεσαι στο χώρο εργασίας. Ο εργοδότης σου δίνει οδηγίες. Δεν τις καταλαβαίνεις. Του ζητάς να επαναδιατυπώσει τις οδηγίες με διαφορετικό τρόπο.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #37

•

Ένας φίλος σε συστήνει σε ένα καινούριο άτομο. Δεν καταλαβαίνεις το όνομά του. Ζητάς από το άτομο να συλλαβίσει το όνομά του.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #38

Ένα άτομο ζητάει να μάθει το όνομά σου. Αυτός δεν κατανοεί την ομιλία σου. Εσύ συλλαβίζεις το όνομα σου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #39

Ένας άγνωστος συλλαβίζει το όνομά του σε εσένα. Εσύ δεν καταλαβαίνεις τα δύο πρώτα γράμματα. Του ζητάς να πει κάθε γράμμα και μαζί μία λέξη που να ξεκινάει από το κάθε γράμμα (μ όπως μήλο, α όπως αγόρι).

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #40

Ένα άτομο σου λέει τη διεύθυνση του. Εσύ δεν καταλαβαίνεις. Του ζητάς να επαναλάβει τον αριθμό της οδού λέγοντας έναν αριθμό κάθε φορά.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #41

•

Μιλάς με ένα άτομο, αλλά δεν το καταλαβαίνεις. Το διακόπτεις, πριν τελειώσει, για να πεις τη γνώμη σου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #42

Αφηγείσαι σε έναν φίλο μια ιστορία. Ένας ακόμη φίλος καταφθάνει. Σταματάς την ιστορία για να πεις στο νέο φίλο πάνω σε τι αναφέρεται αυτή η συζήτηση.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #43

Λες στην τραπεζική υπάλληλο τον αριθμό του λογαριασμού σου. Αυτή δεν κατανοεί την ομιλία σου. Επαναλαμβάνεις τον λογαριασμό λέγοντας ένα νούμερο κάθε φορά.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #44

Μιλάς σε έναν φίλο για ένα τεστ μαθηματικών. Αυτός δεν κατανοεί τον λόγο σου. Του μιλάς ξανά χρησιμοποιώντας πιο απλές λέξεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #45

•

Ένα μικρό παιδί της οικογένειάς σου παίζει με τα σπέρτα. Εσύ του λες να σταματήσει, αλλά αυτός δεν κατανοεί τον λόγο σου. Κουνάς το δάχτυλο και το κεφάλι για να του πεις να σταματήσει.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #46

Ο φίλος σου ζητάει να του αγοράσεις επτά χάμπουργκερ. Εσύ δεν καταλαβαίνεις πόσα θέλει. Του ζητάς να αρχίσει να μετράει ξεκινώντας από το μηδέν και να σταματήσει στον σωστό αριθμό.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #47

Βρίσκεσαι σε ένα εστιατόριο. Η σερβιτόρα δεν κατανοεί τι της ζητάς. Δείχνεις το αντικείμενο στην καρτέλα με το μενού.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #48

Βρίσκεσαι στην τάξη. Η δασκάλα λέει κάτι και εσύ δεν την κατανοείς. Προσποιείσαι ότι έχεις κατανοήσει και ελπίζεις να αντλήσεις την πληροφορία αργότερα από το βιβλίο.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #49

•

Είσαι στο βραδινό τραπέζι με την οικογένεια σου. Κάποιος δεν σε κατανοεί. Λες το ίδιο πράγμα, αλλά με διαφορετικό τρόπο.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #50

Κάποιος που δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική ζητάει το τηλέφωνο σου. Εσύ λες κάθε ψηφίο και του δείχνεις τον σωστό αριθμό με τα δάχτυλα, καθώς μιλάς.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #51

Δύο άτομα συζητούν. Εσύ δεν κατανοείς τη συζήτηση. Τους ζητάς να σου πουν το θέμα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #52

Μιλάς με ένα άτομο σε ένα εστιατόριο. Το πρόσωπό του είναι στη σκιά. Ξέρεις ότι θα τον κατανοούσες καλύτερα, εάν άλλαζες τη θέση σου με αυτόν. Ζητάς να αλλάξετε θέσεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #53

Βρίσκεσαι στο αεροδρόμιο. Θέλεις να αγοράσεις εισιτήριο για την πτήση επιστροφής προς το σπίτι σου. Ο υπάλληλος δεν σε κατανοεί. Γράφεις την πληροφορία.

-

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #54

Επισκέπτεσαι έναν γιατρό. Σου λέει τι πρέπει να κάνεις για την αρρώστια σου. Δεν κατανοείς τα λόγια του. Του ζητάς να τα γράψει.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #55

Είσαι σε μια συνάντηση. Ο ομιλητής δεν σε κοιτάει όταν μιλάει. Αισθάνεσαι θυμωμένος, αλλά δεν κάνεις τίποτε για αυτό.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #56

Συναντάς ένα κωφό φίλο που είναι μαζί με ένα άλλο άτομο. Το άλλο άτομο σου μιλάει, αλλά δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Της ζητάς να χρησιμοποιήσει τη νοηματική.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #57

Είσαι σε μια συνάντηση. Συνειδητοποιείς ότι είσαι πολύ μακριά από τον ομιλητή για να καταλάβεις. Υπάρχουν άδεια καθίσματα στο μπροστινό μέρος του δωματίου. Αλλάζεις την θέση σου.

•

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #58

Είσαι σε μια συνάντηση στη δουλειά. Είσαι το μόνο κωφό άτομο. Φοβάσαι ότι δεν θα καταλάβεις, αλλά δεν ζητάς βοήθεια. Κάνεις ό,τι καλύτερο μπορείς.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #59

Μιλάς στον οδοντίατρο. Αυτός μιλάει πολύ γρήγορα. Δεν μπορείς να διαβάσεις τα χείλη του. Του ζητάς να μιλήσει πιο αργά.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #60

Είσαι στην τάξη. Η δασκάλα μιλάει ενώ γράφει στον πίνακα. Επικοινωνείς μαζί της μετά το μάθημα. Της εξηγείς ότι πρέπει να βλέπεις το πρόσωπό της για να διαβάσεις τα χείλη.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #61

Στην δασκάλα σου αρέσει να κινείται γύρω γύρω στην αίθουσα, ενώ διδάσκει. Έχεις προβλήματα με το να δεις την νοηματική της. Της ζητάς μετά το μάθημα να διδάσκει από ένα μέρος ώστε να καταλαβαίνεις την νοηματική της.

- σχεδόν πάντα

-

- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #62

Πηγαίνεις σε μια σειρά από συναντήσεις ή διαλέξεις. Ο ομιλητής δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Ζητάς από τον ομιλητή να χρησιμοποιεί τις διαφάνειες, τις εικόνες ή τον προβολέα όποτε είναι δυνατόν

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #63

Πηγαίνεις σε μια σειρά από συναντήσεις ή διαλέξεις. Ο ομιλητής δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Του ζητάς να βρει κάποιο άτομο να κρατάει σημειώσεις για σένα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #64

Πηγαίνεις σε μια σειρά από συναντήσεις ή διαλέξεις. Ο ομιλητής δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Ζητάς έναν διερμηνέα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #65

Πηγαίνεις σε μια σειρά από συναντήσεις ή διαλέξεις. Ο ομιλητής δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Ζητάς μια περιγραφή ή μια λίστα ανάγνωσης.

- σχεδόν πάντα

-

- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #66

Πηγαίνεις σε μια παράσταση. Δεν θα έχει νοηματική γλώσσα. Διαβάζεις το έργο ή τις κριτικές, πριν το δεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #67

Πηγαίνεις σε μια συνέντευξη για δουλειά. Κάνεις αναπαράσταση της κατάστασης εκ των προτέρων με ένα φίλο για να προετοιμαστείς για την εμπειρία.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #68

Μιλάς με τον ταμεία στην τράπεζα. Περνάει ένα πυροσβεστικό όχημα. Του ζητάς να σταματήσει να μιλάει μέχρι να σταματήσει ο θόρυβος. σχεδόν πάντα

- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #69

Ζητάς από ένα άτομο να επαναλάβει, επειδή δεν το καταλαβαίνεις. Δείχνει ενοχλημένος. Σταματάς να του το ζητάς και κάνεις ότι καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει

-

- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #70

Ζητάς από έναν άγνωστο οδηγίες για μια τοποθεσία. Θέλεις πολύ να κατανοήσεις την ομιλία του. Ρωτάς πολύ συγκεκριμένες οδηγίες, όπως «είναι αυτή η τοποθεσία βόρεια ή νότια; Στρίβω αριστερά ή δεξιά στη γωνία;»

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #71

Χρειάζεται να ζητήσεις οδηγίες. Αποφεύγεις να ρωτήσεις έναν άγνωστο, γιατί πιστεύεις ότι θα δυσκολευτείς να τον καταλάβεις

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #72

Πρέπει να κάνεις ένα τηλεφώνημα σε ένα ακούον άτομο. Το άτομο αυτό δεν έχει ΤΤΥ (συσκευή τηλετύπου). Ζητάς από έναν ακούοντα φίλο σου να κάνει το τηλεφώνημα και να ερμηνεύσει για σένα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #73

Βρίσκεσαι σε ένα μαγαζί. Δυσκολεύεσαι να ακούσεις τον υπάλληλο, επειδή η φωνή του είναι αδύναμη. Εξηγείς ότι έχεις απώλεια ακοής και ζητάς να μιλάει πιο δυνατά.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ

•

- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #74

Βρίσκεσαι στο σπίτι. Ζητάς από την οικογένειά σου να σου τραβήξουν την προσοχή, πριν σου μιλήσουν.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #75

Είσαι με πέντε ή έξι φίλους. Κανείς δεν χρησιμοποιεί τη νοηματική. Χάνεις κάτι σημαντικό. Ρωτάς το άτομο δίπλα σου τι ειπώθηκε.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #76

Δυσκολεύεσαι να κατανοήσεις κάποιον που μασάει τσίχλα. Του εξηγείς ότι χρειάζεται να κάνεις χειλεανάγνωση. Ευγενικά του ζητάς να βγάλει την τσίχλα, όταν μιλάει.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #77

Προσπαθείς να αποφεύγεις τους ανθρώπους, όταν ξέρεις ότι θα έχεις πρόβλημα να τους ακούσεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

•

Ερώτηση #78

Μισείς να ενοχλείς άλλους ανθρώπους με το πρόβλημα ακοής σου. Οπότε, υποκρίνεσαι ότι καταλαβαίνεις.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #79

Αποφεύγεις να φοράς το ακουστικό σου, επειδή σε κάνει να αισθάνεσαι διαφορετικός.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ενότητα 3-Συμπεριφορές

Παρακαλώ διάβασε κάθε κατάσταση. Αποφάσισε αν η κατάσταση είναι αληθής (1) σχεδόν πάντα, (2) μερικές φορές, ή (3) σχεδόν ποτέ. Εάν δεν έχεις ζήσει αυτήν την κατάσταση, **ΜΗΝ** απαντήσεις στην ερώτηση. **ΠΡΟΧΩΡΑ** στην επόμενη ερώτηση.

Ερώτηση #80

Νιώθω αμήχανα, όταν δεν καταλαβαίνω κάποιον.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #81

Αναστατώνομαι, όταν δεν μπορώ να παρακολουθήσω μια συζήτηση.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές

•

- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #82

Νευριάζω, όταν οι άνθρωποι δεν μιλούν αρκετά καθαρά, για να τους καταλαβαίνω.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #83

Νιώθω ανόητος, όταν δεν καταλαβαίνω τι λέει ένα άτομο.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #84

Μου είναι δύσκολο να ζητάω από κάποιον να επαναλαμβάνει πράγματα. Νιώθω αμήχανα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #85

Οι περισσότεροι άνθρωποι πιστεύουν ότι θα μπορούσα να κατανοώ καλύτερα, εάν έδινα περισσότερη προσοχή.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #86

Θυμώνω, όταν οι άνθρωποι μιλούν πολύ σιγανά ή πολύ γρήγορα.

-

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #87

Μερικές φορές δε μπορώ να παρακολουθήσω συζητήσεις στο σπίτι. Εξακολουθώ να νιώθω μέρος της οικογενειακής ζωής

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #88

Νιώθω απογοητευμένος, όταν προσπαθώ να επικοινωνήσω με ακούντες ανθρώπους.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #89

Οι περισσότεροι ακούντες άνθρωποι δεν καταλαβαίνουν το πώς είναι να είσαι κωφός. Αυτό με κάνει θυμωμένο.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #90

Ντρέπομαι που είμαι με πρόβλημα ακοής ή κωφός.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

•

Ερώτηση #91

Θυμώνω όταν κάποιος μιλάει με το στόμα του καλυμμένο ή με την πλάτη του γυρισμένη σε εμένα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #92

Προτιμώ να είμαι μόνος τις περισσότερες φορές.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #93

Νιώθω άβολα με άτομα που επικοινωνούν διαφορετικά απ' ό,τι εγώ.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #94

Η απώλεια της ακοής μου, μου προκαλεί νευρικότητα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #95

Η απώλεια της ακοής μου, με κάνει να νιώθω θλιμμένος.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές

•

- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #96

Η οικογένειά μου δεν κατανοεί την απώλεια της ακοής μου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #97

Ενοχλούμαι όταν οι άνθρωποι μου φωνάζουν, επειδή έχω απώλεια ακοής.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #98

Οι άνθρωποι μου συμπεριφέρονται σαν να είμαι ανόητος, όταν δεν καταλαβαίνω τι λένε.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #99

Οι άνθρωποι μου συμπεριφέρονται σαν να είμαι ανόητος, όταν δε με καταλαβαίνουν.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #100

•

Οι κωφοί άνθρωποι και οι ακούοντες συχνά δυσκολεύονται να επικοινωνήσουν. Είναι μόνο ευθύνη του ατόμου που ακούει να βελτιώσει την επικοινωνία.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #101

Οι κωφοί άνθρωποι και οι ακούοντες συχνά δυσκολεύονται να επικοινωνήσουν. Είναι μόνο ευθύνη του κωφού ατόμου να βελτιώσει την επικοινωνία.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #102

Μέλη της οικογένειάς μου ενοχλούνται, όταν δυσκολεύομαι να τους καταλάβω.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #103

Άνθρωποι που γνωρίζουν ότι έχω απώλεια ακοής θεωρούν ότι μπορώ να ακούω όταν το θέλω.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #104

Τα μέλη της οικογένειάς μου δεν με αφήνουν έξω από συζητήσεις.

- σχεδόν πάντα

-

- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #105

Τα ακουστικά βοηθήματα δεν βοηθούν πάντα τους ανθρώπους να καταλάβουν την ομιλία, αλλά μπορούν να βοηθήσουν με άλλους τρόπους.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #106

Νιώθω ότι το διάβασμα των χειλιών (χειλεανάγνωση) είναι βοηθητικό για εμένα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #107

Νιώθω ότι το μόνο χρήσιμο σύστημα επικοινωνίας για τους κωφούς είναι η νοηματική Γλώσσα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #108

Παρόλο που ο κόσμος γνωρίζει ότι έχω απώλεια ακοής, δεν με βοηθούν μιλώντας μου καθαρά ή επαναλαμβανόμενα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει

-

- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #109

Η οικογένεια μου είναι πρόθυμη να κάνει τηλεφωνικές κλήσεις για μένα.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #110

Η οικογένεια μου είναι πρόθυμη να επαναλαμβάνει όσο το δυνατόν πιο συχνά χρειάζεται, όταν δεν τους κατανοώ.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #111

Οι ακούοντες απογοητεύονται, όταν δεν κατανοώ τι λένε.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #112

Οι ακούοντες νιώθουν αμήχανα, όταν δεν κατανοούν την ομιλία μου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #113

Οι ακούοντες προσποιούνται ότι με κατανοούν, όταν στα αλήθεια δεν με κατανοούν.

-

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #114

Νιώθω ότι το μόνο χρήσιμο σύστημα επικοινωνίας για έναν κωφό είναι η ομιλία και η χειλεανάγνωση.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #115

Νιώθω αμήχανα, όταν οι ακούοντες δεν κατανοούν την ομιλία μου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #116

Δεν με ενοχλεί να επαναλαμβάνω, όταν οι άνθρωποι δυσκολεύονται να κατανοούν την ομιλία μου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #117

Προτιμώ να γράφω, όταν επικοινωνώ με ακούοντες, επειδή νιώθω ντροπή για την ομιλία μου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ

-

- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #118

Νιώθω ότι οι περισσότεροι ακούντες προσπαθούν να κατανοήσουν την ομιλία μου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #119

Νιώθω ότι η οικογένεια μου προσπαθεί να κατανοήσει την ομιλία μου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #120

Νιώθω ότι οι άγνωστοι προσπαθούν να κατανοήσουν την ομιλία μου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #121

Τα μέλη της οικογένειας μου κάνουν εύκολη για μένα την ανάγνωση της ομιλίας τους.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #122

Οι άγνωστοι κάνουν εύκολη για μένα την ανάγνωση της ομιλίας τους.

- σχεδόν πάντα

•

- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #123

Νιώθω αμήχανος να χρησιμοποιήσω την φωνή μου δημόσια.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #124

Θα ήθελα να βελτιώσω την ομιλία μου.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Ερώτηση #125

Θα ήθελα να βελτιώσω την ικανότητα μου για χειλεανάγνωση.

- σχεδόν πάντα
- μερικές φορές
- σχεδόν ποτέ
- δεν το έχω βιώσει
- δεν το κατανοώ

Όνοματεπώνυμο (μόνο τα αρχικά):

Παρούσα τοποθεσία:

Ηλικία:

Φύλο:

•

Πότε έγινες κωφός:

- Μεταξύ της γέννησης-2 ετών
- Μεταξύ των 2-6 ετών
- Μεταξύ των 6-12 ετών
- Μεταξύ των 12-18 ετών
- Μετά την ηλικία των 18 ετών

Τρέχον μορφωτικό επίπεδο:

- Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών
- Μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών
- Εκτός σχολείου

Υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο που ολοκλήρωσες:

- Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
- Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Δίπλωμα επαγγελματικής κατάρτισης
- Προπτυχιακό δίπλωμα
- Μεταπτυχιακό δίπλωμα

Παρακολούθησες την πλειοψηφία των σημαντικών μαθημάτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (γλώσσα, μαθηματικά, κοινωνικές επιστήμες, φυσική) σε:

- Τάξεις κωφών

•

Τυπικές τάξεις

Συνδυασμό των δύο

Πώς επικοινωνείς στο μεγαλύτερο μέρος του χρόνου σου;

Στο σπίτι: νοηματική ομιλία και χειλεανάγνωση και τα δύο

Στο σχολείο: νοηματική ομιλία και χειλεανάγνωση και τα δύο

Στην εργασία: νοηματική ομιλία και χειλεανάγνωση και τα δύο

Στην κοινότητά σου: νοηματική ομιλία και χειλεανάγνωση και τα δύο

Έχεις στην κατοχή σου κάποιο ακουστικό βοήθημα επί του παρόντος;

Ναι

Όχι

Πόσο συχνά χρησιμοποιείς το ακουστικό βοήθημα επί του παρόντος;

Όχι και τόσο πολύ

Μερικές φορές

Τις περισσότερες φορές

Καθόλου

Φοράς το ακουστικό βοήθημα:

Στο ένα αυτί

Στα δύο αυτιά

δεν φοράω καθόλου

•

Τύπος ακουστικού βοηθήματος που χρησιμοποιείς επί του παρόντος (επίλεξε ό,τι χρησιμοποιείς):

- Οπισθοωτιαίου τύπου (πίσω από το αυτί) ----
- Ενδοωτιαίου τύπου (μέσα στο αυτί)
- Ακουστικά σωματικού τύπου ή ακουστικά γυαλιά
- Συσκευή ειδοποίησης με δόνηση
- Κοχλιακό εμφύτευμα

Σε ποια ηλικία χρησιμοποίησες για πρώτη φορά το ακουστικό βοήθημα;

- Μεταξύ της γέννησης-2 ετών
- Μεταξύ των 2-6 ετών ----
- Μεταξύ των 6-12 ετών
- Μεταξύ των 12-18 ετών
- Μετά την ηλικία των 18 ετών

Έχεις απώλεια ακοής

- Στο ένα αυτί (μονόπλευρη)
- Στα δύο αυτιά (αμφοτερόπλευρη)

Επίλεξε το βαθμό απώλειας της ακοής σου:

- Ελαφριά
- Μέτρια
- Μέτρια προς σοβαρή

-

- Σοβαρή

- Πολύ σοβαρή